

ΚΑΝΑΚΗ Ι. ΓΕΡΩΝΥΜΑΚΗ

ΠΕΡΙΠΛΟΚΑΣΙΑ

Εμμετρο μυθιστόρημα

Α' έπαινος της Ακαδημίας Αθηνών

Α.Π. 42558/18-4-95

ΧΑΝΙΑ 1995

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

1.	ΝΕΟΣ ΜΑΝΤΙΝΑΔΟΛΟΓΟΣ	1969.
2.	ΣΦΑΚΙΑΝΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	1992.
3.	ΤΑ ΝΑΚΛΙΑ ΤΣΗ ΚΡΗΤΗΣ	1993.

ΥΠΟ ΕΚΔΟΣΗ

1. ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΣΦΕΝΔΟΥ
2. ΜΑΝΤΙΝΑΔΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΤΣΗ ΚΡΗΤΗΣ
3. Η ΚΡΗΤΗ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΙΣΟ ΤΟΥ ΑΙΩΝΑ ΜΑΣ.

Το εξώφυλλο και τα σκίτσα φιλοτέχνησε ο Κανάκης Γερωνυμάκης

ΚΑΝΑΚΗ Ι. ΓΕΡΩΝΥΜΑΚΗ

ΠΕΡΙΠΛΟΚΑΔΙΑ

Εμμετρο αισθηματικό, κοινωνικό,
λαογραφικό μυθιστόρημα ·
Α' έπαινος της Ακαδημίας Αθηνών
Α.Π. 42558/18-4-95

ΧΑΝΙΑ 1995

*Ετούτο το βιβλίο μου, είν' αφιερωμένο,
εις παιδί τη κατοχής, αυτό τ' αδικημένο.*

*Σ' εκείνο που ικανότητες είχεν από τη φύση,
όμως δεν ήταν εύκολο να τσ' αξιοποιήσει.*

*Χόρτα 'τρωε χωρίς ψωμί. Παπούτσια δεν εφόριε,
και σκέψη για γυμνάσιο να κάμει δεν εμπούριε.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Αθήνα, 23 Ιουνίου 1995
Α.Π. 42558

Προς

Τον κ. Κανάκη Ι. Γερωνυμάκη

Βούβα Σφακίων Κρήτης

Κοινοποίηση

Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας

Σας πληροφορούμε, ότι η Σύγκλητος της Ακαδημίας Αθηνών στη συνεδρίαση της της 18.4.1995 αποφάσισε να σας απονεμίει Β' Έπαινο για την χειρόγραφη λαογραφική συλλογή, την οποία υποβάλατε στο Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας κατά το έτος 1992 και Α' Έπαινο για την άλλη χειρόγραφη λαογραφική εργασίας σας, την οποία υποβάλατε στο ίδιο Ερευνητικό Κέντρο κατά το έτος 1993. Οι δύο αυτές συλλογές συμβάλλουν στον εμπλουτισμό του αρχείου του Κέντρου και στη διάσωση των στοιχείων του λαϊκού πολιτισμού της χώρας μας.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σε τούτο το βιβλίο μου, όποιος θα το διαβάσει,
θα δει ο κόσμος σήμερα γλήρορα πως αλλάσσει.

Τα ήθη και τα έθιμα, πως είναι και πως ήσα(ν),
κ' ίντα φουρτίνες είχασι όσοι κι' αν αγαπήσα(ν).

Θα δει και πως την κοπελιά τη βρίχναν οι γονέοι,
και τσι πιλιότερες φορές το δέχουνταν οι νέοι.

Κ' η δύναμη του έρωτα θα δει ωσεπού φτάνει,
κ' ίντα καρώματα μπορεί ο έρωτας να κάνει.

Απού το νού μου τά 'γραφα όσα είναι επά γραμμένα,
δεν είναι μούδε αληθινά μούδε και δανεισμένα.

Σε δεκαπεντασύλλαβα τά 'γραφα τα στικάκια,
μιαν ιστορία όμορφη για δύο ζευγαράκια.

Τό 'γραφα το βιβλίο μου στην κρητική μας γλώσσα,
σ' αυτή που οι γονέοι μας ειότες μας εδώσα.

Δεν τά 'γραφα πολλά βαρέ στην άκρα να μην πάσι,
για να μπορεί ο καθα είς, σα θέλει, να διαβάσει.

Κ.Ι.Γ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΟΙ ΑΡΧΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΤΑΧΤΙΚΟΙ

Στην Κρήτης τ' όμορφο νησί, στην λεβεδιάς τον τόπο,
εφύτρωνε κι' ο έρφοντας με τιμημένο τρόπο,
Μιάν εποχή δυο έρφοντες ήσανιε φντρουμένοι,
και σ'οι καρδιές δυο ζευγαριώ ήσανιε ριζωμένοι.
Μα εκάμαν προξενοδοουλειές τω ζευγαριώ οι γονέοι,
κι' εταλαιπωρηθήκανε κατάπολλα οι νέοι.
Τα πράματα αμπερδέξανε σαν τα περιπλοκάδια,
σε τέσσερεις αγνές καρδιές φήκανε σημάδια.
Γροικάτε μου να σαςε πω πώς ήτونه το πράμα,
για κάθα ένα χωριστά κ' έντα λοΐς τα κάμα.
Και πως η μοίρα ενεργά στο πέρασμα του χρόνου,
και γίνεται δημιουργός του γέλιου γη του πόνου.

Ο άρχοντας Σκλαβερομικήλης

Ενας μεγάλος άρχοντας, ο Σκλαβερομικήλης,
είχε χοντρό νοικοκυριού κι' εχτίμηση μεγάλη.
Ούλοι τον εχτιμούσανε κι' ούλοι τον αγαπούσα,
και δεκαπεντε φ'αμελιές στα πράματά ν-του εζιούσα.
Σα νιούς ολόκληρου χωριού ήσαν τα λιόφυτά ν-του,
με τη χιλιάδες τα μετρά τα γιδοπρόβατά ν-του.
Είχε σ'σοι κάμπους χειμαδιά και στα βουνά μαδάρες,
είχε φαράγγια και μουριά, παπούρες και λαγάρες,
Είχε και βουΐδογαΐδουρα, μουλάρια και μπεγίρια,

και μητατοκαθίσματα, στέρνες για ποτιστήρια.
Είχε κι' αμπελοπέρβολα και δέντρα καρποφόρα,
κι' άλλος λεβέντης σαν αυτό δεν έμπαινε στη χώρα.
Είχε δικές του φάμπρικες κι' αλέθαισι τζ' ελιές του,
είχε και λουλουδόκηπους και μέλισσες δικές του.
Εις την παντρεία ν-του επέτυχε γυναίκα διαλεμένη,
εδέτσι απου του ταίριαζε, άξια και τιμημένη.
Γαρεφαλιά την είχαισι την κόρη βαφτισμένη,
κι' έμοιαζε με γαρεφαλιά λουλουδομυρισμένη.
Ητο γ-καλώ γονιώ μ-παιδί εκείνη η θυγατέρα,
κι' άλλη δεν είχε ετσά γονιούς, μητέρα και πατέρα.
Είχε του ήλιου τσ' ομορφιές, του φεγγαριού τη χάρη,
κι' απού το χαρακτήρα τζη ήτονε παληκάρι.
Ητον κορμάτη, ασπρόξαθη, είχε χοντρές πλεξούδες,
κι' είναι πολλά κακόβροτες ετέθοιες κοπελούδες.
Ενα κοπέλι εγέννησε με κίντυνο μεγάλο,
μα τσ' είπανε οι μαμόγιατροι να μη γεννήσει άλλο.
Την εδιπλαβιζιάρανε να μην ξαναγεννήσει,
για θα 'ναι θάμα του Θεού στη γέννα για να ζήσει.
Εστενοχωρεθήκασι με τω γιατρώ τη γνώμη,
κι' άλλα παιδιά εθέλασι να κάμουσι ακόμη.
Μα σα δεν τόπεν ο θεός κ' η μοίρα δεν το θέλει,
έμεινε τ' αρχοντόσπιτο με τό 'να ν-του κοπέλι.
Δεν έπρεπε η Γαρεφαλιά να κάμει άλλη γένα,
κι' ας ήσανιε πολλά παιδιά εκείά πεθυμημένα.
Μα πάλι το μοναχογιό τονε καλαναθρέψα,
και στα καλύτερα σκολειά τση χώρας τον επέψα.
Εκείνο τ' ακριβόπαιδο το βγάλασι Μανώλη,
κι' έμοιαζε σαν τον καντιφέ σ' αρχοντικό περβόλι.
Κι' όντεν τον εβαφτίζασι το γιο του νοικοκύρη,
σ' ούλο τον τόπο εγίνηκε μεγάλο πανηγύρι.

Ηρθασιν ούλοι οι χωριανοί, ήρθαν και χωραΐτες,
 και Καστρινοί και Σφακιανοί και Μυλοποταμίτες.
 Σαν επαυραμεγάλωσεν εκείνο τ' αγγελούδι,
 ήτονε σαν τη ζωγραφιά, σα ζωντανό λουλούδι.
 Οποιος κι' αν την εθώριενε αυτήν την ομορφάδα,
 ερέγεντο, όπως ρέγεται γεναριανή λιακάδα.
 Όπως απάνω στο κλαδί το μήλο καταπαίνει,
 Ετσα λοής και το παιδί γίνεται κι' ομορφαίνει.
 Κι' όπως το μήλο στη μηλιά γίνεται και μυρίζει,
 ετσα λοής και το παιδί γίνεται και φανίζει.
 Ετσα λοιπός και το παιδί ότι να καταπτέσει,
 μοιάζει ξεφουντωμένου αθού κι' όποιος το δει τ' αφέσει.
 Μα τσ' ομορφιές του Μανωλιού άλλο παιδί δε τζ' έχει,
 είναι πολλά μοναδικό κι' ο κόσμος το κατέχει.
 Μελένια είναι η γλώσσα ν-του κι' ολόχρυση η καρδιά ν-του,
 σαν άγγελο ζωγραφιστή ήταν η γι-ομορφιά ν-του.
 Ευγενικό και φρόνιμο κι' έξυπνο παληκάρι,
 πάνω σε κείνο το κορμί ήτονε κάθε χάρη.
 Μας τον αφήσομεν αυτό και σε λιγάκι πάλα,
 για το μπαμπά ν-του ας πούμενε, το Σκλαβερομαχάλη.
 Και γιάντα δεν το λέγασι στον τόπο το κακό ν-του.
 Καλύτερο αφεντικό στον τόπο δεν εφάνει,
 κάθε φτωχός ετζέλεντο δουλέψη να του κάνει.
 Ποτές του δεν επρίκανε στα χέρια του φαιμέγιο,
 κι' όποιος εδούλευε σ' αυτόν είχε καλό θεμέδιο.
 Ποτές δεν έφραε φτωχού ότι είχε δουλεμένα,
 μα πάντα περισιότερα έδιδε στον καθ' ένα.
 Με καλωσύνη εμίλιενε εις τσ' υποταχτικούς του,
 κι' άλλος κιανείς δεν είχενε τσοι τρόπους τσ' εδικούς του.
 Ούλοι τον εκατέχανε δικόν τωνε προστάτη,
 δεν ήτον άθρωπος αυτός μόνο Θεού κομμάτι.

Επροσκυνούσαν το Θεό κι' έλεγαν, οι καημένοι,
νά 'ναι καλά τ' αφεντικό για νά 'νιε βολεμένοι.
Με ούλο απού 'σανιε φτωχοί στη σιγουριά εξιούσα,
εις το καλό αφεντικό, καλά κι' αυτοί επερνούσα.

Ο Κουδουνοδημήτρης

Ενας ζευγάς του Μιχελή, ο Κουδουνοδημήτρης,
καλός, φτωχός και τίμιος, μεγαλοφραμελήτρης.
Είχενε πέντε κοπελιές, είχε κι' εφτά κοπέλια,
στο φτωχικό του άκουες μόνο χαρές και γέλια.
Ήσανιε δώδεκα παιδιά, ούλα καμαρωμένα,
ούλα καλής ανατροφής κι αγγελοπλουμισμένα.
Ήτο μεγάλη φραμελιά κι' απάλευε με φτώχεια,
μ' αξίζουν τα καλά παιδιά καλλιιά απού τα μετόχια.
Την πρώτη του την κοπελιά την έλεγε Κατίνα,
η γι-ομορφιά τζη εθάμπωνε του ήλιου την αχτίνα.
Ασπρη με φούρικα μαλλιιά και κοντυλένια μύτη,
κι' αμάθια απού σου φαίνεντο πως είχισι μαγνήτη.
Είχε και μια κορμωστασιά σαν το κυταρισάκι,
κι' ερέγουσου να το θωρείς αυτό το κοριτσάκι.
Ευγενικιά και φρόνιμη και καλαναθρεμένη,
και κάθε χάρη απάνω τζη ήτονε παωμένη.
Μα ήτονε το Κατινιό και νοικορεδάκι,
δεν εξαναγεννήθηκε τέθιοιο κοπελιδάκι.

Ο άρχοντας καπετά - Λευτέρης

Κι' άλλο χοντρό νοικοκυριό ήτο σ' αυτά τα μέρη,
τ' αρχονταθρόπου ήτονε του καπετά - Λευτέρη.
Ήτον του τόπου άρχοντας άξιος και τιμημένος,

"Είχε και βουβογάδιουσα, μολάγια και πρεγία,
και μηταροκαθίματα, στέγες για ποτιστήρια".

σ' ούλο τον κόσμο ήτονε περίσσια ξακουσμένος.
Σαν αρχηγός εμάχεντο το τούρκικο ασκέρι,
για κείνο τον ελέγαισι και καπετά - Λευτέρη.
Είχε μεγάλες εχτάσες κι' αλάλητα κουράδια,
είχε και βουϊδογαίδουρα μπεγίρια και μουλάρια.
Είχε αμπελοπέροβολα και κάμπους και μαδάρες,
κι' απού το χαρακτήρα ν-του ήτο γεμάτος χάρες.
Ήσαν τρεχούμενα νερά στον εδικό ν-του τόπο,
κι' επίναιιν τα έχνη του δίχως καθόλου κόπο.
Και μητατοκαθίσματα είχε μοναχικά ν-του,
τσοι πλιά καλούς βοσκότοπους είχενε για τα ζά ν-του,
κι' ολόκληρο νοικοκυριό ήσαν οι μέλισσές του.
Είχε και λουλουδόκηπους, είχε δεντρά στο' αυλές του.
Είχε βοσκούς, μελισσοουργούς, είχενε και ζευγάδες,
είχε φαμέγιους του σπιθιού κι' εκάναν εμπασάδες.
Δεκάδες εδουλεύανε εις τα νοικοκυριά ν-του,
κι' ούλους αυτούς τσ' αγάπανε σα νά 'σανιε παιδιά ν-του.
Γυναίκα όπως του ταίριαζε ήύρενε στην παντρεία ν-του,
και το Θεόν εδόξαζε μέσα απού την καρδιά ν-του.
Στρογγυλομηλοπρόσωπη, ξαθή και μαυρομάτα,
κι' ωσάν τον ήλιο ελάμπαισι τα όμορφά τζη νιάτα.
Ήτο γ-καλού σπιθιού παιδί και καλαναθρεμένη,
έξυπνη και νοικοκερά, άξια και τιμημένη.
Πιλιά 'πού τ' άλλα ν-του καλά, ο καπετά - Λευτέρης,
ένιωθεν ευχαρίστηση για τ' ακριβό ν-του ταίρι.
Βασιλική την είχαισι την κόρη βαφτισμένη,
πιλιά απού τσοι βασιλικούς ήτονε μυρισμένη.
Απού τον πρώτο τον καιρό απού στεφανωθήκα,
ούλοι τσ' εκαμαρώνανε κι' ούλοι φαχαριστηθήκα.
Μα μόλις επεράσανε οι δυο - τρεις πρώτοι μήνες,
άρχιξεν η Βασιλική σαν πρώτα να μην είναι.

Ολοήτον αδιάθετη. Ολο και δεν εμπόριε,
μα εκείνη την αιτία τ'ξη εύκολα την εθώριε.
Κι' εσκεφτεντον, ανάμεσα στα βάσανά τ'ξη εκείνα,
και στο' αδιαθεσίες τση ένα γ-καλό εξεκίνα.

Γέννα - θάνατος Βασιλικής

Εις τον αθρώπω τη ζωή λίγο καιρό βασιτούνε,
τα πράματα τα όμορφα απού τσ' ευχαριστούνε.
Σαν είπεν η Βασιλική πως είναι βαρεμένη,
στα μούτρα του Λευτέρη τ'ξη χαρά ήτονε γραμμένη.
Ελιγοψύχανε να δει τον ερχομό τση μέρας,
να του γεννήσει το παιδί και να γενεί πατέρας.
Και πού να το περίμενε πως την ημέρα εκείνη,
θα δούσινε τα μάθια ν-του τέθιο κακό που εγίνει.
Και πού να τ' ονειρεύοντον ο καπετά - Λευτέρης,
πως θα χαθεί στη γέννα τ'ξη τ' αγαπητό ν-του ταίρι.
Εκείνη η μέρα απού ήτονε πολλά πεθυμισμένη,
θελά τ' αφίσει την καρδιά για πάντα μαυρισμένη.
Τσοι πλια καλύτερους γιατρούς απού 'σανιε στη χώρα,
τσ' έφερεν εις το σπίτι ν-του κι' ανίμενε την ώρα.
Η μέρα απ' ανιμένασι ήτονε σημωμένη,
και τσ' έφερε πρωτύτερα να τηνε περιμένη.
Εκάμαν και τρισάγιο στο σπίτι του Λευτέρη,
για να βοηθήξει ο Θεός το ακριβό ν-του ταίρι.
Ηρθεν η ώρα κ' η στιγμή που ήτον πεθυμισμένη,
γιατί δεν εκατέχανε ίντα τσοι περιμένει.
Ηρθεν η γι-ώρα, η γι-έσημη, ποτές μην είχα φτάξει,
γιατ' έφερε πολλή φωθιά τ' αρχοντικό να κάψει.
Εκαμεν η Βασιλική ένα κοπελιδάκι,
απού ήτον ολοπλούμιστο ωσά το λουλουδάκι.

Ήτονε σαν τον άγγελο, έλαμπε σαν τον ήλιο,
τέθοιους γονέους είχενε κ' ήτον κι' αυτό το ίδιο.
Σαν εγεννήθην το παιδί πολλή χαρά εγίνει,
κι ούλοι φχαριστηθήκανε τη βραδινιάν εκείνη.
Αρχίζουν γλέντια και χαρές, μεγάλη φασαρία,
για το παιδί που εγέννησεν η μεγαλοκυρία.
Εσυνεχίσαν οι χαρές ως και την άλλη μέρα,
όμως δεν ήτονε γραφτό να πάνε παρατέρα.
Αρχίξεν η γι- αρχόντισσα που ήτον απού τη γέννα,
κι' επήγενε τον πυρετό εις το σαράντα ένα.
Την άλλη μέρα κολατσιό, πρίχου το μεσημέρι,
ανησυχία ήτονε στου καπετά - Λευτέρη.
Εμπαινοβγαίνουν οι γιατροί βοήθεια να δώσου,
τον κίντυνο εθωρούσανε και ηθέλα να τη σώσου.
Μα δεν αργήσανε πολύ να δούσινε σημάδι,
πως γλήγορα η γι-αρχόντισσα μισεύει για τον άδη.
Κι ενιώθαν υποχρέωση στον άντρα τζη να πούνε,
για τη ζωή τση άρρωστης ότι ανησυχούνε.
Πολή φωθιά εις την καρδιά του καπετά - Λευτέρη,
απού είδε κι' εκιντώνε τ' αγαπητό ν-του ταίρι.
Επόνιεν εις τον πόνο τζη, έλιωνε στον καημό τζη,
κι' έρτεμε σαν εσκέφτεντο τον αποχωρισμό τζη.
Η γ-ίδα, η Βασιλική, θωρεί πως κιντυνεύει,
και το Λευτέρη τζη καλεί και τον συργουλεύει.

Βασιλική

"Να ζήσεις Λευτεράκι μου, αν τύχει και ποθάνω,
εσύ δεν πρέπει ν' αρνηθείς τον κόσμο τον απάνω.
Θα κλάψεις μια, και δυο, και τρεις, μα θα το συνηθίσεις,
μαζί με τσ' άλλους ζωντανούς πρέπει κι' εσύ να ζήσεις.

Όσο μπορείς να γνοιάζεσαι, φως μου για το παιδί σου,
κι' εσύ να ξαναπαντρευτείς να σιάξεις τη ζωή σου.
Και η ψυχή μου αγάπη μου θά 'ναι ευχαριστημένη,
αν ξανασιιάξεις μια ζωή πάλι ευτυχισμένη.

*"Εγώ ποθαίνω και πονώ πως θα πονείς για μένα,
ετσά ήσανε τα έρημα τση τύχης τα γραμμένα".*

Δεν έχει μπλειό μεταγνομούς, θωρείς το πως με χάνεις,
και πάρε το απόφαση και υπομονή να χάνεις.
Μόνο για το χατήρι μου βλέπε τον απατό σου,
εγώ κι' απού τον ουρανό θα θέλω το καλό σου.
Δε τό 'χω γω πως χάνομαι. Δεν τό 'χω πως ποθαίνω.

μα τό 'χω πως τον άντρα μου αφήνω πληγωμένο.
Λυπούμαι σε Λευτέρη μου. Λυπούμαι πως με χάνεις,
κατέχω το πως δίχως μου με δυσκολία κάνεις.
Μα θα περάσεις, ως περνούν του κόσμου οι πονεμένοι,
και θα παλέψεις τη ζωή ως ήτονε γραμμένη.
Και πάρε το απόφαση, όπως το παίρνουν κι άλλοι,
και τη ζωή σου ξάνοιξε να ξανασιιάξεις πάλι.
Λυπούμαι το παιδάκι μας, ανε γ-και μεγαλώσει,
που δεν του γράφει η μοίρα ν-του χάρδια μαμάς να νιώσει.
Λυπούμαι που η μοίρα μου δε μ' αφήκε να νιώσω,
μεγαλωμένο να το δω να τ' αποκαμαρώσω.
Λευτέρη παραγκέρνω σου να βλέπεις το παιδί μας,
μοναχικό σου θα γενεί κι 'ας ήτονε μαζί μας.
Θα 'σαι μπαμπάς, θα 'σαι μαμά, Λευτέρη στ' ορφανό μου.
μέσα η καρδιά μου σε πονεί, ταίρι αγαπητό μου.
Όπως θωρείς αγάπη μου, εγώ σ' αφήνω χρόνους,
και με πληγώνει αφού εσύ θα 'χεις για μένα πόνους.
Εγώ ποθαίνω και πονώ πως θα πονείς για μένα,
ετσά ήσανιε τα έρημα τση τύχης τα γραμμένα.
Σκύψε για ύστερη φορά να σε γλυκοφιλήσω,
η μοίρα μας μας τό 'γραφε σήμερα να σ' αφήσω".

Ποιητής

Δύσκολα αφού το στόμα τζη έβγαινε η γ-εμιλιά τζη,
κι' εφαινεντον πως γλήγορα φτάνουν τα ύστερά τζη.
Ο κακομοίρης ο άντρας τση δε θέλει να πιστέψει,
και περνούν τα μάθια ν-του κι' ότι έχει ν' απαλέψει.

Καπειτά - Λευτέρης

"Αγάπη μου, χρυσάφι μου, ίντα γροϊκούν τ' αφχιά μου;
Ιντάνιε ετούτα απού μου λες και καίεις την καρδιά μου.
Ως κι' αν χειροτέρεψες το θάρρος σου μη χάνεις,
θα σου περάσει γλήγορα και δε θα μου ποθάνεις.
Πολλές φορές βαριαρρωστού σε μια ζωή οι γι-αθρώποι,
εμείς για πλια καλού γιατρούς θα πάμε στην Ευρώπη".

Βασιλική

"Δεν έχει μπλειό μεταγνώμους. Ετσά 'τονε γραμμένο,
να δεις εσύ το ταίρι σου σήμερα ποθαμένο.
Ετσά 'ναι αγαπημένε μου αρέσει δεν αρέσει,
και για να κάμει διαφορά κιανείς δε θα μπορέσει".

Καπειτά - Λευτέρης

"Μη σε γροϊκώ να μου τα λές, ταίρι μου αγαπημένο,
μαγάρι να με βρίχνανε σήμερα ποθαμένο.
Παρά ν' ακούω να μου λές, πως φεύγεις και μ' αφήνεις,
και ν' απογοητεύεσαι σαν το κερί να σβήνεις.
Καλή μου, πως ετόλμησες και μού 'πες γι' άλλο γάμο;
πρίχου σε χάσω μάθια μου όρκο βαρέ θα κάμω.
Άλλη γυναίκα, ώστε να ζιώ να μην ξαναξανοίξω,
μούδε με το δαχτύλι μου γυναίκας να μη γκίξω.
Αποθαμένος κι' άθαφτος σ' αυτό τον κόσμο θά 'μαι,
μα το παιδί μας σκέφτομαι και στη ζωή καρατά με.
Και για δικό μου δε θα ζιώ μόνο για το παιδί μας,
κι' όλο θα κλαίω να πονώ για την καταστροφή μας.
Ωστ' απού σ' είχα ήμουνε ο πλιά ευτυχισμένος,
και πως να ζήσω δίχως σου ο κακομοιριασμένος".

Ποιητής

Με δάκρυα κι' αναφιλητά τά 'πεν αυτά τα λόγια,
και πλιά πολύ εμοιάζανε πως ήσα μοιρολόγια.
Ηρθαν οι γ-ύστερες στιγμές σε μια καρδιά μεγάλη,
και δεν εμπόριε μπλειό μιλιά το στόμα τ'η να βγάλει.
Την ώρα απού εβασίλευεν ο ήλιος εις το πλάι,
έφυγεν η καλή ψυχή εις το' ουρανούς να πάει.
Σέρνει φωνές ξελουριστές ο καπετά - Λευτέρης,
σαν είδεν κι' εξεψύχισεν τ' αγαπητόν του ταίρι.

Καπειά - Λευτέρης

"Αχισ κι ας ήτον όνειρο να γνώσω σε λιγάκι,
και νά 'σαι πάλι στη ζωή χρυσό μου γυναικάκι.
Αχισ και ποιός μου τό 'λεγεν οφές το μεσημέρι,
πως θα το χάσω σήμερα τ' ολόχρυσό μου ταίρι.
Χίλιες βολές καλύτερα ήτονε να ποθάνω,
ν' αφήσω την αγάπη μου στον κόσμο τον απάνω.
Μαύρα θα βάψω να φορώ όσον καιρό θα ζήσω,
και με τα τούτο τον καημό τα μαθια μου θα κλείσω.
Τ' αντρώννα απού σαν εμάς είναι αγαπημένοι,
βρίχεται τυχερότερος όποιος πρωτοποθαίνει.
Ζηλεύω σου αγάπη μου για δε θα νιώθεις πόνο,
μα γω πομένω δίχως σου εις τισι καημούς να λιώνω".

Ποιητής

Σύφωνα με το έθιμο, πρίχου τηνε κουνίσου,
το κοριτσάκι απού 'καμε πρέπει να το βαφτίσου.
Μέσα σε κείνο το κακό και τη στενοχωρία,
βαφτίζουσινε τ' ορφανό και βγάνουν το Μαρία.

Ηρθεν η φοβερή στιγμή να πά να τηνε θάψουν,
μα του Λευτέρη οι καημοί ποτές δε θα του πάψουν.
Οντεν την εσηκώνασι στον τάφο να την πάσι,
με του Λευτέρη τσι φωνές η γειτονιά τραντάσσει.

Καπειά - Λευτέρης

"Αχις ίντα μου γίνηκε του πεντακακομοίρη,
φεύγει μου το χρυσάφι μου να μην ξαναγιαείρει.
Αχις ο κακορίζικος, ο άτυχος του κόσμου,
ο θησαυρός απόύ 'χα γω δεν είναι μπλειό δικός μου.
Αχις και που σε πάσινε; Πότες να σ' ανιμένω;
να 'ρθεις καλή μου να με βρεις, τον κακαμοιριασμένο;
Ιντα θορούν τα μάθια μου; Στο σπίτι μου ίντα γίνε;
εδά απόύ φεύγεις, βιόλα μου ίντα θα μου πομείνει;
Ούλα μου τα νοικοκυριά δεν έχουσινε βάρος,
έχασα ότι κιαν είχα γω, το μοναχό μου θάρρος".

Ποιητής

Στον τάφο την επήγασι. Με πλάκες τη σκεπάσα,
κι' όσο κιαν άξιζε πολλά, για πάντα την έχασα.
Αντρας τση απόύ το μπνήμα τζη δεν ήθελε να φύγει,
μονό 'θελε να κάθεται τσι πλάκες να ξανοίγει.
Δυο - τρεις τον ετραβήξανε και τον αναβαστούσα,
λόγια παρηγορητικά, του μαύρου, του μιλούσα.
Εγιάειρε στο σπίτι ν-του και στην κακομοιριά ν-του,
και μια φουρτίνα φοβερή ήτονε στην καρδιά ν-του.
Ξερό κουράγιο έκανε μόνο για το παιδί ν-του,
μόνο για κείνο το παιδί κραθιέται στη ζωή ν-του.
Εμπήκενε στην κάμερα και δίδει και καθίζει,
και τα μαλλιά ν-του ετραβήξε κ' ύστερα ξεφωνίζει.

Καπειά - Λευτέρης

"Αχίς και πού 'ν' η βιόλα μου; Πού είναι ο θησαυρός μου;
πού 'ν' η καλύτερη καρδιά ούλου του πάνω κόσμου;
Είδες τ' αθρώπου η ζωή ίντα λοής αλλάσει;
επά απού 'σανιε χαρές άρχιξε και φαντάσσει.
Είμοννε στην παράδεισο, όμορφα βολεμένος,
κι' εβρέθηκα στην κόλαση, ο κακομοιριασμένος".

Ποιητής

Σαν επαραπεράσανε τα πρώτα μερονύχθια,
εκείνος πάντα είχενε τα ίδια καρδιοχτύπια.
Ο πόνος του είναι αγιάτρευτος. Ωστε να ζει δε γειαίνει,
μα οι γι-άλλοι εχαντούσανε ότι του παγουργιαίνει.
Κι' αρχίξαν και του λέγασι άλλη βουλή να πιάσει,
κι' ότι να ξαναπαντρευτεί πάλι η ζωή του αλλάσσει.
Μα 'κείνος δεν εδέχεντο άαθόλου να τ' ακούσει,
κι' ούλους τσ' εδιπλαβίζιερνε μην του το ξαναπούσι.
Κι' όποιος κι' ανεν τον αγαπά και θέλει το καλό ν-του,
τέθοια κουβέντα μην του πεί για θα τον έχει εχθρό ν-του.

Το Μαριό μεγαλώνει

Σιγά - σιγά εμεγάλωνε του μαύρου το Μαριό ν-του,
και του τον επαγούριαινε, λιγάκι, τον καημό ν-του.
Πολλή χαρά του χάρισεν εκείνο τ' αγγελάκι,
σαν είδε στ' αχειλάκια ν-του το πρώτο ν-του γελάκι.
Κι' όντεν επρωτορχίνηξε "μπαμπά" να του φωνιάζει,
άρχισε μια παρηγοριά μέσα ν-του να φωλιάζει.
Ακόμη περισσότερο ήτονε στην καρδιά ν-του,
γιατί ήτονε απαράλλαχτο όπως και τη μαμά ν-του.
Μια γρέ, καλή νοικοκερά, σα μάνα το νταντεύει,

και το παιδί σα γνήσια μαμά ν-του τη λατρεύει.
Μα το Μαριό με τον καιρό εγίνηκε μεγάλη,
κ' ήτονε και μοναδική στη γνώση και στα κάλλη.
Εγίνειν η καλύτερη και η πλια γλυκιά του τόπου,
και με την ομορφάδα τζη παίρνει το νου τ' αθρώπου.

Ο Καμαρατογιάννης

Ενας απού 'βροσκειν οζά του καπετά - Λευτέρη,
απού τον επροεμάζωξεν απού τα ξένα μέρη.
Ητον καλός και μπιστικός, όσο δεν ήσαν άλλοι,
και του 'χεν και τ' αφεντικό εχτίμηση μεγάλη.
Ούλοι τον αγαπούσανε τον Καμαρατογιάννη,
καλλός, φτωχός μα τίμιος, με φαμελιά μεγάλη.
Είχενε έντεκα παιδιά. Το 'να καλλιιά απού τ' άλλο,
μα ακόμη πλια καλύτερο ήτον το πλια μεγάλο.
Ετούτο το κοπέλι ν-του το 'λεγε Παναγιούλη,
παρα πολύ ήτονε καλό και τ' αγαπούσαν ούλοι.
Ιντα μπορεί να πει κιανείς για κείνο το κοπέλι,
απού ήτο σα τζι ζωγραφιές που κάνουν οι αγγγέλοι.
Είχε ξαθά, σγουρά μαλλιά, κορμί σαν τη λαμπάδα,
έξυπνο ντομπρετζίδικό, πρώτο στη φρονιάδα.
Οντεν εμίλιεν αυτινού η γλώσσα η γλυκιά ν-του,
του 'δινε χάρη πλια πολλή κι' απού τη λεβεδιά ν-του.
Σαν το Χριστό εις το Ναό στα δώδεκά ν-του χρόνια,
εισά 'τονε μοναδικό στη γνώση και στα φρόνα.
Ητονε πρώτο, σαν παιδί, σε ούλα τα παιγνίδια,
μα ότι κιαν έσιαζεν αυτός το σιόθευε πιτήδεια.
Εχτιζεν, εμαράγγευε, έπιανε το κυνήγι,
εκείνα απού 'νιωθεν αυτός τα νιώθασινε λίγοι.
Και τυροκόμος ήτονε κι' έπιανε και το ψάρι,
και πράμα δεν το γέλανε αυτό το παληκάρι.
Αυτή η πιτηδειοσύνη του ήτονε μέγα πράμα,
ότι είδασιν τα μάθια ν-του, τα χέρια ν-του το κάμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΜΕΓΑΛΩΜΑ - ΕΡΩΝΤΕΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩ

Οι δυο χοντροί νοικοκυροί, Λευτέρης και Μιχάλης,
ο νιος τον άλλο αγάπανε κ' είχαν φιλιά μεγάλη.
Γιατί ήσανιε τ' αρχοντικά το 'να κοντά με τ' άλλο,
κι' αυτοί συμπάθιο, ο γεις τ' άλλου, είχε πολλά μεγάλο.

Πάντα είχανε, σε μια ζωή, αγάπες και φιλιές,
δεν είχανε συνορισιά μούδε αντιζηλιές.

Οι γ-υποταχτικοί ν-τωνε είχαν φιλιές κι' εκείνοι,
και πάντα μεταξύ ν-τωνε είχανε καλωσύνη.

Μα και τα κοπελάκια ν-των εκάνανε τα ίδια,
ούλα εμονομεριούσανε κι' εκάνανε τα ίδια.

Μαζί εμεγαλώνανε ωσάν τα ξεσταχάκια,
κι' έπαίζαν τ' αρχοντόπουλα μαζί με τα φτωχάκια.

Όσοι κι' αν εδουλεύανε στου Σκλαβερομιάλη,
ενιώθανε σαν να 'σανιε μια φαμελιά μεγάλη.

Το ίδιο όσοι εδουλεύανε στου καπετά - Λευτέρη,
αγαπημένοι και μαζί χειμώνα καλοκαίρι.

Μα και στα δυο αφεντικά, όσοι κι' αν εδουλεύα,
ήσαν κοντά τα πράματα κι' εσμίγαν κι' εφιλεύα.

Μανώλης - Καίνα

Από μικρό, ο μοναχογιός του Σκλαβερομιάλη,
αγάπησε μια κοπελιά με πεθυμιά μεγάλη.

Το Καϊνιό αγάπησε του Κουδουνοδημήτρη.

το ρέχτειν κι' ας μην ήτονε από μεγάλο σπίτι.
Από μικρά, όντεν ήσανιε απάνω στο παιγνίδι,
εφ'ύτρωξεν ο έρωντας μα δεν τονε προδίδει.
Από μικρό το Μανωλιό την είχε την καλή ν-του,
στην σκέψη του και στην καρδιά και στη συνείδησή ν-του.
Δεν έλεγεν, ο πονηρός, ίντα 'βάλεν ο νούς του,
σε φίλο μουδε σε δικό, μουδε και στισσι γονιούς του.
Δε τζη το ξεφ'ανέρωσε τη κοπελιάς ποτές του,
μα κείνη το κατάλαβε που εθώριε τ' αματές του.
Εθώριεν πως τηνε πετά σε κείνη την πετρέ ν-του,
ότι δεν είχε η γλώσσα ν-του το 'πεν η γι-αματέ ν-του.
Μα πάλι το ξεμέτρωνε κ' είχε τζη το μυαλό τζη,
πως δεν μπορεί να παντρευτεί με τον αφ'εντικό τζη.
Με το μυαλό τζη εδιάβαζε του κοπελιού τη σκέψη,
δεν είναι ο χαρακτήρας του να πχαιίνει για να παίξει.
Και κάθε βράδυ έπχαινε κι' έπεφτε στο κορβιάτι,
κι' ούλη τη νύχτα επέρονανε δίχως να κλείσει αμάτι.
Ούλη τη νύχτα επέρονανε σε σκέψεις βουτημένη,
και η καρδιά τζη ήτονε βαρέ σαίτεμένη.
Εδιάβαζεν η κοπελιά του κοπελιού τα μάθια,
μα εσκέφτεντον πως οι φτωχές δε μπαίνου στα παλάθια.
Μα ακόμη κι' αν την ήθελε γυναίκα το κοπέλι,
για νύφη ο πατέρας του, σέγουρα δεν τη θέλει.
Μα στο μυαλό τζη εμπήκενε και μέσα στην καρδιά τζη,
κι' είχε μεγάλη ταραχή γι' αυτό τον άρχοντά τζη.
Εκειά απούθώριεν η μικρή του κοπελιού τα χιάλλη,
κι' εθώριεν την αξία ν-του πως ήτονε μεγάλη.
Έλεγε με τη σκέψη τζη και με το λογικό τζη,
"Σχαρά στηνε απούθα γενεί το Μανωλιό δικό τζη.
Σχαρά στηνε απούθα σταθεί στη μια του μπάντα νύφη,
μα τω φτωχώ οι κοπελιές δεν έχουν έτσια τύχη".

Μα όσον επέρναν ο καιρός του Μανωλιού τα μάθια,
τση λέγασι πως κι' οι φτωχές μπαίνουνε στα παλάθια.
Αρχίξε να θαρρεύεται πως το 'χει μπλειό στο χέρι,
πως θα 'θελε το Μανωλιό να τηνε κάμει ταίρι.
Με ένα έρωντα κρυφό, σαν ακρομεγαλώσα,
αρχίξαν και εμιλούσανε των αμαθιώ τη γλώσσα.
Οι γι-αματές εδίδασι χαρτί και καλαμάρι,
κι' έπαιρνε μήνυμα η μικρή απού το παληκάρι.
Και μόνο με την αματέ και δίχως άλλο πράμα,
έμπεμπεν απού την καρδιά ο γεις τ' άλλου το γράμμα.
Η κοπελιά θωρεί καλά και μπλειό δεν αφιβάλει,
μα έχει λόγους σοβαρούς ν' ανησυχεί και πάλι.
Με τσοι γονιούς, του κοπελιού που δε θα το δεχτούνε,
όντεν κιαν θα τ' ακούσουνε θα στενοχωρεθούνε.
Και πλια πολύ από σίγουρο το θώριεν η Κατίνα,
πως, όντε θα το μάθουνε, θα κάμουνε φουρτίνα.
Και στη φουρτίνα εκείνη δα, έτρεμεν η καρδιά τζη,
μην τύχει και πνιγούσινε ούλα τα όνειρά τζη.
Ας την αφήσομε για δα την κόρη ν' αφιβάλλει,
και να ξαναμιλήσομε για το Μανώλη πάλι.

Ποιητής

Κάθα πρωί το Μανωλιό τη σκέψη ν-του εξεκίνα,
με την αγαπημένη του, την όμορφη Κατίνα.
Από μικρός εσκέφτεντο: "Ότι να μεγαλώσω,
αν το θελήσει η μοίρα μου, σπίτι να οργανώσω.
Εγώ γυναίκα θά 'θελα όπως το Κατινάκι,
που δεν εξαναγίνηκεν ετέθοιο γυναικάκι.
Όμορφη και νοικοκερά, άξια και τιμημένη,
όποιος την πάρει δίπλα του, ποτέσ του δεν ποθαίνει".

Από μικρός εμπήκενε στου έρωντα τα πάθη,
κι' εφτάξασιν οι ρίζες του ως στη καρδιάς τα βάθη.
Εκείνος εμεγάλωσε κι' έβγαλε το μουστάκι,
και γυναικάρα εγένηκε κι' αυτό το Κατινάκι.
Δυο λόγια τα καλόπαιδα δεν είχανε ποημένα,
μα οι καρδιές συβόλαια είχαν υπογραμμένα.
Δαχτύλι δεν εγκίξασε το 'να μ-παιδί με τ' άλλο,
μα πάλι τον εκάμανε τον έρωντα μεγάλο.
Οι σαϊτές του έρωντα τα 'χανε πληγωμένα,
και οι καρδιές και τα μυαλά ήσανιε σκλαβωμένα.
Δε βρέχνει τρόπο μοναχή για να την ανταμώσει,
κι' επήρεν την απόφαση χαρτάκι να τση δώσει.
Καθίζει μιαν αργαδινή μέσα στην κάμερά ν-του,
πιάνει μολύβι και χαρτί, γράφει στην κοπελιά ν-του.

Το γράμμα του Μανώλη

"Χρυσό μου, αγαπημένο μου, ελπίδα και χαρά μου,
εις το χαρτάκι διάβασε που σου μιλεί η καρδιά μου.
Πιστεύω πως στα μάθια μου θα τα 'χεις διαβασμένα,
εκείνα που αιστάνομαι αγάπη μου για σένα.
Και δε σου γράφω σήμερο να σου το φανερώσω,
κατέχεις το πως σ' αγαπώ και υπολογίζεις πόσο.
Αυτό που θέλω να σου πω, να σε διπλαβιζιάρω,
ανε σου πούνε για παντρεία ν' αντισταθείς με θάρρος.
Ανε σου βρούμε άλλο γαμπρό να μη θεληματέψεις,
τα όμορφα μου όνειρα μη μου τα καταστρέψεις.
Αν μάθω πως παντρεύεσαι θέλω να το κατέεις,
θα δώσω θάνατο εγώ κι' εσύ είσαι απού θα φταίεις.
Σαν πρώτα από απόσταση θα με θωρείς μικρή μου,
μα οι καιροί σαλεύουνε και θα 'ρθεις στη ζωή μου.

Τα μάθια μου, τα μάθια σου, όντε θα τα θωρούνε,
αν έχω και βαρέ καημό θα με παρηγορούνε.
Μην τη θωρείς εμπόδιο τη γνώμη τω γονιώ μου,
πάντα στο τέλος γίνεται εμένα το δικό μου.

*"Πράμα δεν είπε ο γεις τ' αλλού δξω το καλημέρα
μα το χαρτάκι έδωκε στη κοπελιάς τη χέρα".*

Υπομονή θα κάνομε το χρόνο να περνούμε,
και θα 'ρθοινε τα πράματα όπως τα πεθερούμε.
Σα δε μπορώ αληθινά φιλάκια να σου δώσω,
χίλια φιλιά με το χαρτί μπορώ να μπέψω, ωατόσο".

Ποιητής

Τέσσερις μέρες το κρατεί ώστε να μπαντιδώσει,
δίχως να τονε δούσινε το γράμμα να το δώσει.
Σε μοναχάδα μια βολά, ένα κολατσιδάκι,
το παλικάρι απάντιξε με το κοπελιδάκι.
Πράμα δεν είπε ο γεις τ' αλλού όξω το καλημέρα,
μα το χαρτάκι το 'δωκε στοη κοπελιάς τη χέρα.
Επήρε ν-το η κοπελιά το ακριβό χαρτάκι,
και στοη ποδιάς τη το 'βαλε το πλουμιστό τσεπάκι.
Ως το 'πιασε στη χέρα τ'η αναφοκοκκινίζει,
και κάνει την αδιάφορη. Το δρόμο συνεχίζει.
Μεγάλη ήτον η στιγμή για τα παιδιά εκείνα,
και μια σπουδαία εποχή ετότες εξεκίνα.
Σαν όντεν είναι χιονιστής και ξαφνικά ξεκόφει,
και βγει ο ήλιος του Θεού κι' αλλάσσει ο κόσμος όψη.
Ετσά και τούτη η στιγμή ήτο μεγάλο πράμα,
πολλά σπουδαίο ήτονε ετούτο δια το γράμμα.
Επήγεν εις το σπίτι τ'η στην κάμερα και μπαίνει,
μην τύχει και τη νιώσουνε πως είναι ξαναμένη.
Με τη λαχτάρα αρχίνηξε κι' edιάβαζε ν-το γράμμα,
μα γράμμα απού το Μανωλιό είναι μεγάλο πράμα!!!
Δέκα βολές το διάβαζε μα εκατό το φίλιε,
γιατί η καρδιά του Μανωλιού ήτον απού τ'ο emίλιε.
Βγαίνει η Κατίνα στο χωριό να δει το Μανωλιό τ'η,
να δει τ'ο αμάθια απ' αγαπά. Να δει τον άθροπό τ'η.
Και σαν απαντήχτηκανε νοήματα εκάμα,
κι' ήτονε σαν και να 'δωκεν εις το Μανώλη γράμμα.
Είπε ν-του με τα μάθια τ'η πως δέχεται τσοι όρους,
και δεν του μπέμπει γράμματα μούδε μαντατοφόρους.
Πολλές φορές μιαν αματέ μπορεί να κουβεδιάσει,
κι' ολόκληρα κατεβατά να σ' αναλιγαδιάσει.

Παναγιούλης - Μαρία

Από μικρό και το Μαριό του καπετά - Λευτέρη,
τον Παναγιούλη ερέχτηκε να τονε κάμει ταίρι.
Από όντεν ήτονε μικρή, πέντε χρονώ παιδάκι,
εσκέφτεντο πως θα 'θελε να 'χ' ένα ν-αδερφάκι.
Πολύ μικρότερο κακό θα 'τανε η γι-ορφανιά τζη,
αν ένα αδερφάκι τζη εβρίχνετον κοντά τζη.
Μπορεί και να 'τον αφορμή ετούτη δα η σκέψη,
από μικρή στον έρωντα η κόρη να πιστέψει.
Μια και δεν είχεν αδερφό ένιωθεν αδειανάδα,
και θα 'θελε νιούς κοπελιού να 'τονε φιλενάδα.
Και να το νιώθει δίπλα τζη και να γενεί δικό τζη,
να το αγαπά καλύτερα παρά και αδερφό τζη.
Μέσα στο παιδικό μυαλό εφύτρωξε μια σκέψη,
μα με καιρό εμέλλεντο το ρόλο τζη να παίξει.
Το φυτραλάκι το μικρό δεντρό σου κατασταίνει,
όπως νιούς σπύρτου τη φωθιά απ' αύτει και πλησιαίνει.
Και μ' ένα σπύρτο μοναχό κόσμο μπορείς να κάψεις,
σαν είναι βοηθητικά εκείά απού θα τ' ανάψεις.
Ετσά λοής κι' ο έρωντας, στον τόπο απού φυτρώνει,
σα βοηθούν τα πράματα αθεί και γιγαντώνει.
Εις την αρχή αφήφιστα μπορείς να τονε πάρεις,
μ' αυτός με το σιγά - σιγά σου βάνει χαλινάρι.
Ετσά λοής και το Μαριό την πάτησε τη φλούδα,
σαν νά 'χαν είναι κουζουλή και ντίμπις για τη Σούδα.
Εθώριε ν-το Παναγιουλιό του Καμαρατογιάννη,
και η καρδιά τζη αρχίνηξε σκιρτήσιματα να κάνει.
Τον Παναγιούλη από μικρή τον είδεν πως αξίζει,
και την καρδιά τζη αρχίνηξε να τηνε τσιγουδίζει.
Απού, το λίγο στο πολύ στο νου τζη τονε βάνει.

κι ο έρωνας, σιγά - σιγά, αιχμάλωτη την πιάνει.

Έτρωε με τα μάθια τζη εκείνο ν-το κοπέλι,
μα δεν εμπόριε να του πει με λόγια πως το θέλει.

Εξάνοιγέ ν-το κ' ήθελε να του 'διδε να νιώσει,
γιάντα και μ' ίντα λογική τα μάθια τζη το τρώσι.
Ερέγεντον τα κάλλη ν-του και τα φερσίματά ν-του,
μα εκείνο δεν εμπόρενε να νιώσει την κυρά ν-του.
Ερέγεντοντηνε κι' αυτό περίσσια κι' άρεσέ ν-του,
μα δεν εσκέφτην ως εκείά να ρίξει την πετρέ ν-του.

εθώριεν ύποφτες μαθιές απ' την αφεντικίνα,
μα δεν εμπόριε να σκεφτεί το πράμα απού εξεκίνα.

Με τον καιρό τση κοπελιάς τα μάθια τζη εδώσα,
του Παναγιούλη κι' ένιωσε πρίχου μιλήσει η γλώσσα.

Αγάλι - γάλι αρχίνηξε κι' εκείνος να πιστεύει,
και στην καρδιά του ερωντικές ελπίδες να φυτεύει.
Εδιάβαζε ίντα γράφανε τσ' αρχόντισσας τα μάθια,
μ' αυτός εδειλία να σκεφτεί να μπει και στα παλάθια.
Είς την καρδιά ν-του εδειλίαζεν αυτός να επιτρέψει,
για την αφεντικίνα ν-του να κάμει τέθοια σκέψη.

Γιατί κιαν είχα βουληθεί να το επιχειρήσει,
θα 'τονε ντιμπις φυσικό, κακά να του γυρίσει.
Αυτή μπορεί και να 'θελε να τονε κάμει ταίρι,
μα ποιός εμπόριε να το πει του καπετά - Λευτέρη.

Εκείνη με τα μάθια τζη emίλιε ν-του να νιώσει,
πως την καρδιά τζη θα 'θελε χάρισμα να του δώσει.

Μα το κοπέλι εδειλίαζε πάλι να προχωρήσει,
τέθοιο ξεκίνημα μπορεί να το στενοχωρήσει.

Εθώριεν την απόσταση απού τσοι ξεχωρίζει,
και την καρδιά ν-του ήθελε να την περιορίζει.

Αν προχωρήσει έρωνας με την αφεντηκίνα,
μπορεί να τσοι ζυγώξουνε απού τα μέρη εκείνα.

Κι' εκείά 'ν' η φαιμελιά ν-τωνε όμορφα βολεμένη,
κι' ότι να τσοι ζυγώξουνε θα βγούνε ζημιωμένοι.
Δεν ήθελε ν' αφουρκαστεί τσοι χτύπους τση καρδιάς του,
να μη γινεί η αφορμή να ζυγωχτεί ο μπαμπάς του.
Ητονε ντίμπις δύσκολο ποιο δρόμο να διαλέξει,
ανέ ν-τραβήξει το ίπια μπρος φοβάται πως θα μπλέξει.
Μα και το πίσω να σκεφτεί δε συμφονά η καρδιά ν-του,
κι' ένα καμίνι ολόκληρο καίει στα σωθικά ν-του.
Το βράδι στο κρεβάτι ν-του θέτει μα δεν κοιμάται,
την κοπελιά την αγαπά μα τρέμει και φοβάται.
Μα ας δούμενε κ' η κοπελιά κι' αυτή πως απαλεύει,
σε δυσκολίες βρίχεται, λύση να βρει γυροεύει.
Σαν είδε πως με τσ' αματές σωστή δουλειά δεν κάνει,
μα λύση διαφορετική εις το μυαλό τ'ζη βάνει.
Πιάνει μολύβι και χαρτί και γράφει του καλού τ'ζη,
γιατί ήθελε να μάθει αυτός, ίντα 'χει αυτή στο νού τ'ζη.

Το γράμμα τση Μαρίας

"Αγαπητό μου Μανωλιό, πολύ καλά γνωρίζεις,
πως σ' αγαπώ και μ' αγαπά μα ράχη μου γυρίζεις.
Μιλώ σου με νοήματα και με την αματέ μου,
και σε θωρώ και μου δειλιάς και κακοφαινεταιί μου.
Για κείνο δα με το χαρτί θα σου ξεφανερώσω,
πως σ' έχω μέσα στην καρδιά κουράγιο να σου δώσω.
Κατέχω το πως μ' αγαπάς μα πάλι πως φοβάσαι,
τη γνώμη του πατέρα μου, μα θέλω ξέγνοιος νά 'σαι.
Εγώ και τον πατέρα μου καλά θα τονε κάμω,
και εμείς θα καταλήξομεν οι δυο μας εις το γάμο.
Χωρίζει μας απόσταση από περιουσία,
οι χαρακτήρες μοιάζουνε κι' αυτό έχει ουσία.

Μοιάζομε και στη λεβεδιά σα δυο κουκκιά πιπέρι,
και σ' αγαπώ και μ' αγαπάς και θα γενούμε ταίρι.
Γράφω σου για να μη δειλιάς μούδε να κάνεις σκέψη,
πως ο πατέρας μου μπορεί να μασε δυσκολέψει.
Να μη χαντάς δε γίνεται και πάρεις άλλο δρόμο,
γιατί και οι δυο μας θα 'χομεν ώστε να ζιούμε πόνο.
Και μόνο με τα μάθια μας θα λέει ο γεις τ' αλλού μας,
ίντα 'χομεν εις την καρδιά κ' ίνταχομε στο νού μας.
Μόνο με τα ματάκια μας θα επικοινωνούμε,
υπομονή θα κάνομε και ταίρι θα γενούμε.
Εγώ θα κάνω υπομονή, και συ καλέ μου κάνε,
κι' όπως σαλεύουν οι καιροί, ούλα καλά θα πάνε.
Μ' επιμονή κ' υπομονή τα ρίχνουνε τα κάστρα,
μα προσοχή χρειιάζεται μη μασε βρει χαλάστρα.
Θέλω με τον πατέρα μου ομπρός να συμφωνήσω,
σα τα βολέψω μετ' αυτό θα σε πληροφορήσω.
Αφήνω σε για σήμερα με τούτα τα γραμμένα,
ο νούς μου είναι με τα σε. Δεν είναι με τα μένα".

Ποιητής

Είχε μεγάλο έρωντα μα είχε γ-και το νού τζη,
μούδε με το χαρτί φιλιά δε μπέμπει του καλού τζη.
Δεν ήτονε και δύσκολο για να γραφτεί το γράμμα,
μα να δωθεί του κοπελιού δεν είναι εύκολο πράμα.
Αν τύχει και τη δούσινε το γράμμα όντε θα δίδει,
μπορεί και να γινεί πολύ χαλάστρα στο παιγνίδι.
Τρεις μέρες τ' αναβάστανε κι' όλο σπεράγδες κάνει,
για ν' απαντήξει με το γιό του Καμαρατογιάννη.
Γιατ' έπρεπε να τονε δει και μοναχάδα να 'ναι,
μόνο 'τσεδά τα πράματα καλά μπορεί να πάνε.
Στω τέλος απαντήξανε μια μ-Παρασκήν ημέρα,

και το χαρτάκι το 'δωκε στου κοπελιού τη χέρα.
Ετυχε κι' απαντήξανε σε μια στροφή του δρόμου,
μέρος που δεν εφτάνανε τα βλέματα του κόσμου.
Λόγο δεν ανταλλάξανε όξω το "καλημέρα",
δεν είναι ακόμη ο καιρός για πράμα παραπέρα.
Ο Παναγιούλης έβαλε στα χέρια ντου το γράμμα,
πρώτη βολά στα χρόνια ν-του του 'τύχεν τέθιοιο πράμα.
Στον κήπο ν-των εμπήκενε απού να το διαβάσει,
να μη βρεθεί κιανείς κοντά να τονε διαταράσσει.
Πολλές φορές το διάβασε κι' από χαρά ν-του κλαίει,
και το 'μαθε γ-κι' απ' όξω ν-του να σου το πει κατέει.
Κι' αυτός με γράμμα ήθελε τση κόρης ν' απαντήσει,
κατέχει πως το γράμμα του θα την ευχαριστήσει.
Πιάνει μολύβι και χαρτί, γράφει τση κοπελιάς του,
να τα διαβάσει στο χαρτί τα λόγια τση καρδιά του.

Το γράμμα του Παναγιούλη

"Αγαπημένη μου Μαριό, ελπίδα και χαρά μου,
και φέξη μου και θάρρος μου, αφέντρα και κυρά μου.
Ούλος ο κόσμος σήμερα εγίνηκε δικός μου,
γιατί είσαι η καλύτερη αρχόντισσα του κόσμου.
Σήμερα με το γράμμα σου εις τσ' ουρανούς εβγήκα,
ποτές δεν εξανάνιωσα στον κόσμο τόση γλύκα.
Νερό θα γίνω να με πιείς. Χώμα να με πατήσεις,
ποτές μου δε θα σ' αρνηθώ ό,τι θα μου ζητήσεις.
Δεν αγαπώ τα πλούτη σου και τα νοικοκυριά σου,
γιατί είναι σπουδαιότερα τα πλούτη τση καρδιάς σου.
Εγώ καλή μου συμφωνώ με τη δική σου γνώμη,
υπομονή χρειιάζεται να κάνομεν ακόμη.
Κι' αν έχω το δικαίωμα, κ' είναι με θέλημά σου,
χιλία φιλιά με το χαρτί μπέμπω στα μάγουλά σου".

Ποιητής

Εδίπλωσέν το το χαρτί και το 'βαλε στην τσέπη,
για να δωθεί με προσοχή στον τόπο απού πρέπει.
Την άλλη μέρα εσμίξανε σε τόπου μοναχάδα,
κι' εκαλημεριστήκανε με κάθε φρονιμάδα.
Τρόπο έκαμεν, ο φίλος μας, γιατί είχεν το μεράκι,
και το χαρτί όντε τζ' έδιδε τσ' έγκιξε στο χεράκι.
Παίρνει το γράμμα η μικρή, πάει στ' αρχοντικό τζη,
πρώτη βολά εδιάβαζε γράμμα απού τον καλό τζη.
Στην κάμερά τζη εκλείστηκε, το γράμμα τζη διαβάζει,
κι' απού την ευχαρίστηση κλαίει κι' αναστενάζει.
Πολλές φορές το διάβασε. Κρατεί το και θωρεί το,
και ταχτικά στ' αχείλη τζη το πάει και φιλεί το.
Εθεκε στο κρεβάτι τζη μα κείνη δεν κοιμάται,
τη δύσκολη κατάσταση απού 'ναι συλλογάται.
Κατέει, ο πατέρας τση, τότες που θα το μάθει,
πολλά θα στεναχωρεθεί και κλονισμό θα πάθει.
Εκείνος ονειρεύται άρχοντα για γαμπρό ν-του,
δε θα 'θελε να πει γαμπρό τον υποταχτικό ν-του.
Κατέει πως την αγαπά και στ' όνομά τζη μνόει,
να κάνει ταπεινό γαμπρό ντροπή ν-του θέλα τό 'ει.
Ετούτα όντεν τα σκέφτεται δειλιά κι' ανατριχιάζει,
κι' ένα μαχαίρι στην καρδιά νιώθει και τηνε σφάζει.
Κουμάντρο μόνο η καρδιά άρχιξε γ-και τση κάνει,
η λογική υποχωρά μα υπεγραφή δε βάνει.
Μόνο η καρδιά τζη τη Μαριό ειν απού την ορίζει,
ποιος τη ρωτά τη λογική; Ποιός την υπολογίζει;
Μα σκέφτεται πως ο Μπαμπάς μια μέρα θα το μάθει,
γιατί δε γίνεται αλλιώς, όσο κακό κι' αν πάθει.
Και το μυαλό τζη εξόριζε κι' εγύρευεν τη λύση,

ετούτες τσι κακοτοπιές, πώς θα τσι σκαπουλήσει;
Δε βρίχνει τρόπο βολικό όσο κι' αν τυραννάται,
και άλυτο το πρόβλημα τ' αφήνει και κοιμάται.
Μα πάλι όντεν ξανά ξυπνά το πράμα συνεχίζει,
πως θα το μάθει ο μπαμπάς πολλά τηνε φοβίζει.
Κι' αναρωθιέται ίντα θα πει σα θα το πρωτακούσει,
θα τού 'ρθει σαν τον κεραυνό όντε θα του το πούσι;
Γη θα σκεφτεί τση κόρης του να κάμει το χατήρι;
Δεν το πιστεύει να σκεφτεί την κόρη του να δείρει.
Μπορεί και να παραδεχτεί του έρωντα το πάθος,
πως είναι μιαν αστένεια, δεν είναι ένα λάθος.
Μπορεί να τηνε λυπηθεί. Μπορεί να τη νε νιώσει,
μπορεί απού την αγάπη ν-του θέλημα να τση δώσει.
Λύση κιαμιά δεν εύρηκε για τη φοράν εκείνη,
και με απογοήτεψη για άλλη φορά τ' αφήνει.

"Εκάτσανε οι δυο ντωνε σ' ένα δροσιό του πρίνου,
επιλοκουβεδιάζανε κι ένα τζιγάρο πίνου".

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΜΑΝΩΛΗ - ΜΑΡΙΑΣ

Ο καπετά - Λευτέρης μας κι' ο Σκλαβερομιχάλης,
είχαν, ως το ξανάπαμε, πάντα φιλιά μεγάλη.
Εναν απομεσήμερο, εκόντευεν το βράδυ,
εμίξαν οι δυο άρχοντες εις το Πλατέ Πηγάδι.
Εκάτσανε οι δυο ντωνε σ' ένα δροσιό του πρίνου,
επιλοκουβεδιάζανε κι ένα τσιγάρο πίνου.
Παίρνει το θάρρος μια φορά ο Σκλαβερομιχάλης,
κι' ανοίγει μια συζήτηση για μια δουλειά μεγάλη.

Σκλαβερομηχάλης

"Λευτέρη (λέει) θα σου πω ίντα 'βαλα στο νού μου,
χαντώ πως είναι, για παντρεία, καιρός του κοπελιού μου.
Παρανηθούν κι αμιά βολά, εκείνοι απού κατέσι,
και λένε πως τα προξενειά στο δρόμο δεν τα λέσι.
Μέσα σε σπίτι λέσιν τα, σαν τα πρωτομιλούσι,
στον κάθε πόδα αλλής λοής στιβάνι να φορούσι.
Γιατί αλλιώς το προξενειό λένε πως δε θα σκίσει,
και πως τ' αντρώνο, ταχιά, μπορεί να διχονίσει.
Μα τα παρατηρήματα εγώ δεν τα πιστεύω,
και προχωρώ και θα σου πω Λευτέρη ίντα γυρεύω.
Εγώ στον κόσμο δε θωρώ πράμα άλλο ταιριασμένο,
σα να το δω το Μανωλιό μια μέρα παντρεμένο.
Να δώσεις τη Μαρία σου νύφη να τηνε κάμω,

χαντώ πως δε μπορείς να δεις πλια ταιριασμένο γάμο.
Νά 'ρθεις να τα παντρέψομε, Λευτέρη, τα παιδιά μας,
να τα μονομεριάσομε και τα νοικοκυριά μας.
Είπα σου εγώ τη σκέψη μου κι' εσύ ν' αποφασίσεις,
σε δυο - τρεις μέρες, φίλε μου, θέλω να μ' απαντήσεις".

Καπετά - Λευτέρης

"Μιχάλη την απάντηση, σα θέλεις να κατέχεις,
δε θέλω μέρες να σκεφτώ μα σήμερα την έχεις.
Τέλειο είναι από δα κ' είναι με τη βουλή μου,
μα πλιά καλύτερο γαμπρό δε βρίχνει το παιδί μου.
Ιδια από τούτη ν-τη στιγμή είναι τελειωμένο,
για και ταιριάζει να γενεί ίντα, θα περιμένω;
Εγώ κι από πρωύτερα έλεγα με το νού μου,
πως θά 'θελα το Μανωλιό σύντροφο του παιδιού μου.
Ετσά τ' αποφασίσαμε κι' ετσά 'τονε γραμμένο,
και να το πούμε των παιδιώ πως είναι τελειωμένο".

Ποιητής

Παίρνει το λόγο άλλη μια ο Σκλαβερομιχάλης,
και του Λευτέρη συζητά κι' έχει χαρά μεγάλη.

Σκλαβερομηχάλης

"Δώσε μου εδά τη χέρα σου, συμπέθερε Λευτέρη,
γιατ' από σήμερα κι' ομπρός θά' μεστα συμπεθέροι.
Εμάς με σεβασμό καλό μας έχουν τα παιδιά μας,
κι' αντίρρηση δε θα 'χουνε και δε χαλά η καρδιά μας.
Μα είναι κι' ολοφάνερο πως είνιε ταιριασμένα,
και μόλις των το πούμενε θα 'νιε ευχαριστημένα.

Μόνο να τ'ωνε δώσομε, Λευτέρη την ευχή μας,
και να τα δουν τα μάθια μας όπως ποθεί η ψυχή μας.
Να ζήσου, να στεριώσουνε, πολλές δεκάδες χρόνια,
ν' αξιωθούμενε και 'μείς να πιάσομεν εγγόνια".

Ποιητής

Εκάναν και τα σκέδια πως θα τ' αρραβωνιάσου,
και να τα στεφανώσουνε γιατί οι καιροί αλλάσου.
Μοναχοπαίδια τα 'χανε κι' εβιάζοντα να δούνε,
εκείνα τα μονάκριβα ν' αποκατασταθούνε.
Χαρούμενοι και γελαστοί αποχαιρετηχήκα,
κι' απ' όσα εσυφωνήσανε κ' οι δυο φχαριστηθήκα.
Τότεσεδά τα προξενειά τα κάναν οι γονέοι,
και όποια ευρίχναν οι γονιοί, επαίρνανε οι νέοι.
Άλλοι την εδιαλέγανε ο νιός ποιά 'θελα να πάρει,
και ο μπαμπάς επάντρενε το κάθε παληκάρι.
Κι' όπως εξεχωρήσανε, Λευτέρης και Μιχάλης,
"τελειωμένη" είχανε μια μ-προξενειά μεγάλη.
Να παντρευτεί το Μανωλιό να πάρει τη Μαρία,
και να γενεί Μανώλαινα και μεγαλοκυρία.
Είπαμε πως χαρούμενοι αποχαιρετήχήκα,
κái "συμπεθέροι" αγαπητοί αποξεχωριστήκα.
Ο κάθε εις χαρούμενος στ' αρχοντικό ν-του πχιαίνει,
να πει για την καλή δουλειά που 'ναι "τελειωμένη".
Πάει ο Λευτέρης με χαρά εις το αρχοντικό ν-του,
κι' εχάντανε πως στ' ουρανούς θα βγάλει το Μαριό ν-του.
Στο δρόμο απού πήγαινε εσκότωνε το νου ν-του,
πώς να το πει πλια όμορφα το πράμα του παιδιού ν-του.
Για να τ' ακούσει ευχάριστα το νέο το μεγάλο,
που πράμα σπουδαιότερο δεν είναι δίχως άλλο.
Μόλις η κόρη στην αυλή τσι προπατές ακούει,

βγαίνει να τον αποδεχτεί γιατί έτσα το 'χει χούϊ.
Χαρούμενο τονε θωρεί και καλοκαρδισμένο,
πράμα πολλά παράξενο κι' όχι συνηθισμένο.
Γιατ' από τότες που 'χασεν τ' αγαπητό ν-του ταίρι,
σαν πρώτας δεν εγέλαξεν τ' αχείλι του Λευτέρη.
Για κείνο δα και το Μαριό κάνει τ' αμούδιασμά ν-του,
γιατ' είδενε χαρούμενο σήμερο το μπαμπά ν-του.

Μαρία

"Καλέ πατέρα, σήμερο, ας είναι σε καλό σου,
η γι-όρεξή σου η πολλή και το χαμόγελό σου".

Καπετά - Λευτέρης

"Αγάπη μου, Μαρία μου, χρυσή παρηγοριά μου,
εσύ 'σαι και τα πλούτη μου και τα νοικοκυριά μου.
Η μοίρα μου με χτύπησε και πάντα ζιώ στον πόνο,
δεν εξανάνιωσα χαρά. Σήμερο νιώθω μόνο.
Σήμερο δεν επάτησα χώμα απού τη χαρά μου,
και σήμερο για τσι χαρές άνοιξα τα φτερά μου".

Μαρία

Εξήγα μου πατέρα μου. Δε σε καταλαβαίνω,
ίντα καλό μας έρχεται δίχως να τ' ανημένω".

Καπετά - Λευτέρης

"Απάντηξέ μου σήμερο ο Σκλαβερομιχάλης,
κι' εσυφωνήσαμεν οι δυο για μια δουλειά μεγάλη.
Για το Μανώλη ν-του ζητά την εδική σου χέρα,
γιατί σε θέλει νύφη ν-του, καλή μου θυγατέρα.

Είπε πως το κοπέλι ν-του σε θέλει να σε πάρει,
στον κόσμο δε θα προπατεί καλύτερο ζευγάρι.
Σαν πως εγεννηθήκατε ο ένας για τον άλλο,
και παγουριαίνει μου η χαρά τον πόνο το μεγάλο.
Λεβέντης είσαι, φρόνιμος και καλαναθρεμένος,
ως είναι διαλεχτή κι' εσύ, κι' εκείνος διαλεμένος.
Τα δυο χοντρά νοικοκυριά θα μονομεριαστούνε,
και νιούς ολόκληρου χωριού, έχταση θα βαστούνε.
Οντε θα μπεις στου Μανωλιού, νύφη στ' αρχοντικό ν-του,
θα 'σαι του ρήγα ρήγισσα κ' αρχόντισσα τ' αρχόντου.
Να ξαναδώ κι' εγώ χαρά και να ξαναγελάξω,
σαν καλοπαντρευτείς εσύ κι' εγώ ζωή θ' αλλάξω.
Αν τύχει και τ' αξιωθώ 'γγονάκια να μου κάνεις,
απού τσοι πόνους παίρνεις με και στσ' ουρανούς με βγάνεις.
Να πάρεις την απόφαση και κάμε το σταυρό σου,
του τόπου τον καλύτερο θα 'χεις εις το πλευρό σου".

Ποιητής

Εχάνταν ο πατέρας τση πως λέει το καλό τζη,
κι' εκείνη από μέσα τζη λέει με το μυαλό τζη:
"Πατέρα κακορίζικε, ίντα 'ναι απού μου κάνεις;
δεν το 'βρηκες το γιατρικό τον πόνο σου να γειάνεις".
Εκείνος την περίμενε χαρά πως θελα πάρει,
μ' αυτή έδειξε σαν ν' άκουσεν ένα κακό χαμπάρι.
Την ώρα απού περίμενε πως θα τη φχαριστήσσει,
σα να 'ριξε βραστό νερό να τηνε ζεματίσει.
Είδεν την κι' εκοκκίνισε κ' ύστερα κιτρινίζει,
κι' ένιωσε πράμα σοβαρό πως τηνε βασανίζει.
Το στόμα ανοίγει το Μαριό κ' ήθελε να μιλήσει,
δεν ήτον όμως βέβαιη πως θα το νταγιαντίσει.
Μόνο αυτή το ζύγιαζε το ψυχικό τζη βάρος,
την ώρα αφήνει να περνά να πρεμαζώξει θάρρος.

Κάνει πως εξερόβηξε. Τη μύτη τ'ξη σκουπίζει,
ξυαίτε στον ένα μήλιγκα και ξεροκοκκινίζει.
Με ούλη την ευγένεια και την ταπεινωσύνη,
άρχίζει στον πατέρατ'ξη απάντηση να δίνει.

Μαρία

"Πατέρα και μητέρα μου, προστάτη μου και Θέ μου,
αν έχω γνώμη αντίθετη, εδά, συμπάθησέ μου.
Πατέρα μου κατέχω γω, πως σκέφτεσαι για μένα,
μα δε μ' ευχαριστήσανε οσά 'χεις μιλημένα.
Κατέχω το πως μ' αγαπάς και θέλεις το καλό μου,
και τον πιλιά καλύτερο θέλεις για σύντροφό μου.
Δεν έπρεπε πατέρα μου, όμως ν' αποφασίσεις,
να τελειώσεις προξενειό δίχως να με ρωτήσεις".

Καπειά - Λευτέρης

"Παίδι μου, σε παρακαλώ, αντίρρηση μη φέρνεις,
του τόπου τον καλύτερο για σύντροφό σου παίρνεις.
Εδά δε γίνεται αλλιώς και να τ' αποφασίσεις,
και μ' ένα ν-άθροπο χρυσό αρχόντισσα θα ζήσεις.
Σαν έδωκα το λόγο μου δεν τονε παίρνω πίσω,
δε θέλω να 'ποχρεωθώ, φως μου να σε ζωρίσω".

Μαρία

"Δε θέλω 'δα να παντρευτώ. Δεν ήρθεν ο καιρός μου,
μα κι' όντε θα 'ρθει ο καιρό θα 'ναι λογαριασμός μου.
Εφάνηκέ μου κι' άκουσα κ' είπες να με ζορίσεις,
απού τα έχνη θα 'θελα να μ' αποξεχωρίσεις.
Τα έχνη τ' αγοράζουνε και τα ξαναπουλούνε,
και δεν τα λογαριάζουνε, μούδε και τα ρωτούνε.

Εγώ δεν είμαι έχνος σου, μούδ' άβουλη δεν είμαι,
να με ζορίζεις για παντρεία, πειράζει και πονεί με.
Προσωπικό μου ζήτημα την έχω την παντρεία μου,
πότες και πώς θα παντρευτώ, είναι δικαίωμά μου.

Α σκέφτεσαι πατέρα μου να με υποχρεώσεις,
θα τό 'χω βάρος στην καρδιά σαν και να με σκοτώσεις".

Ποιητής

Βέβαια δεν μπορεί να πει πως είναι δεσμεμένη,
γιατί αν το πει χειρότερη φουρτίνα περιμένει.

Καπειά - Λευτέρης

"Παιδί μου, σε παρακαλώ, δε νιώθεις το καλό σου,
πρέπει πως δε σου βοηθά καθόλου το μυαλό σου.

Μη μ' αναγκάσεις να σκεφτώ να σε υποχρεώσω,
γη μη μου δώσεις αφορμή το τέλος μου να δώσω.

Δε είναι μόνο ο γαμπρός ο ακριβός που χάνεις,
μα είναι κι' απού το λόγο μου, να χάσω εγώ, με κάνεις".

Μαρία

"Πατέρα μην το ξαναπείς πως θα μ' υποχρεώσεις,
δεν παίρνω γω το Μανωλιό, καλλιά να με σκοτώσεις".

Ποιητής

Αμέσως ο πατέρας τση αναψοκοκκινίζει,
ίδρος κρυγιός τον έκοψε, τα μούτρα ν-του σκουπίζει.
Του 'ρθε σαν το βραστό νερό ό,τι είπεν το Μαριό ν-του,
πολλά του βαροφάνηκε. Δε χώνει τον καημό ν-του.

Καπετά - Λευτέρης

"Μαριό μου, θυγατέρα μου. Ίντα γροικούν τ' αφχιά μου;
ι' ίντα θωρούν τα μάθια μου, εδά στα γεραθειά μου;
Εδωκα γω το λόγο μου του Σκλαβερομιχάλη,
κ' είπα του: "μιαν η γνώμη μου και δεν υπάρχει άλλη".
Κ' οι δυό τη θωρήσαμε δουλειά τελειωμένη,
γιατ' είναι ολοφάνερο πως είστε ταιριασμένοι.
Σκέψου Μαριό μου λογικά, καλή μου θυγατέρα,
σκέψου ποιού άρχοντα το γιό θέλεις να κάμεις πέρα.
Ίντα ψεγάδι εύρηκες στο τέθιοιο παλικάρι;
και πού χαντάς θα 'ναι καλλιιά αυτός που θα σε πάρει;
Δώσε καλή μου θέλημα να πάρεις το κοπέλι,
και σε χρυσάφια και καλά να σε βουτήξει θέλει.
Ποτές δεν το περίμενα, απού 'χες τέθιοιους τρόπους,
πως θα με κάμεις σήμερο να ντρέπομαι τσ' αθρώπους.
Ενα γ-καιρό επίστευα κ' είχα χαρά μεγάλη,
πως σαν το χαρακτήρα σου δεν εγεννήθην άλλη.
Μα αν επιμένεις μάθια μου στο λάθος το μεγάλο,
και με τα τούτα απού γροικώ με κάνεις κι' αφιβάλω.
Σκέψου κι' εμένα μια ουλιά την εδική μου θέση,
πρέπει να κάνεις το σωστό και όι ότι σ' αρέσει.
Και πως θα τονε ξαναδώ το Σκλαβερομιχάλη,
α ν-του τη σκάσω, η ντροπή θα 'ναι πολλά μεγάλη".

Μαρία

"Σα να μου λείεις πατέρα μου, φορτίο να σηκώσω,
παράνω απ' όσο δύνομαι κι' ακόμη κι' άλλο τόσο.
Σα να μου λείεις ένα βουνό να σου μετακουνήσω,
μ' άνθρωπο απού δεν αγαπώ δε θα μπορώ να ζήσω.
Θωρώ πως σε στενοχωρώ κι' αυτό μου δίδει πόνο,
μα, αν παντρευτώ κιαμιά βολά, όντε θα θέλω μόνο.

Να μη μου το παραξηγάς. Είναι δικαίωμά μου,
ποτές μου δε θα παντρευτώ δίχω το θέλημά μου.
Δεν είμαι αίγα μου δ' οζό για να με συμφωνήσεις,
και να με τάξεις τ' αλλονού δίχως να με ρωτήσεις.
Και πάλι σε παρακαλώ να μη μου επιμένεις,
γιατί καλλιιά 'χω να με δεις εμένα ποθαμένη".

Καπετά - Λευτέρης

"Εγώ παιδί μου εχάντουνε πως θα 'σ' ευχαριστήσω,
μπορεί κι' εγώ να βιάστηκα για να τ' αποφασίσω.
Μα πάλι επιμένω σου πως είσαι γελασμένη,
τύχη πιλιά καλύτερη δε θα σε περιμένει.
Μα 'χω για τούτη τη δουλειά το λόγο μου δωσιμένο,
και δε μπορώ να με θωρεί ο κόσμος ντροπιασμένο".

Απόπειρα αυτοκτονίας της Μαρίας

Πρώτη βολά στα χρόνια ν-των αφού εκοντραριστήκα,
δεν έλυσεν η διαφορά όντεν εχωριστήκα.
Στην κάμερά ν-του εκλείστηκεν ο καπετά - Λευτέρης,
κι' εξαναβγήκεν από κειά την άλλη μεσημέρι.
Εκλείστηκεν κ' η κοπελιά κι' αυτή στην κάμερά τζη,
διάλε την τρίχα να 'ρθουνε εκειά τα ύστερά τζη.
Πάντα τζη σε υπόληψη τον είχε τον μπαμπά τζη,
κι' εδά να του φερθεί κακά, δεν το βαστά η καρδιά τζη.
Τα λόγια αφού του πέταξεν όντεν εσυζητούσα,
χαντά πως ήσανιε ραβδές και πως τον εχτυπούσα.
Εδά αφού τσ' εστερόδιωχνε, ήρθε τζη να κρηπάρει,
κ' ήσαν αιτία κι' αφορμή πολύ καημό να πάρει.
Μα τούτη η γ-υπόθεση δεν ήτονε κλεισμένη,
κι' ακόμη δεν εκάτεχε ίντα την περιμένει.
Επέρασέ τζη αφού το νού, αν ήθελα ποθάνει,

πως τσι στενοχωρίες τση, ούλες θελά τσι γειάνει.
Επήρεν την απόφασι να πα 'ν' αυτοχτονίσει,
σε τέθιοια μια κατάσταση δεν ήθελε να ζήσει.
Ηύρε φαρμάκι κ' ίπιε ν-το κι' έθεκε να ποθάνει,
με τον πατέρα τζη καβγά, δε θέλει μπλειό να κάνει.
Οντεν εβγήκεν ο Μπαμπάς απού την κάμερά ν-του,
δεν είδε κίνηση κιαμιά απού την κοπελιά ν-του.
Επήγενε κι' εχτύπησε στην πόρτα του παιδιού ν-του,
μιλεί τση και δεν του μιλεί. Κακό βάνει στο νού ν-του.
Χτυπά τση και φωνιάζει τση, καθόλου δε γροικάται,
στο νου ν-του βάνει το κακό και τρέμει και φροβάται.
Απού την αγωνία ν-του εκόντευε να σκάσει,
κι' επήρεν την απόφαση την πόρτα τζη να σπάσει.
Την πόρτα σαν την έσπασε στην κάμερά τζη μπαίνει,
κι' αναίστητη τηνε θωρεί και μεσοποθαμένη.
Εις το χωριό ευρέθηκε γιατρός απού τη χώρα,
και το φαρμάκι το 'χενε πιομένο λίγη ώρα.
Εμπρόλαβέν τηνε ο γιατρός. Αλλιώς θελα ποθάνει,
συχνά το νέικο μυαλό, ετσά τροζάδες κάνει.
Σαν εσουνήρθε μια ουλιά κι' αρχίνηξεν κι' ειμίλιε,
έκλαιγεν ο πατέρας τση κι' έσκυφτε γ-και τη φίλιε.

Καπειά - Λευτέρης

"Παιδί μου ίντα ξεκίνησες εμένα να μου κάνεις;
και στη μεταξωτή κλωστή, φως μου, να μου ποθάνεις.
Νάχα σε χάσω, μάθια μου, δε θα 'θελα να ζήσω,
φαρμάκι θελα πα'να βρω κι' εγώ να αυτοκτονήσω.
Γιάντα δεν τα λογάριασες τα νιάτα τ' ακριβά σου;
γιάντα δεν τον εσκεφτήκες, το μαύρο το μπαμπά σου;
Κι' αν έσφαλα, χρυσάφι μου, να μου το συμπαθήσεις,
για το καλό σου επήγαινα. Συμπάθα με, να ζήσεις.
Και θα γενώ προσεχτικός μη σε ξανανοχλήσω,

μη σου γενώ εμπόδιο, όσον καιρό θα ζήσω.
Ό,τι μου πεις θα γίνεται, αρέσει δεν αρέσει,
και λόγο δε θα πω ποτέ να σε στενοχωρέσει".

Μαρία

"Να με χαρείς, πατέρα μου, συμπάθα με κι' εμένα,
τα λόγια εμετάγνωσα που σου 'χα μιλημένα.
Δε σ' αποδιαντραπόθηκα κι' εγίνηκα μεγάλη,
κι' εδά σου μίλησα κακά και μ' έπιασενε ζάλη.
Πρώτη φορά στα χρόνια μου ετέθοιο λάθος κάνω,
κι' εσκέφτηκα πως ήτονε καλλιιά μου να ποθάνω.
Πατέρα, σε παρακαλώ, θέλω να το ξεχάσεις,
και σα με γλύτωσες εδά ποτέ δε θα με χάσεις".

Καπετά - Λευιέρης

"Δεν είναι αυτά τα σφάλματα που τα συνηθισμένα,
κι' εμένα με δικούσανε όσα 'χω τραβηγμένα.
Μούδε κουβέντα μη γροικώ για τούτο δα που γίνει,
ότι δεν κουβεδιάζεται, ξεχνούσιν το και σβήνει.
Μα σήμερα πώς ημπορώ να φύγει απού το νού μου,
πως από λίγο να το ειδώ το τέλος του παιδιού μου.
Και μόνο απού το σκέφτομαι ο νούς μου αποχοντραίνει,
και ψόματα μου φαίνεται πως είσαι γλυτωμένη.
Και μόνο η λαχτάρα μου κι' ο φόβος απού πήρα,
ήτονε κατακεφαλέ απού 'φερεν η μοίρα.
Μα πάλι εγώ τση μοίρας μου θα τση γνωρίζω χάρη,
σώντας και δεν εμπρόλαβεν ο χάρος να σε πάρει".

Μαρία

"Πατέρα ξαναλέω σου, θέλω να το ξεχάσεις,
δε θέλω να το ξαναπείς. Δε θέλω να με σκάσεις.
Σαν ήτονε περαστικό το λάθος μου εμένα,
θα 'θελα να το γράψομε με τ' άλλα περασμένα.
Μούδε κουβέντα μη γροικώ για τούτο δα απού γίνει,
δε θέλω μέσα στο μυαλό θύμηση να μου μείνει.
Οπως το ξύλο στη φωτιά. λιώνει και γίνετ' άθος,
να λυώσει και να ξεχαστεί και το δικό μου λάθος.
Οπως το πράμα το πρικιό στο στόμα δεν το βάνεις,
και τούτο μην το ξαναπείς γιατί θα με πρικάνεις.
Ετότες εφοβήθηκα μη με ξαναμαλώσεις,
κι' έσφαλα μα εδά ζητώ συμπάθειο να μου δώσεις".

Καπειά - Λευτέρης

"Οπως μου πεις, κολώνα μου, κι' ότι μου πεις θα κάνω,
δε σε ξαναστενοχωρώ. Καλλιιά 'χω να ποθάνω.
Ετσα κουβέντα να σου πω δε θα με ξανακούσεις,
οι γι-ώρες σου ευχάριστα θα θέλω να περνούσι.
Κι' εγώ κι' εσύ εκάμαμε κ' οι δυο παλαβομάρα,
γι' αυτό την απαλέψαμε εκείνη την τρομάρα.
Μα σαν την εγλυτώσαμε ούλα θα ξεχαστούνε,
τρομάρες που γιατρεύονται προσωρινά βαστούνε".

Ο Σκλαβερομικάλης λέει το προξενείο στο Μανωλιό

Αλλη φουρτίνα εγίνηκε στου Σκλαβερομικάλη,
ήτον και κείνη μπόλικη, περίσσια και μεγάλη.
Πάει κι' αυτός στό σπίτι του βρίχνει το παληκάρι,
χαρσούμενος και ξεκινά να πει καλό χαμπάρι.

Με ούλη ν-του την όρεξη και την πασιχαριά ν-του,
έλεγε στο κοπέλι ν-του ότι είχε στην καρδιά ν-του.

Αν είχαν έρθει νικητής από μεγάλη μάχη,
πιλιά καλύτερη χαρά και πάλι δε θελά 'χει.

Εχάντανε πως είχενε μεγάλη επιτυχία,
το ίδιο, σα να κέρδιζε του κόσμου τα λαχεία.

Ετούτο δα το προξενειό το θώριε ταιριασμένο,
κι' επήγαινε στο σπίτι ν-του πολλά φχαριστημένος.
Κι' αρχίνηξε του Μανωλιού κουβέντα να του κάνει,
κι' επίστευε στον ουρανό εμπόριε να το βγάνει.

Σκλαβερομικάλης

"Αξιώσέ με η μοίρα μου κι' εμένα τον καημένο,
κι' έφταξα, γιέ μου, να σε ειδώ άντρα ξετελεμένο.
Μα μένα ακόμη πλια μακρό πηγαίνει τ' όνειρό μου,
θέλω να φτάξω φαμελιά να κάμεις, Μανωλιό μου.
Να ειδώ 'γγονάκια μπόλικα να μου 'χεις καμομένα,
μην κάμεις μόνο ένα παιδί ως μου 'τυχεν εμένα.
Για κείνο θέλω, Μανωλιό, να σε γοργοπαντρέψω,
και ξαφνικά το σκέφτηκα νύφη να σου γυρέψω.

Εις το πηγάδι έσμιξα τον καπετά - Λευτέρη,
εσυναπαντηχτήκαμε μετά το μεσημέρι.

Ενα τζιγάρο ήπιαμε κι' αρχίξαμε κουβέντα,
κι' ελέγαμε για τσοι καιρούς και για τα καλλιμένα.

Και το 'φερα γυροβολιά και λέω του με τρόπο:

"Εμείς οι δυο μας κράζομε σε τούτο δα τον τόπο.

Κι' έλα να τα παντρέψομε, Λευτέρη, τα παιδιά μας,
να τα μονομεριάσομε και τα νοικοκυριά μας".

Είπα του και να το σκεφτεί ότι έχω μιλημένα,
κι' όποια είναι η γι-απόφαση να μου την πει κι' εμένα.

Και λέει μου "Απάντηση μη στέκεις ν' ανημένεις,
γιατ' από δα αυτή η δουλειά είναι τελειωμένη.

Ο πλια καλύτερος γαμπρός, την πλια καλή τη νύφη,
μα την ευκή μας να 'χουνε και να βουηθήξει η τύχη.
Και τα παιδιά μας, σίγουρα, θα 'νιε ευχαριστημένα,
το 'να ν-τωνε, για τ' άλλο ν-τω, σα να 'νιε γεννημένα".

Αποχαιρετηχήκαμε και του 'δωκα το χέρι,
κ' είπα του: "Αντρες είμαστε, συμπέθερε Λευτέρη.
Στο λόγο μας θα στέκομε κ' οι δυο μας δίχως άλλο,
κι' αν τύχει και τη σπάσει ο γεις θα 'ναι κακό μεγάλο".

Τέθoια γυναίκα το Μαριό του καπετά - Λευτέρη,
είσαι του κόσμου ο τυχερός που τηνε κάνεις ταίρι".

Ποιητής

Με τούτα τα "ευχάριστα" εχάνταν ο Μιχάλης,
πως θα φανεί του κοπελιού χαρά πολλά μεγάλη.
Επίστευε πως θελα 'δει το μούτρο ν-του ν' αλλάξει,
και πως θα του καλοφανεί και πως θελα γελάξει.

Μα κείνος εδιάκρινε στου κοπελιού τη μούρη,
κι' ότι άκουεν απόδειχνε πως δεν τ' αρέσαν πούρι.
Οσάν οντέ θωρεί κιανείς δικό ν-του να ποθαίνει,
και είν' απογοήτευη στα μούτρα ν-του γραμμένη.
Δεν ημπορεί στη δύσκολη στιγμή να βουηθήξει,
και τα μαλλιά ν-του του 'ρχεται να πιάσει να τραβήξει.

Ευρέθην και το Μανωλιό σε μιαν ετέθoια θέση,
κι' ο λόγος του πατέρα ν-του καθόλου δεν τ' αρέσει.

Εθώριενε πως έρχεται μια ταραχή μεγάλη,
όπως οντέν η θάλασσα βαρέ φουρτίνα βάλει.
Μόνο που δεν αρχίξανε τα μάθια ν-του να κλαίνε,
μα πως του κακοφάνηκε τα μούτρα ν-του το λένε.
Και περιμένει μια ουλιά θάρρος να συγκεντρώσει,
γιατ' είναι απροετοίμαστος απάντηση να δώσει.
Κανείς πως εξερόβηξε. Κάνει πως ξει τ' αυτί ν-του,
τα μούτρα είχανε ποητά ποιάν 'η γι-απάντησή ντου.

Μανώλης

"Πατέρα, δε με ρώτηξες για να με προξενέψεις,
πρωτύτερα τη γνώμη μου έπρεπε να γυρέψεις.
Δεν έπρεπενε πρόχειρα το λόγο σου να δώσεις,
γιατί δε θέλω εγώ παντρεία, και πώς θα τα μπαλώσεις:
Εσύ που τα θαλάσσωσες γύρευε δα τη λύση,
μόνο το έχνος δε ρωτά όποιος θα το πουλήσει".

Σκλαβερομικάλης

"Όπως θωρώ κοπέλι μου, δε νιώθεις το καλό σου,
και πρέπει πως δε λειτρουγά καθόλου το μυαλό σου.
Εγώ που νιώθω, Μανωλιό, ετσά δε θα σ' αφήσω,
και σε κιαμιά περίσταση δε θα γυρίσω πίσω.
Δεν πρέπει να τη χάσομεν αυτή την ευκαιρία,
γιατί, αν τηνε χάσομε, αλλάσσει η γ-ιστορία.
Σ' ούλο τον κόσμο δε θα βρεις άλλη να σου ταιριάζει,
του ίσιου ν-του ο λογικός πάντα συμπεθεριάζει".

Ποιητής

Σε κάρβουνα αυτούμενα κάθεται το κοπέλι,
ήθελεν ο πατέρας του, ότι αυτό δε θέλει.
Σα νάχαν τό 'χουν τση φωθιάς οι φλόγες τυλιμένο,
να μην ελπίζει να σωθεί, ήτονε λυπημένο.
Μ' επιμονή ο Μιχελής λέει του κοπελιού ν-του,
πως δίχως άλλο θα γενεί ό,τι έβαλε στ' νού ν-του.

Σκλαβερομικάλης

"Είναι κιαμιά σαν το Μαριό του καπετά - Λευτέρη;
στα πλούτη και στην ομορφιά άλλη δεν έχει ταίρι.

Τα φρόνα κ' η γι-αναθροφή είνιε και κείνα πλούτη,
σ' ούλο τον κόσμο δε θα βρεις γυναίκα σαν ετούτη.
Πάρε την την απόφαση και δώσε μου το "ναι" σου,
τέθoια γυναίκα δε μπορείς να ξαναβρεις ποτέ σου.
Αμοναχός σου θα το δεις το λάθος απού κάνεις,
το "δε" να μην το ξαναπείς γιατί θα με ποθάνεις.
Δε θα σ' αφήσω Μανωλιό, όξω να τηνε πάρεις,
δws μου λοιπός το θέλημα. Μην είσαι γινατσιάρης".

Μισεμός του Μανώλιου

Σαν είπεν του πατέρα ν-του ότι παντρεία δε θέλει,
στην κάμερά ν-του επήγενε κι' εκλείστην το κοπέλι.
Δε θέλει τέθoια να γροικά και να τα συζητήσει,
γι' αυτό επήγε κι' έφυγε να μην τα συνεχίσει.
Μα στο μυαλό ν-του ξαφνικά εφύτρωξε μια σκέψη:
για να ζορίσει το μπαμπά πρέπει να του μισέψει.
Μα πρίχου φύγει εξάνοιξε κ' ηύρεν το Κατινάκι,
και τσ' έδωκεν εξήγηση γραμμένη στο χαρτάκι.
Και τσ' έγγραφε, προσωρινά πως σκέφτεται να φύγει,
και πως εκείνη υπομονή πρέπει να κάμει λίγη.
Οι μέρες θα περάσουνε και θα γοργοριαείρει,
κι' αυτός όπου κι' αν βρίχνεται θα τση κρατεί χατήρι.
Συναυγωπά εσηκώθηκε κι' επήγεν εις την πόλη,
κι' εγύρευε δουλειά να μπει εργάτης ο Μανώλης!!!
Ενα μπακάλη εύρηκε κι' επήρεν τον εργάτη,
αυτός απού μεγάλωσε σαν τον αριστοκράτη.
Σκεφτείτε το μοναχογιό του Σκλαβερομηχάλη,
να κάνει τα θελήματα σ' ένα ψωρομπακάλη!!!
Σηκώνεται η Γαρεφαλιά κι' έλλειπεν το παιδί τζη,
κι' ετσά λαχτάρα σαν αυτή δεν είδε στη ζωή τζη.
Βάνει τα με τον άντρα τζη το Σκλαβερομηχάλη,
και μια φουρτίνα του 'καμε περίσσια και μεγάλη.

Γαρεφαλιά

"Δαιμόνοι σε φωτίσανε να κάμεις τέθοια σκέψη,
κι' επήρες την απόφαση το γιο σου να παντρέψεις.
Δίχως κουβέντα να του πεις και να τονε ρωτήσεις,
σανάχαν είναι γάιδαρος θελα τονε πουλήσεις.
Εξύγωξες μου το παιδί κι' εμαύρισεν το σπίτι,
αέρας απ' ανάπνεα μου φαίνεται πως λείπει.
Να πάεις το γληγορότερο το Μαγωνλιό να φέρεις,
γιατί αλλιώς κακή ζωή θα 'χεις και να το ξέρεις".

Ποιητής

Κουσιάζει του, του Μιχελή, που 'φυγεν το παιδί ν-του,
πιλιά καημό και πλια ντροπή δεν είδε στη ζωή ν-του.
Καθίζει στο μπεγίρι ν-του κι' επήγεν εις την πόλη,
και πάει στο μπακάλικο και βρίχνει το Μανώλη.

Σκλαβερομικάλης

"Γιέ μου (του λέει) Μανωλιό, συμπάθειο να μου δώσεις,
και τα δικά μου σφάλματα εσύ μην τα πλερώσεις.
Πως είχα για το προξενιό το λόγο μου δοσμένο,
έκαμα λάθος κ' είδατο κ' είναι αναγνωρισμένο.
Για δε σε πρωτορώτηξα να πάρω τη βουλή σου,
κι' έπαιρνα γω απόφαση για σένα τη ζωή σου.
Για το καλό σου ήθελα να σ' αποκαταστήσω,
"όϊ" δεν επερίμενα πως θ' αντιμετώπισω.
Πάρα πολύ το θώρουνε το πράμα ταιριασμένο,
ποτές δεν εφαντάστηκα "όϊ" να περιμένω.
Μα ως ήρθανε τα πράματα, συμπάθησέ μου γιέ μου,

κι' ετούτο δα το λάθος μου δεν το ξεχνώ ποτέ μου.
Ούλα μου τα νοικοκυριά θα 'νιε νοικοκυριά σου,
και δε σου το ξαναχαλώ ποτέ το θέλημά σου".

Ποιητής

Πολλά τον εσυργούλευε για να τα καταφέρει,
το γιό ν-του εις το σπίτι ν-του να τονε ξαναφέρει.
Κι' έριχνεν τα κατάδικα ούλα στον απατό ν-του,
για να πετύχει τελικά εκείνος το σκοπό ν-του.
Απέναντι του κοπελιού δείχνει ταπεινωμένος,
και για το φέρεσιμό ν-του αυτό παλλά μεταγνωμένος.
Επήρε το κοπέλι ν-του. Πάει στ' αρχοντικό ν-του,
εμπάλωσέ ν-το, το πολύ, το λάθος το δικό ντου.
Μα έμενεν το πρόβλημα του καπετά - Λευτέρη,
απού, όντεν εχωρίσανε, ήσανιε "συμπεθέροι".
Και πώς θα τονε ξαναδεί; Πώς θα τον αντικρίσει;
Και μ' ίντα μούτρα να του πει πως θα τα διαλύσει;
Απόφευγε να τονε δει, να μην απαντηχτούνε,
γι' αυτό και δεν επέρνανε απού τον τόπο απού 'ναι.
Απόφευγε να τονε δει κι' ο καπετά - Λευτέρης,
γιατί ο ένας τ' αλλουνού τη σκέψη δεν την ξέρει.
Και οι δυό τωνε εδειλιούσανε για διάλυση να πούνε,
για κείνο δα αποφεύγανε να συναπαντηχτούνε.
Μια Παρασκή, αναπάντεχα, εσυναπαντηχτήκα,
σε θέση ντίμπις δύσκολη και οι δυό ντωνε ευρεθήκα.
Κι' αρχίνηξε με δείλιαση ο καπετά - Λευτέρης,
κι' ήθελε με γυροβολιά αθιβολή να φέρει.
Μα απού το λίγο ένιωσεν ο Σκλαβερομιχάλης,
κ' ένιωσε μέσα στην καρδιά αλάφρωση μεγάλη.

Σκλαβερομικάλης

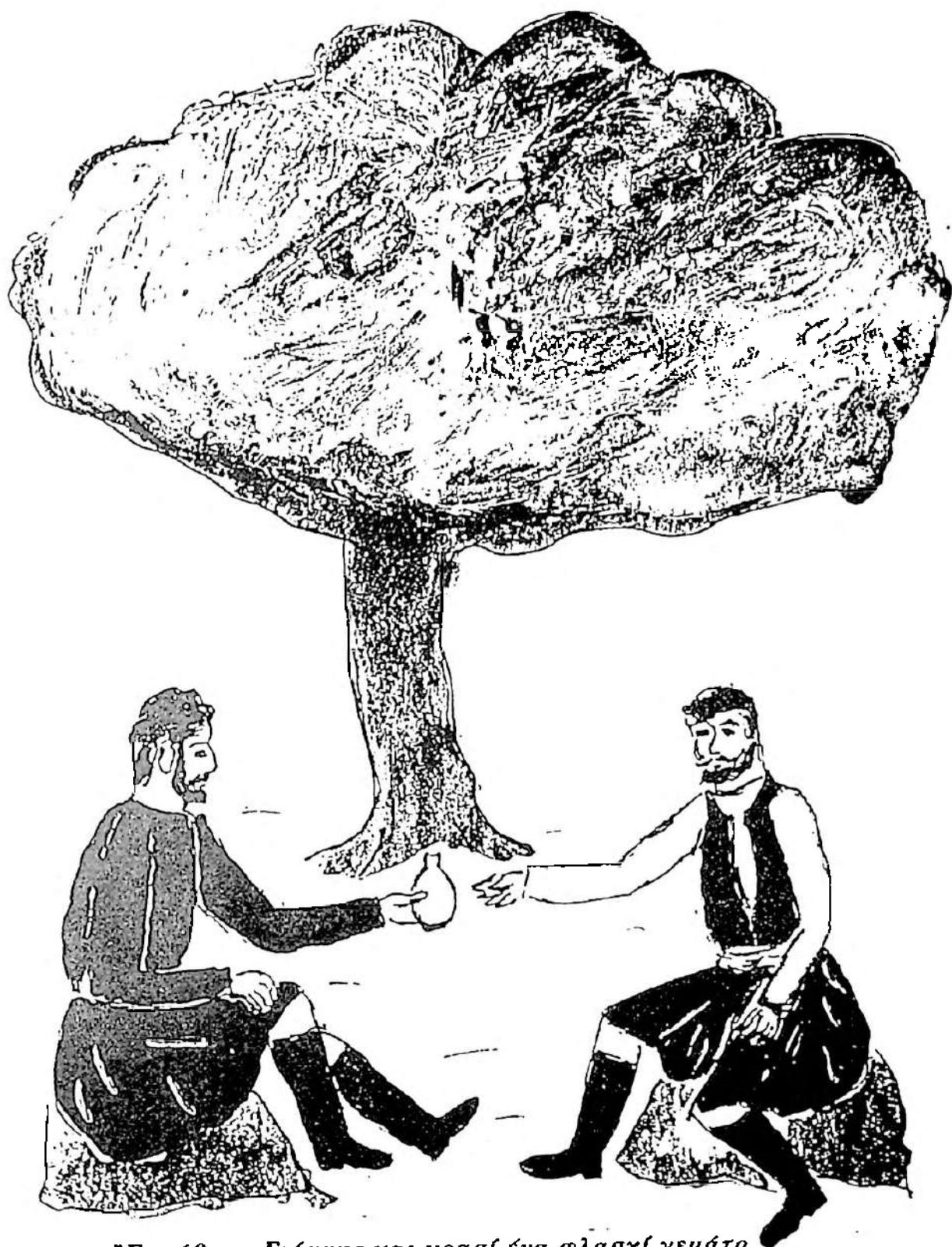
"Λευτέρη μου, εμείς οι δυο στέκομε στη φιλιά μας,
κι' αν δε συμπεθεριάσομε, να ζήσουν τα παιδιά μας.
Αυτάνα, αξία έχουσι, αξία και θα βρούσι,
κι' όντε θα το θελήσουνε αυτά θα παντρεφτούσι.
Δικό μας λάθος ήτονε που 'θελα συμφωνούμε,
εμείς να τα παντρεύομε δίχως να τα ρωτούμε".

Καπετά - Λευτέρης

"Μιχάλη μου πολλή χαρά επήραμε κ' οι δυό μας,
όντεν ελογαριάζαμε το γάμο των παιδιώ μας.
Μα σα δεν ήτον τυχερό να μη στενοχωράσαι,
μα και τα δυο θα παντρευτού. Βέβαιος θέλω να 'σαι.
Εντρέπουμού σε να σε δω, για οσά 'χαμε ποιημένα,
γιατί εχάντουν η δουλειά κι' εχάλαν από μένα.
Πάλι η φιλιά στον τόπο τζη, ως ήτονε και πρώτα,
και τα παιδιά, να 'νιε καλά κι' ας πάνε σ' άλλη πότρα".

Ποιητής

Ετούτους ας τσ' αφήσομε μ' αυτοί είνιε αλαφρωμένοι,
να δούμε πως βολεύουνται όσοι είνιε ερωντεμένοι.

*"Εκράθιε ο Γιάννης και κρασί ένα φλασκι γεμάτο,
κι' εκάτοανε και το 'πιτσι σε μια μηλιά από κάτω".*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΚΑΤΙΝΑΣ - ΠΑΝΑΓΙΟΥΛΗ

Επχιαινεν ένα πρόσαργο ο Κουδουνοδημήτρης,
απού 'χε μια ουλιά δουλειά στ' αφεντικού το σπίτι.
Στο δρόμο ν-του τ' απάντηξεν ο Καμαρατογιάννης,
καιρό 'χανε να σμιξουνε, πολλή χαρά του κάνει.
Εκράθιε ο Γιάννης και κρασί ένα φλασκί γεμάτο,
κι' εκάτσανε και το 'πιασι σε μια μηλιά από κάτω.

Σιγά - σιγά αρχίνηξεν ο Καμαρατογιάννης,
για μια μεγάλη υπόθεση κουβέντα να του κάνει.

Καμαρατογιάννης

"Φίλε, Δημήτρη (λέει του) θέλω να σου μιλήσω,
για μια δουλειά απού σκέφτομαι να τηνε ξεκινήσω.
Απ' όνταν εξεπρόβαλες κι' έβγαινες ίσια πάνω,
το σκέφτηκα πως πρέπει εδά κουβέντα να σου κάνω.
Και με την ησυχία μας, επά στη μοναχάδα,
γι' αυτό που θέλω να σου πω, εδά 'βρα την αράδα.
Εχεις μια κοπελιά καλή, έτοιμη για στεφάνι,
καλύτερη στον τόπο μας μουδ' ήτο μουδ' εφάνη.
Κι' εμένα το κοπέλι μου, το πρώτο, ο Παναγιούλης,
ετέθοιο νιό δεν έβγαλε ετούτη η μπάντα ούλη.
Αλλο κιανένα δε θα βρεις με τα χαρίσματά ν-του,
τη γνώση την ευγένεια και την παληκαριά ν-του.
Ελα να τα παντρέψομε, Δημήτρη τα παιδιά μας,

μ' αυτά καλά ταιριάζουνε και θα χαρεί η καρδιά μας.
Αλλο κιανένα αντρόυνο δε θα 'ναι ταιριασμένο,
Εδά και 'γω τη γνώμη σου ν' ακούσω περιμένω".

Κουδουνοδημήτρης

"Κι' εγώ στο νού μου το 'βανα, αγαπητέ μου Γιάννη,
για την Κατίνα μου γαμπρός, ο Παναγιούλης κάνει.
Τον Παναγιούλη θέλω 'γω για να γενεί γαμπρός μου,
και θα νιε το καλύτερο αντρόυνο του κόσμου.
Πιλιά καλύτερο γαμπρό εγώ δεν περιμένω,
γι' αυτό, από τούτη τη στιγμή είναι τελειωμένο.
Παίρνει ένας διαλεχτός γαμπρός, μια διαλεμένη νύφη,
μόνο να δώσει ο Θεός να βοηθήξει η τύχη.
Σαν είναι το αντρόυνο ωστόσο ταιριασμένο,
πρέπει να θέλει ο Θεός να ζήσει ευτυχισμένο.
Αμέσως ετελείωσε και δώσε μου το χέρι,
κι' απού το σήμερο κι' ομπρός θα 'μεστα συμπεθέροι.
Εμάς καλά και βολικά είνιε και τα παιδιά μας,
και δε θα τα χαλάσουνε αυτά τα σκεδιά μας.
Δεν τα πρωτορωτήξαμε, μα πάλι δεν πειράζει,
γιατί θωρούνε ν-το κι' αυτά το πράμα πως ταιριάζει.
Να πά να των το πούμενε. Το "ναι" των το κατέμε,
και για τ' αρραβωνιάσματα άλλη φορά τα λέμε.
Η Παναγία τυχερά να θέλει να τα κάνει,
και με καλό ν' αξιωθού να βάλουνε στεφάνι".

Ποιητής

Χαρούμενοι εχωρίσανε γι' αυτά απού εμιλήσα,
και πως θα θέλουν τα παιδιά αυτίνοι εθεωρήσα.
Αποχαιρετηχήκανε καταυχαριστημένοι,
για κείνη την υπόθεση που 'χανε "τελειωμένη".

Μόλις εχωριστήκανε ο Γιάννης κι' ο Δημήτρης,
ο κάθα ένας ξεκινά για το δικό του σπίτι.
Και επίστευεν ο καθα εἰς εδά για το παιδί ν-του,
πως ξεκινά την πλια καλή σελίδα στη ζωή ν-του.
Ας δούμεν ἴντα γίνηνε στου Καμαροτογιάννη,
απού πολλά χαρούμενος στο σπιτικό ν-του φτάνει.
Το νέο, το χαρούμενο, λέει του Παναγιούλη,
για να χαρεί ομπρός αυτός, μα να χαρούνε κι' ούλοι.
Μα εκείνος δεν εχάρηκε. Στα μούτρα ν-του εφάνει,
κι' αυτήνη η στάση, το γονιό, σε σκέψη τονε βάνει.

Καμαροτογιάννης

"Παναγιουλιό μου (λέει του), παιδί μου αγαπημένο,
ετούτο απού θα σου πω ἦτον πεθυμημένο.
Πρι λίγη ώρα ἔσμιξα τον Κουδουνοδημήτρη,
κι' εκουβεδιάσαμε μαζί για τη δική σου τύχη.
Εἶπα του να γινούμενε, α θέλει, συμπεθέροι,
να δώσει την Κατίνα ν-του να τηνε κάμεις ταίρι.
Εἶπα του για την κοπελιά, ανε μας τηνε δώσει,
εσύ 'σαι ένας καλός γαμπρός και δε θα μεταγνώσει.
Και μόλις του το μίλησα μου το 'δωκεν το "ναι" ν-του,
σχαρά στονε απού θα μπει γαμπρός εις τη σπιτέ ν-του.
Ούλοι καλής ανατροφής κι' ούλοι καλωσυνάτοι,
κ' η κοπελιά εἶναι κι' αυτή χαρίσματα γεμάτη.
Πεντάμορφη και φρόνιμη και καλαναθρεμένη,
ένας γαμπρός που 'ναι φτωχός ἴντ' ἄλλο περιμένει.
Φτωχό 'ν' εμάς το σπίτι μας. Μην περιμένης πλούτη,
μούδε θα βρεις ποτές παντρειά καλύτερη από τούτη.
Εδά για μια καλή παντρειά βρίχνεις την ευκαιρία,
μιαν ευκαιρία σα χαθεί αλάσσει η γ-ιστορία.
Και γροίκα μου κοπέλι μου και κάμε το σταυρό σου,
Μέσα στα χέρια σου τα δυο ἔρχεται ο θησαυρός σου".

Ποιητής

Ο Γιάννης την εθώριε του κοπελιού τη μούρη,
και ότι εκατάλαβε, δεν τ' άρεσενε πούρι.
Γιατί αυτά απού γροίκανε σήμερο το κοπέλι,
τα μούτρα ν-του το λέγασι, αυτό πως δεν τα θέλει.
Κατέμε ν-το πως μυστικά είναι λογοδοσμένο,
κι' αυτά απού του μιλήσανε το 'χουνε πειρασμένο.
Οπως την κατακαυκαλέ του 'ρθαν αυτά τα λόγια,
για γλέντι τα 'χεν ο μπαμπάς κι' αυτός για μοιρολόγια.
Για το μπαμπά ν-του εκάτεχε πως το γινάτι το 'ει,
και τρόπο εγύρευε να βρει να τ' αμολάρει το "όι".

Παναγιούλης

"Εγώ σα θέλεις να σου πω τη γνώμη μου, μπαμπά μου;
Πότες και πώς θα παντρευτώ, είναι δικαίωμά μου.
Κι' αν παντρευτώ κιαμιά βολά, εγώ θ' αποφασίσω,
κι' εγώ θα βρω την κοπελιά μαζί τζη απού θα ζήσω.
Μεγάλο λάθος έκαμες που πήγες να με τάξεις,
σα νάχαν είμαι έχνος σου κ' ήθελες να με σφάξεις.
Εγώ δε θέλω δα παντρεία και θέλω να το μα'θεις,
και πρόσεχε άλλη βολά μην κάνεις τέθοια λάθη".

Ποιητής

Του Γιάννη ο ίδρος έτρεχεν απού το κούτελό ν-του,
κ' ήσαν αιτία όσ' άκουσε εδά απού το γιό ν-του.

Καμαρατογιάννης

"Παναγιουλιό, κοπέλι μου, μην κάνεις κουζουλάδες,
μη θέλεις τον πατέρα σου να βάλεις σε μπελάδες.
Εισ το Δημήτρη έχω γω το λόγο μου δοσμένο,
και δε θα πρέπει να με δεις, παιδί μου, ντροπιασμένο.
Πως θα μπορώ να ξαναδώ τον Κουδουνοδημήτρη,
απού 'χα υποχρέωση εις το δικό ν-του σπίτι.
Χρόνια πολλά απού σμίγομε, αγάπα ο γεις τον άλλο,
κι' αν τα χαλάσομεν εδά θα 'ναι κακό μεγάλο.
Μην πολεμάς το φίλο μου εχθρό να τονε κάνεις,
μη θέλεις σε κακομοιριές παιδί μου να με βάνεις.
Δε θέλω να το ξαναπείς πως θα μού τα χαλάσεις,
γιατί καλλιιά 'χω θάνατο παρά να μου τη σκάσεις.
Δεν είσαι ικανός να δεις αυτό που σε συφέρνει,
θα μεταγνώσεις σα θα δεις άλλος να τηνε παίρνει".

Ποιητής

Λόγο έδωκε για τό παιδί ο Καμαρατογιάννης,
λόγο έδωκεν και το παιδί μα να το πει δεν κάνει.
Δεν ημπορεί του γέρο ν-του να του το εξηγήσει,
για το δικό ν-του το δεσμό δεν πρέπει να μιλήσει.
Δε βγαίνει το γινάτι ν-του του Καμαρατογιάννη,
και στο μυαλό του ότι έβαλεν αυτό θέλει να κάνει.
Κι' ογιός του, το Παναγιουλιό, δικό ν-του είναι κομμάτι,
σαν το πατέρα του κι' αυτό έχει πολύ γινάτι.
Ομως σε τούτη τη δουλειά, ο κόσμος να χαλάσσει,
για το χατήρι του Μαριού, τη γνώμη δεν αλλάσσει.
Ο γέρος δεν εδέχεντο δράμι να υποχωρήσει,
και δεν εδείλιανε το γιο πως θα στενοχωρήσει.

Ητον εκείνος και καλός ο Καμαροτογιάννης,
μα δεν επαραδέχεντο λάθος ποτές πως κάνει.
Κακά του φέρθην του παιδιού, πολύ ήτονε το σφάλμα,
μούδε το παραδέχεται, μούδε ν' ακούσει πράμα.
Εκακομίλιεν του παιδιού κι' εκακοφάνικέ ν-του,
δεν τα περιμένεν αυτό απ' το μπαμπά ποτέ ν-του.
Μα το κοπέλι εχόλιασε γιατί πολλά επρικάθη,
με κείνα απού άκουσε δίχως δικά ν-του λάθη.
Μιαν αματέ πρικαδιαρέ εις τον πατέρα ρίχνει,
σαν το αποχαιρετισμό και ράχη τονε δείχνει.
Μπαίνει στην άλλη κάμερα κι' ένα χαρτάκι γράφει,
κι' έδοκε μιαν εξήγηση κι' αφήνει το στο ράφι.

Το σημείωμα του Παναγιούλη

"Πατέρα μου, κιαμιά βολά δε σ' είχα πρικαμένο,
στο' υποταγές σου ήμουνε πάντα μου το καημένο.
Και με περίσσιο σεβασμό έκανα τσ' εντολές σου,
το "όι" μου, άλλη βολά, δεν τ' άκουσες ποτές σου.
Μα σήμερα απού σκέφτηκες εσύ να παντρέψεις,
και πλιά ομπρός τη γνώμη μου δεν ήρθες να γυρέψεις.
Σαν είπα πως θα παντρευτώ με τη δική μου κρίση,
καθόλου δεν edίστασες να με στενοχωρήσεις.
Για κείνο da πατέρα μου θα φύγω να σ' αφήσω,
και δε θα δεις άλλη φορά να σε στενοχωρήσω".

Μισεμός του Παναγιούλη

Ο Παναγιούλης έφυγε με τη στενοχωριά,
μα έκαμε τρόπο πλιά ομπρός να δει και τη Μαρία.
Κι' απάντηξέ ν-του κι' έδωκε στα χέρια τση χατράκι,
γιατί στον πόνο ν-του αυτινού πονεί και το Μαράκι.

Το γράμμα για τη Μαρία

"Μαριό μου, αγαπημένη μου. ελπίδα μου και φως μου,
και τα καλά και τα κακά τυχαίνουνε του κόσμου.
Στο δρόμο μας κακοτοπιές βρίχνονται κι' ανηφόρες,
και μασε φέρνει ο καιρός αέρηδες και μπόρες.
Μα πέφτουν οι αέρηδες κ' οι μπόρες σταματούνε,
και καλωσύνες έρχονται και τσ' αντικαθιστούνε.
Ετσά, για μας, με τον καιρό, θα 'ρθουν καλές αράδες,
σα φεύγουν οι κακοκαιριές έρχονται οι λιακάδες.
Εσκέφτην ο πατέρας μου να πα' να με παντρέψει,
δεν το 'χεν απαραίτητο γνώμη να μου γυρέψει.
Ως άκουσε και του 'πα γω την εδική μου γνώμη,
στην εδική του λογική επίμενεν ακόμη.
Πρώτη βολά στα χρόνια μου έκαμα φασαρία,
στο σπίτι μας κ' είν' αφορμή αυτή η γ-ιστορία.
Επήρα την απόφαση να πάω σ' άλλον τόπο,
να τιμωρήσω τον μπαμπά για τον κακό του τρόπο.
Εσύ μη στενοχωρεθείς όσον καιρό θα λείπω,
μα τ' όνομά σου θα γροικώ με τση καρδιάς το χτύπο.
Δεν ήτον τρόπος να του πω ποιό 'ναι το εμπόδιό μου,
κι' αυτό θα το περάσομε και μη μου σκά μικρό μου.
Γλήγορα θα 'ρθει να με βρεί' στον τόπον αφού θα 'μαι,
να με χιλιοπαρακαλεί στο σπίτι μας να πάμε.
Εγώ θα κάνω στην αρχή πως δε θεληματεύω,
μα 'γώ, για το χατήρι σου, το γιαερισμό γυρεύω.
Σ' αφήνω με γλυκιά φιλιά κι' ούλη μου την αγάπη,
και με τη μαύρη μου καρδιά που 'ναι σαν τον αράπη".

Ο Παναγιούλης στο αφεντικό

Εφυγε ν-το Παναγιουλιό. Δίδει των αμαθιώ ν-του,
και δεν εδυσκολεύτηκε να βρει τ' αφεντικό ν-του.

Ετυχε σε καλό χωριό και σε καλούς ανθρώπους,
αλλού δεν έτυχε να δει τ' αφεντικού τσοι τρόπους.

Αρχοντικά επέρνανε και ντίμπις άρεσέ ν-του,
πιλιά καλύτερη ζωή δεν έζησε ποτέ ν-του.

Μα η καλή του, η ζωή δεν τον εκανοποία,
αιτία πως εσκέφτεντον αλάργο τη Μαρία.

Τ' αφεντικού το όνομα είν' Αρχοντοβασίλης,
κ' είχε χρυσάφια στην καρδιά και ζάχαρη στ' αχείλι.

Και την αφεντικίνα του τη λέγανε Γιαννούλα,
του κόσμου τα παινέματα τα δικαιούνταν ούλα.

Είχανε και δυο κοπελιές απού 'σανιε αγγέλοι,
μα δεν των ήτονε γραφτό να κάμουνε κοπέλι.

Χρυσή ελέγαν τη μικρή, Σοφία τη μεγάλη,
η μια ν-τωνε καλύτερη ήτον απού την άλη.

Για μια ουλιά καλύτερη ήτονε η Σοφία,
γιατ' ήσανιε οι πλεξούδες τση σωστή καλλιγραφία.

Φαϊ και περιποίηση δεν τού 'φερνε η δούλα,
μα τσι πιλιάτερες φορές το 'φερνε η Σοφούλα.

Στα κάλλη ήτον όμορφη κι' ευγενική στσοι τρόπους,
ένας ετέθιοις άγγελος εσκλάβωνεν ανθρώπους.

Απ' όντεν έπιασε δουλειά στο σπίτι του Βασίλη,
Παναγιουλιό κι' αφεντικό ήσανε σα δυο φίλοι.

Ακόμη μερικές βολές έπαιρνε τη βουλή ν-του,
σαν επιστάτης ήτονε αυτός στη δούλειψή ν-του.

Του Παναγιούλη τούχενε μεγάλη εμπιστοσύνη,
σαν αντικαταστάτη του στο σπίτι τον αφήνει.

Είναι που αναγνώριζε την ικανότητά ν-του,

μα σαν πολλά του τ' άφηνε τα δικαιώματά ν-του.
Οι άλλοι υποταχτικοί δεν εβαρούσαν ούλοι,
σαν έβαλε στη δούλεψη αυτό τον Παναγιούλη.
Σα νάτονε κοπέλι ν-του τον είχενε μαζί ν-του,
κι' όλο κοντά ν-του ήτονε σαν τον υπασπιστή ν-του.
Απής το ζύγιασεν καλά του κοπελιού το βάρος,
να του προτείνει για παντρεία επήρνε το θάρρος.

Αρχοντοβασίλης (μιλεί - προξενειό)

"Παναγιουλιό στα χέρια μου ήρθες για φαμεγιούρι,
μα, α θέλεις και κοπέλι μου εγώ σε κάνω πούρι.
Θωρώ την την αξία σου και την αναγνωρίζω,
και το μισό νοικοκυριό, σα θέλεις σου χαρίζω.
Να πάρεις τη Σοφία μου τη μορφοθυγατέρα,
και γνήσιο κοπέλι μου θα σ' από πα και πέρα.
Και κουμαντάρης θα γενείς εις τα νοικοκυριά μου,
και εγώ θα νιώθω πλια καλά σα θα' σαι εσύ κοντά μου.
Η μοίρα μου δεν έμπεψε στο σπίτι μου κοπέλι,
μα οι κοπελιές μου αξίζουνε σα νάχαν είνιε αγγέλοι.
Αξίζουνε ατομικά κι' έχουνε και συμφέρο,
θέλω να βρω καλούς γαμπρούς και θα τα καταφέρω.
Να τσι παντρέψω και τσι δυο με διαλεχτούς αθρώπους,
να 'χουνε ικανότητες και να 'χουνε και τρόπους.
Τέθοιος μου φαίνεσαι και συ κι' εγώ δεν κάνω λάθος,
αν πεις το "ναι" θα σ' έχω εγώ εις τση καρδιάς το βάθος.
Εγώ για πλούτη δε ρωτώ και για καλοσειράδες,
οι χαρακτήρες οι καλοί τσ' αξίζουν τσοι παράδες.
Αν είσαι σύφωνος κι' εσύ παιδί μου θα σε κάμω,
και γλήγορα, αν το δέχεσαι, θα κάμομε το γάμο.
Μη σκέφτεσαι πως θα σε δω σαν το πρεμαζωξιάρη,
σαν το παιδί μου θα σε δω, γιατί είσαι παληκάρη".

"Παναγιούλης

"Αφεντικό, τα λόγια σου, πολύ με συγκινούνε,
μα είναι λόγιοι σοβαροί απού με συγκρατούνε.
Καλά θωρώ το σπίτι σου ποιό είναι κ' ίντα αξίζει,
μα έχω σοβαρό δεσμό και με περιορίζει.
Η κοπελιά, πολλές βολές, είναι καλλιά απού μένα,
μα σήμερα τα πράματα βρίχνουνται δεσμεμένα.
Γιατί εγώ στον τόπο μου είμαι λογοστεμένος,
σήμερα μ' έφερεν επά νιείς λόγος ορισμένος.
Μόνο εγώ κ' η κοπελιά. Οι δυό μας το κατέμε,
στα σπίθια μας, στσι φίλους μας, αθρώπου δεν το λέμε.
Την κοπελιά απ' γάπησα δε θέλω να προδώσω,
μούδε και για πριγκίπισσα θέλημα δε θα δώσω.
Την κοπελιά μου ν' αρνηθώ τη δύναμη δεν έχω,
μούδε να το σκεφτώ μπορώ, μούδε και δεν τ' αντέχω.
Συμπάθησέ μου αφεντικό, σ' ότι είπες που τ' αρνούμαι,
υπάρχουνε και πράματα απού δεν τα μπορούμε.
Σ' ευχαριστώ που μ' εχτιμάς, απού ευγένειά σου,
κι' απού 'θελες να με δεχτείς στην οικογένειά σου.
Σ' αυτό τον κόσμο ώστε να ζω, όπου βρεθώ κι' όπου 'μαι,
την καλοσύνη απού 'βρα επά, πάντα θα τη θυμούμαι.

Αρχοντοβασίλης

"Μόνο συχαρητήρια σ' αξίζουν Παναγιούλη,
γιατί τσ' αθρώπους τσοι καλούς τσοι καμαρώνουν ούλοι.
Ο τρόπος ο αντρείστικος απού μου εξηγήθεις,
εις την καρδιά μου πλιά βαθέ εμπήκες κι' εχτιμήθεις.

Ποιητής

Ας, πάμε πάλι μια ουλιά στου Καμαρατογιάννη,
επά πλευρώνει κάθε νιεις τα σφάλματα που κάνει.
Σφάλμα μεγάλο ήτονε το γιό ν-του να παντρεύει,
τη γνώμη ν-του πρωτύτερα δίχως να τη γυρεύει.
Κ' ήτον το σφάλμα πλια πολύ να τον υποχρεώνει,
και να τονε κακολογά και να τονε μαλώνει.
Μα πως το σκέφτην ετισεδά; Πού το 'βρενε γραμμένο;
το γιό ν-του, σαν το έχνος του τον είχενε ταμένο.
Μα δεν την δέχτηκεν ο γιός τη γνώμη του μπαμπά ν-του,
γιατ' είχεν αλληνίς καρδιάς δοσμένη την καρδιά ν-του.
Εδά κι' ο Γιάννης το θωρεί. Χτυπά την κεφαλή ν-του,
πως ήτονε το λάθος του μεγάλο και πολύ ν-του.
Κάθε ζημιά, κάθε κακό, γίνεται μάνι - μάνι,
μα ύστερα στο σιάξιμο μήνες και χρόνους κάνει.
Χαλάστρα κάνεις εύκολα. Θέλοντας, γη στανιό σου,
όμως στο ξανασιάξιμο βρίχνεις το διάολό σου.
Εισά και τούτο το κακό εγίνηκε μεγάλο,
και για να σιάξει θέλει νου και κόπους, δίχως άλλο.
Εις την αρχή το θώριενε καλό και ταιριασμένο,
μα δα το σφάλμα ν-του κι' αυτός το 'χει αναγνωρισμένο.
Εχάνταν πως μπορεί το γιό να τον υποχρεώσει,
κι' ελόγιαζε με την παντρεία πως 'θελα τονε σώσει.
Μα η καρδιά του κοπελιού ήτον αλλού ταμένη,
μα κείνος δεν το κάτεχε να μην του επιμένει.
Κι ο Παναγιούλης τ' άφηκε το σπίτι του πατέρα,
κι' επήγε κ' ηύρε βάσανε κι' έκανε παραπέρα.
Σαν είδε κι' έφυγεν ο γιός, η γη δεν τονε βάνει,
και ψύλλοι εμπήκανε στ' αφιά του Καμαρατογιάννη.
Εδά απού του 'φυγεν ο γιός ετράβαν τα μαλλιά ν-του,
κ' είχενε και τσακώσματα στην οικογένειά ν-του.

Ρωτά από 'πα, ρωτά από 'κεί και του 'πανε οι φίλοι,
πως έπιασεν ο γιός δουλειά στου Αρχοντοβασίλη.
Αρχίξε γ-κι' η γυναίκα ν-του και τονε τριγουνίζει,
κι απάνω σε χλωρό κλαδί, ο μαύρος, δεν καθίζει.
Σηκώνεται μιαν ταχινή, καθίζει το μουλάρι,
να πα 'να δει άνε μπορεί πίσω το γιό να πάρει.
Σαν έφταξε στ' αφεντικό, ομπρός καλημερίζει,
κετές των ευστήθηκε, γιατί δε τζοι γνωρίζει.
Ο Παναγιούλης, είπενε, είναι παιδί δικό ν-του,
κ' ύστερα των εξήγησε ίντα 'χενε σκοπό ν-του.
Εσυχαρήκασίντονε τέθοιο παιδί απού το 'χει,
κι' ότι θελήσει το παιδί αυτοί δε λένε όχι.
Σε δέκα είκοσι λεφτά ήρθενε το κοπέλι,
γιατί το 'δοποιήσανε ποιός ήθρεν και το θέλει.
Σαν το 'δεν ο πατέρας του εσφιχταγκάλιασέ ν-το,
και μέσα σ' αναφιλητά, εγλυκοφίλησέ ν-το.
Σαν είδεν το Παναγιουλιό τα μάθια του μπαμπά ν-του,
αρχίξανε κι' ετρέχανε το ίδιο τα δικά ν-του.
Ο άρχοντας ότι είδενε μέσα στ' αρχοντικό ν-του,
είδεν το περιστατικό σα να 'τονε δικό ν-του.
Αρχίξανε κι' ετρέχανε τα μάθια τα δικά ν-του,
γιατί αγάπη κι' αθρωπιά βρίχνηται στην καρδιά ν-του.
Μια κ' είναι μεταδοτικά και η χαρά κι' ο πόνος,
κι' αν κλαίει, κι' αν γελά κιανείς δεν απομένει μόνος.
Εκειά πατέρας με το γιο στέκουνε δακρυσμένοι,
στην ίδια θέση, αμίλητοι κατασυγκινημένοι.
Μα σε λιγάκι αρχίνηξεν ο Καραματογιάννης,
και με μιλιά απού -τρεμε του κοπελιού του κάνει:

Καμερατογιάννης

"Συμπάθα μου κοπέλι μου, συμπάθησέ μου γιέ μου,
απού 'σφαλα σε βάρος σου. Γιέ μου, συμπάθησέ μου.

Αυτό το λάθος που 'καμα, δε θα το ξανακάμω,
για τα δικά σου προξενειά και το δικό σου γάμο.

Αντες να πα 'να φύγομε στο σπίτι μας να πάμε,
κι' άλλη φορά προσεχτικός απέναντί σου θα 'μαι.

Μάθημα μου γινήκασι τόσες στενοχωρίες,
και δε θα ξανανοιξω μπλειό ετέθοιες ιστορίες".

Ποιητής

Σηκώνονται να φύγουνε και αποχαιρετούνε,
μα πρίχου ξεκινήσουνε στο δρόμο για να μπούνε.

Γυρίζει το Παναγιουλιό, λέει στ' αφεντικό ν-του,
πως θα θυμάται ώστε να ζει τον τρόπο τον καλό ν-του.

Εις την καρδιά ν-του βρίχνεται. Δεν τονε ξαναβγάνει,
και για καλύτερη φιλιά μια πρόταση του κάνει:

Παναγιούλης

"Αφέντικό θα ήθελα υπόσχεση να πάρω,
αν παντρευτώ κιαμιά βολά, σε προτιμώ κουμπάρο".

Αρχοντοβασίλης

"Τιμή και ευχαρίστηση νιώθω την πρότασή σου,
να μπω κουμπάρος σου εγώ εις την ξεφάντωσή σου.
Γιατί τσ' ανθρώπους τσοι καλούς εγώ τσοι θέλω φίλους,
και κουμπαριές και συντεκνιές, θέλω τσι μετα 'κείνους.

Εύχομαι να 'σαι τυχερός κ' η μοίρα σου να θέλει,
να βρεις αξία, όπως κι' εσύ είσαι καλό κοπέλι".

Ποιητής

Εσειραγούσανε οι δυο του γυρισμού τη στράτα,
του Παναγιούλη το μυαλό είναι στη μαυρομάτα.
Και με τη σκέψη ν-του θωρεί τα μάθια του Μαριού ν-του,
θωρεί την ομορφάδα τζη και παίρνει του το νού ν-του.
Σκέφτεται για να τονε δει ποιά 'ναι η λιγοψυχιά τζη,
γιατί, ως την έχει στην καρδιά, τον έχει στην καρδιά τζη.
Εφτάξανε, στο σπιτικό του Καμαρατογιάννη,
κι' η μάνα του από χαρα ποτάμι δάκρυα βγάνει.
Η μάνα του Παναγιουλιού σαν είδε κ' ήρθε ο γιός τση,
σα νάχαν ήτονε στραβή να ξαναβρεί το φως τση.
Σα να 'τονε σε πόλεμο, με κίντυνο να λείπει,
εστά τονε περίμενε κ' είχενε καρδιοχτύπι.
Μ' αγάπη εσφιχταγγάλιασεν η μάνα το παιδί ντζη,
κι' ούλες τσι μέρες που 'λειπεν επόνιεν η ψυχή τζη.
Σφιχτά - σφιχτά τ' αγκάλιασε, γλυκά -γλυκά το φίλιε,
και μέσα απ' αναφιλητά αρχίξεν και του μίλιε.

Καμαρατογιάνναινα

"Αγαπημένου μου παιδί και πρώτο μου κοπέλι,
χολή είχα, όντε μου 'λειπες, μα μου 'ρθες κι' έχω μέλι.
Παιδί μου, σε παρακαλώ, μη μου ξαναμισέψεις,
και μόνο σα γενείς γονιός μπορείς να μου πιστέψεις.
Τσι μέρες απού μου 'λειπες δε μ' έβανεν ο τόπος,
και για να παρηγορηθώ δεν ύπαρχενε τρόπος.
Παιδί μου καλώς όρισες, σαν το καλό το χρόνο,
και τη χαρά που μου 'δωκες εγώ τη νιώθω μόνο".

Ποιητής

Φιλεί, ξαναφιλεί τονε και δεν τονε χορταίνει,
κι' απού την τόση τζη χαρά είναι ανακλαημένη.
Είχεν κι' αυτός πολλή χαρά κοντά εις τη μαμά ν-του,
μα για τη μαυρομάτα ν-του εχτύπαν η καρδιά ν-του.
Κι' εβγήκεν όξω στο χωριό βόλιτα για να κάνει,
να δει τ' αμάθια π' αγαπά, ο πό'νος του να γειάνει.
Ετυχε και την είδενε γοργά στην προπατέ ν-του,
και πλια πολύ π' άλλη βολά χαντά πως άρεσέ ν-του.
Μόνο το καλημέρα ν-του και το χαμόγελό ν-του,
ήτον επιτρεπόμενο σ' αυτόν και το Μαριό ν-του.
Μα κείνο το χαμόγελο ξαγορασμούς δεν έχει,
κι' αυτό το καλημέρισμα μέλι και γάλα τρέχει.
Εκείνο το χαμόγελο κι' αυτό το καλημέρα,
δίδουνε θάρρος τση καρδιάς και τση ψυχής αέρα.
Μα 'πά οι μέρες φεύγουνε κ' οι μήνες προπατούνε,
και θα 'ρθουνε τα πράματα όπως τα πεθυμούνε.
Ετσά τα υπολογίζανε κι' ετσά τα περιμένα,
μα η μοίρα των εμπόδια είχε πολλά γραμμένα.
Εκείνα τα παθήβολα θα σας τα διηγηθούμε,
μα 'δα τα πάθη κι' αλλωνώ μιαν αματέ να δούμε.

Ο πατέρας τση Κατίνας τση λέει για το προξενείο

Είπαμε πως χαρούμενοι ο Γιάννης κι' ο Δημήτρης,
ο καθά ένας έπχιααινε για το δικό του σπίτι.
Ο Γιάννης τα "ευχάριστα" τα 'πεν εις το κοπέλι,
πάει κι' ο Δημήτρης στη μικρή, βέβαιος πως θα θέλει.
Κρίμα στην τόση του χαρά και τη λιγοψυχιά ν-του,

που βιάζεντον τα "όμορφα" να πει στην κοπελιά ν-του.
Εκείά που εχάντανε αυτός πως θα τη φχαριστήσει,
σα να 'ριξε βραστό νερό να τηνε ζεματίσει.
Αρχιξε με πασιχαριά και με μεγάλο κέφι,
κι' εχάνταν, η Κατίνα ν-του πως θελα βγεί στα νέφη.

Κουδονοδημήτρης

"Παιδί μου, Κατινάκι μου και πρώτο μου παιδάκι,
ολόγλυκή μου λεμονιά, χρυσό κοπελιδάκι.
Η μεγαλύτερη χαρά που πήρα στον καιρό μου,
παντρεύω το παιδάκι μου, το μεγαλύτερό μου.
Πρι λίγη ώρα έσμιξα τον Καμερατογιάννη,
και μου 'καμε την πρόταση νύφη ν-του να σε κάνει.
Εζήτηξέ μου σήμερα την εδική σου χέρα,
γιατί σε θέλει νύφη ν-του καλή μου θυγατέρα.
Σε θέλει ο Παναγιούλης του γυναίκα να σε πάρει,
απού δεν έχει ο τόπος μας ετέθιοι παληκάρι.
Τη νιότη ν-του, τη λεβεδιά, την παληκαροσύνη,
τσι τόσες ικανότητες την τέθιοια καλοσύνη.
Και μόνο απού το σκέφτομαι να κάμω αυτό γαμπρό μου,
εγώ δοξάζω το Θεό και κάνω το σταυρό μου.
Εσυφωνήσαμε κ' οι δυο κι' edώκαμεν το χέρι,
κι' απού το σήμερα κι' ομπρός θα 'μεστα συμπεθέροι.
Το πράμα είναι φανερό. Δεν είσαι αδικημένη,
δε βλάπτει κι' αν δεν ήσουνε πλιά πρώτας ρωτημένη".

Ποιητής

Αυτός ανήμενε να δει χαρά στο προσωπό τ'ξη,
απού έναν άντρα διαλεχτό θα 'κανεν άθρωπό τ'ξη.
Την ώρα απού περίμενε χαρά να διακρίνει,

αμέσως ολοκόκκινη ωσάν τη βιόλα εγίνει.
Ψιλή σφαή ζωγραφιστή στο μούτρο τζη εφάνει,
μα για να μην την νιώσουνε ξερό κουράγιο κάνει.
Σα νάχα μπέσει ο ουρανός και να τηνε πλακώσει,
σα νάχαν έρθουνε θεριά τα σκώθια τζη να τρώσι.
Σα νάχα δει να σέρνουνε οι σκύλοι τ' άντερά τζη,
κι' εχάνταν ο πατέρας τση πως θα 'τονε χαρά τζη.
Και πώς να δικιολοηθεί να πει την άρνησή τζη;
κ' ίντα θα λέει ο μπαμπάς για την επιμονή τζη;
Κάνει πως εξερόβηξε για να κερδίσει χρόνο,
εψευτοχαμογέλαξε κι' εσκέπασε τον πόνο.
Σωπαίνει κιόλας μια ουλιά θάρρος να συγκεντρώσει,
και για να προετοιμαστεί απάντηση να δώσει.

Κατίνα

"Πατέρα μου μη βιάζεσαι εσύ να με παντρέψεις,
και γιάντα δεν εσκέφτηκες γνώμη να μου γυρέψεις;
Μούδε καλό, μούδε κακό δε θέλω να μου πάρεις,
εγώ δε θέλω δα παντρεία. Σου το γυρεύω χάρη.
Κατέχω κι' ότι έκαμες το 'καμες για καλό μου,
μα γω ακόμη για παντρεία δε βάνω στο μυαλό μου.
Αφής με εις το σπίτι μας για να σιομεγαλώσω,
κι' αργότερα και για παντρεία θέλημα θα σου δώσω".

Κουδουνοδημήτρης

"Εσύ καλή μου κοπελιά δε νιώθεις το καλό σου;
γη άλλον άντρα, από δα, έβαλες στο μυαλό σου;
Μα γω που σκέφτομαι σωστά και το καλό το βλέπω,
να μου χαλάσεις τη δουλειά, δε σου το επιτρέπω.
Επεσεν εις τα χέρια μας τέθοιο καλό κοπέλι,

*"Τέτοιο γαμπρό για ν' αρθθεις πρέπει πως έχεις φίλο,
μα μη μου δώσεις αφορμή να φτάξομε στο ξύλο".*

ετούτος θα 'ναι ο άντρας σου κι' αν θέλεις, κι' αν δε θέλεις.
Τέθιοιο γαμπρό για ν' αρνηθείς πρέπει πως έχεις φίλο,
μα μη μου δώσεις αφορμή να φτάξομε στο ξύλο".

Κατίνα

"Πατέρα, σε παρακαλώ, μη λείεις τέθιοιο πράμα,
μούδε μην κάνεις πράματα που άλλοι δεν εκάμα.
Σα θέλεις πιάσε ίδια δα μαχαίρι να με σφάξεις,
μα όμως μην το σκέφτεσαι τη γνώμη μου ν' αλλάξεις.
Και το γαμπρό που μου 'βρηκες και λείεις πως σ' αρέσει,
εγώ γροικώ πολλές βολές και το κακό ν-του λείσι.
Μα αν είναι εκείνος και καλός εμένα δε με γνοιάζει.
Εγώ δεν τονε ρέγομαι. Δεν τονε κάνω χάζι".

Κουδουνοδημήτρης

"Εγώ καλή μου κοπελιά, ό,τι είπα, εκείνο δα 'ναι,
κι' αν θέλεις να περνάς καλά ό,τι σου λένε κάνε.
Εδά θα πα να κοιμηθώ και δεν αλλάσσω γνώμη,
και θα σ' αφήσω μοναχή να το σκεφτείς ακόμη.
Αύριο το πρωί - πρωί θα σε ξαναρωτήξω,
κι' αν δε μου δώσεις θέλημα, αλλής λοής θ' αρχίξω".

Αρρώσια Κατίνας

Ανάθεμα την κεφαλή του Κουδουνοδημήτρη,
και σαν πως άψενε φωθιά σ' ολόκληρο το σπίτι.
Τση κοπελιάς την κεφαλή την έκαμε καζάνι,
με τα κακά φερσίματα απ' άρχιξε και κάνει.
Κι' αυτή το κακορίζικο στην κάμερά τζη κλειέται,
πονού ν-τηνε όσα άκουσε και κλαίει και μαδιέται.

Κι' αφού το κλάημα το πολύ την έπιασε η καρδιά τζη,
στη χώρα την επήγασι να βρούνε τη γιατρείαά τζη.
Είκοσι μέρες έκαμε εις τα νοσοκομεία,
μα πως να γειάνει μια καρδιά που ζει στην τρικυμία;
Ούλοι τον εμαλώνανε τον Κουδουνοδημήτρη,
αρρώστησεν την κοπελιά και δεν την ελυπήθει.
Ούλοι του δίδα συβουλές ν' αφήσει το γινάτι,
να μη μαλώνει τη μικρή αφού 'ναι στο κρεββάτι.
Για θα πλησιάνει το κακό και θα την καταπιάσει,
την κεφαλή ν-του θα χτυπά, ότι να τηνε χάσει.
Εκειά αφού τη γιατρεύανε είχε βγαρμένο νάμι,
και την καλή τζη αθυβολή είχανε οι θαλάμοι.
Τέθοια ομορφοκοπελιά μουδ' ήτο μουδ' εφάνει,
κι' όσοι την αντικρύσανε σε πειρασμό τσοι βάνει.

Προξενειό από το γιατρό το Ντίνο

Την είχε ο Ντίνος ο γιατρός στο τμήμα το δικό ν-του,
κι' από όντεν την πρωτόδενε του πήρεν το μυαλό ν-του.
Οντεν κι' αν την εξέταζε τση συχνοκουβεδιάζει,
να δει ο χαρακτήρας τση στα κάλλη τζη αν μοιάζει.
Είδεν την εξυπνάδα τζη και την ευγένειά τζη,
κι' εκείνος δεν εχόρταινε να βρίχνεται κοντά τζη.
Εκείνος αγωνίζεντο γλήγορα να τη γειάνει,
μα με τα κάλλη τζη αυτή το Ντίνο θα τροζάνει.
Και σαν ευρέθην ο γιατρός ερωнтоχτυπημένος,
εις το μπαμπά τζη να το πει είν' αποφασισμένος.
Οντεν επήγεν ο μπαμπάς να δει την κοπελιά ν-του,
μόλις τον είδεν ο γιατρός εσήμωσεν κοντά ν-του.
Λέει του στο γραφείο του θέλει να του μιλήσει,
και θέλει να 'νιε οι δυό ν-τωνε για να του εξηγήσει.
Μόλις τον είδε, το γιατρό, και στο γραφείο πάει,

πάει και 'κείνος για να δει ίντα καινούριο θα 'ει.
Αλλά επερίμενεν αυτός πως ήθελα του πούσι,
ποτέ ν-του δεν ελόγιαζε αυτά που θελ' ακούσει.
Μόλις εμπήκε, ο γιατρός, τονε κερνά τσιγάρο,
και του 'εκαμε και τον καφέ κι' εμίλιεν του με θάρρος.
Η κοπελιά είναι καλά, του 'πενε να κατέει,
ογλήγορα θα σηκωθεί, και ύστερα του λέει:

Ντίνος, γιατρός

"Εγνώρισα την κόρη σου, γαιτί τηνε γιατρεύω,
κι' ερέχτηκά τηνε κι' εδά γυναίκα τη γυρεύω.
Μόλις την είδα τη μικρή εμπήκε στην καρδιά μου,
κι' ανε ν-το δέχεστε και σεις θε να γενεί δικιά μου.
Αν δέχεστε, γυναίκα μου γλήγορα θα την κάμω,
και δε θα πολυαργήσομε να κάμομε το γάμο.
Δε θέλω γω νοικοκυριά, δε θέλω γω παράδες,
μούδε καθόλου δε ρωτώ για τσι καλοσειράδες.
Μια κοπελιά τη γνώμης μου στα χέρια μου να βάλω,
Ετούτο μόνο με δικά και δε γυρεύω άλλο.
Πήγαινε δα στο σπίτι σου να συννονηθείτε,
κι' ότι ν' αποφασίσετε, ότι είναι να μου πείτε".

Κουδονοδημήτρης

"Είναι μεγάλη μου τιμή, γιατρέ αυτό που λέεις,
εγώ σε θέλω για γαμπρό κι' εσύ να το κατέεις.
Γιατί εσύ πολλές βολές είσαι καλλιά από μένα,
μούδε στο νού μου έβανα γαμπρό όπως εσένα.
Κι' άλλοι, καλά καλοί γαμπροί, την έχου γυρεμένη,
μα 'κείνη ούλες τσι φορές αρνιέται κι' επιμένει.
Μα 'δα πιστεύω να δεχτεί το θέλημα να δώσει.

κι' εσύ παιδί μου να γενείς, Θεός να μου τ' αξιώσει.
Δυό μέρες περιθώριο, γιατρέ μου σου γυρεύω,
το θέλημα θα τό 'χομεν ελπίζω και πιστεύω".

Ποιητής

Επήγε στο κρεβάτι τ'ζη με δειλίαση μεγάλη,
κι' αρχίνηξε για προξενειό να τση μιλήσει πάλι.

Κουδουνοδημήτρης

"Καλή μου, ο Ντίνος ο Γιατρός, ένα χρυσό κοπέλι,
μεγάλος επιστήμονας, μού 'πενε πως σε θέλει.
Δεν τού 'δωκα απάντηση δίχως να σε ρωτήσω,
μα δεν πιστεύω το γιατρό πως θα γυρίσεις πίσω.
Κάμε καλά τη σκέψη σου, απάντηση προ δώσεις,
βλεπήσου, εκείνο απού θα πεις, να μην το μεταγνώσεις".

Ποιητής

Η κοπελιά τη σκέψη τ'ζη την έχει καμωμένη,
έχει το λόγο τ'ζη αυτή, για κείνο επιμένει.

Κατίνα

"Πώς και δε με ξανάταξες δίχως να με ρωτήσεις;
και πρίχου γειάνω απού τη μια να με ξαναρρωστήσεις.
Δεν τονε θέλω το γιατρό το φίλο σου το Ντίνο,
κι' όντε θα μου το ξαναπείς ποθαίνω και σ' αφήνω.
Να μη μου λείεις για παντρείς και μη μου επιμένεις,
οξ' άνε θέλεις να με δείς εμένα ποθαμένη".

Ποιητής

Πάρα πολύ του στοίχισε τση κοπελιάς του το "όχι",
κι' ώστε να ζεί παράπονο, του φαίνεται, θα τό 'χει.
Τέθσιος γαμπρός σαν το γιατρό στα χέρια ντου να πέσει,
κ' η κοπελιά ν-του, η παλαβή, να πει πως δεν τζ' αρέσει.

Κουδουνοδημήτρης (στο γιατρό)

"Καλέ μου άνθρωπε, γιατρέ, εμέ συμπάθησέ μου,
ετούτο απού μου γίνηκε δεν τ' όρπιζα ποτέ μου.
Ενας γιατρός εγύρευε την κόρη νιούς εργάτη,
κι' αυτή δεν τον εδέχτηκε και το 'βαλε γινάτι.
Εγώ απού δεν το λόγιαζα μούδε και στ' όνειρό μου,
τέθσιια αξία να μπορώ να τονε πω γαμπρό μου.
Τση κοπελιάς μου, φαίνεται, εφούσκωσεν ο νούς τση,
ποιός είναι ο πατέρας τση; Ποιός ήτον ο παπούς τση;
Και πώς το βρίχνει λογικό; Πού τό 'βρενε γραμμένο;
να κάνει πίσω ένα γιατρό άξιο και τιμημένο".

Ποιητής

Το Μανωλιό καμώνεται πως ήρθενε στη χώρα,
κ' ήρθε κοντά στο Κατινιό κι' έκατσε λίγη ώρα.
Δεν είπανε ιδιαίτερες κουβέντες με γλώσσα,
μα με τα μάθια είπανε και τόσα κι' άλλα τόσα.
Η κόρη εκαλυτέρισε. Στο σπίτι τζη γιααίρνει,
κι' ακόμη και το χρώμα τζη το πρωτινό το φέρνει.
Στην τρυφερή τζη την καρδιά εβρίχνουντα δυο πόνοι,
ο νιείς εκαλυτέρισε μα ο άλλος δεν κολιώνει.
Εκείνος με τα γιατρικά απού μπορεί και γειαίνει,
είναι ένα πάθος του κορμιού που λίγο - λίγο βγαίνει.

Δε θέλει ο άλλος γιατρικά αφού 'νιε στο μπουκάλι,
γιατί η θεραπεία του είναι τελείως άλλη.
Δε θέλει σκόνες κι' ένεσες, σταγόνες μούδε χάπια,
μούδε δεν τονε γράφουνε τα γιατρικά κιτάπια.
Το φάρμακο του πόνου τζη δε θα το βρει στην πόλη,
εις το χωριό τζη βρίχνεται και λέσιν το Μανώλη.
Το πρόβλημα είναι αν θα μπορεί στα χέρια να το βάλει,
γη γά 'ναι θέλει τυχερό να τση το πάρει άλλη.
Η κόρη ενάντιους καιρούς έβανεν εις το νού τζη,
πως ημπορεί να τύχουνε, αυτής γη του καλού τζη.
Φοβάται ίντα θα κάμουνε οι δύσκολοι γονέοι,
είναι ο δικός τση δύσκολος, μα και τ' αλλού ίντα λέει;
Το δίχως άλλο ο άρχοντας ο Σκλαβερομιχάλης,
έχει για το κοπέλι ν-του απαίτηση μεγάλη.
Κάνει μεγάλα όνειρα για το μοναχογιό ν-του,
να πάει σ' αρχοντόσπιτο, ως είναι το δικό ν-του.
Θέλει κερά κι' αρχόντισσα τη νύφη αφού θα κάμει,
κι' αύτη μόνο στηρίζεται εις το καλό τζη νάμι.
Στα σίγουρα τα κάλλη τζη πάρα πολύ μετρούνε,
μα το Σκλαβερομιχελή δεν τονε συγκινούνε.
Αυτός θα θέλει, η νύφη του νά 'ναι καλή στα κάλλη,
και η πόρτα του συμπέθερου νά 'ναι κι' αυτή μεγάλη.
Δε θα καταδεχτεί αυτός να πει σύμπέρθερό ν-του,
αυτό που εκατό φορές θωρεί κακότερό ν-του.
Δεν εχαθήκαν οι καλές και στα μεγάλα σπίθια,
να πάριε τη φαμέγια ν-του, αταίριαστο είν' αλήθεια.
Ετσά υπολόγιζεν αυτή με τη δική τζη σκέψη,
πως ο μπαμπάς του κοπελιού θα των τα δυσκολέψει.
Ο νούς τση εστριφογύριζε, μα όπως κιαν το λογιάζει,
θωρεί πως είναι δύσκολο αυτό που δεν ταιριάζει.
Ούλη την ώρα βλαστιμά τσι μέρες και τσι ώρες,
που γνώρισεν το Μανωλιό κι' έχει η ζωή τζη πόρες.

Μ' αυτή, ως ήτονε φτωχή, φτωχό αν είχαν πάρει,
μαζί θελα παλέψουνε τη φτώχεια και τα βάρη.
Και ξημεροβραδιάζεται με τούτη δα τη σκέψη,
πως θα κερδίσει τελικά, δύσκολο να πιστέψει.
Τον Παναγιούλη εξύγωξε και το γιατρό στην πόλη,
κ' είν' αφορμή που στην καρδιά έβαλε το Μανώλη.
Αν τύχει με το Μανωλιό και δεν τα καταφέρει,
πώς θ' αποδώσει τελικά, ένας Θεός το ξέρει.
Κατέχει πως το Μανωλιό, σίγουρα τηνε θέλει,
και τσοι γονέους του μπορεί να "ρίξει" το κοπέλι.
Τα θάρρη τζη έχει στο Θεό και κάνει το σταυρό τζη,
να τη βοηθήξει να γενεί το Μανωλιό δικό τζη.
Και κάνει και τασίματα το Μανωλιό να πάρει,
να τη βοηθήξει ο Θεός και να τση κάμει χάρη.
Επήγενε στην εκκλησιά και στην εικόνα κλαίει,
και κάνει ξεμολόηση και τσοι καημούς τση λέει.

Η Κατίνα στην εκκλησία

"Παρθένα Παναγία μου, απού ήσουν πονεμένη,
λυπήσου με απού βρέθηκα σε δίχτυα αμπερδεμένη.
Παρθένα Παναγία μου, Προστάτισσα του κόσμου,
βοήθηξέ μου να γενεί ο Μανωλιός δικό μου.
Βοήθα μου απού βρίχνομε με πρικαμένα 'χειλή,
να φέρω στην εικόνα σου ένα χρυσό καντήλι.
Δίχως να θέλω επιάστηκα και δίχως να το νιώσω,
μόνο η χάρη σου μπορεί να δώσει να γλυτώσω.
Εσύ που κάνεις θάματα, κάμε ακόμη ένα,
ούλου του κόσμου βοηθός βοήθησε και μένα.
Παρθένα μου τσ' ορπίδες μου σε σένα τσι στηρίζω,
βοήθα μου κι' ώστε να ζιώ θα σου τ' αναγνωρίζω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΞΕΦΑΝΕΡΩΜΑ ΕΡΩΝΤΑ ΜΑΝΩΛΗ - ΚΑΤΙΝΑΣ

Ετσά που δείχνει η φωθιά τη νύχτα στο σκοτείδι,
ετσά λoής κι' ο έρωνας τη θέση του προδίδει.
Το ίδιο και το Μανωλιό του Σκλαβερομιχάλη,
επρόδωσεν τη θέση του κι' ενιώσαντον οι γι-άλλοι.
Επχιαινε και ξανάπχιαινε στου Κουδουνοδημήτρη,
αυτός αφού δεν έμπαινε σ' αλλού ανθρώπου σπίτι.
Μα ο κόσμος μάθια είχενε κι' ούλοι τον εθωρούσα,
κ' είχαν και γλώσσες πρικερές κι' αρχίξαν κι' εμιλούσα.
Εβγάλανε τα δυο παιδιά στου καλαμιού την τρούλα,
και τα συκοφαντήσανε ότι τα κάμαν ούλα.
Αυτά τα κακορίζικα ήσαν συγκρατημένα.
μόνο πως εθωριούτνανε σεμνά και τιμημένα.
Το ένα τ' αλλουνού ντωνε δεν άπλωσενε χέρα,
και πράμα περισσότερο από ένα καλημέρα.
Σαν άκουσε το σούσουρο ο Σκλαβερομιχάλης,
εμάλωσεν το Μανωλιό σαν τη φορά την άλλη.
Ογλήγορα το ξέξασεν όντεν το παρακάλια,
και με συργούλια μπόλικα στο σπίτι του το κάλια.
Και με τα παρακάλια ν-του και τα ταξίματά ν-του,
του 'πε πως "δεν ξαναχαλά μπιλειό το θέλημά ν-του"
Με φούρια πάλι αρχίνηξε του Μανωλιού να ψέλνει,
και όσον εσυνέχιζε, τόσο και φόρα παίρνει.

Σκλαβερομικάλης

"Εγώ (του λέει) Μανωλιό, είμ' άρχοντας του τόπου,
δε γίνομε συμπέθερος νιούς ταπεινού αθρώπου.
Ενα κοπέλι τό 'χω γω θα το καλοπαντρέψω.
θα πάω σ' αρχοντόσπιτο, νύφη να του γυρέψω.
Η νύφη απού θα πάρομε θά 'χει αρχοδιές και πλούτη,
δε θά 'ναι του φαμέγιου μας, εδέτσ' απού 'ναι ετούτη.
Να σου ταιριάζει η κοπελιά απού θα κάμεις ταίρι,
και να μη ντρέπομαι να πω ποιού είναι οι συμπεθερόροι.
Εγώ κοπέλι μου καλό στον εδικό σου γάμο,
ούλος ο κόσμος θα σειστεί με εκείνα που θα κάμω.
Εγώ θα βρω μια γ-κοπελιά να σε καλοπαντρέψω,
να πάρεις τη φαμέγια μας, δε θα το επιτρέψω.
Δε θέλω να γενείς γαμπρός πολλά κακοτερού σου,
το πράμα απού δε γίνεται βγάλε το απού το νού σου.

Μανώλης

"Εγώ δε θέλω έξοδα στο γάμο μου να κάνεις,
μούδε θα τονε δείς ποτέ μ' ετσά βουλές που βάνεις.
Εγώ θα φύγω από 'πα και δεν ξαναγιααίρνω,
να χαιρέσαι τα πλούτη σου. Εγώ δραχμή δεν παίρνω.
Ας πούμε δε με κάτεχες. Δε μ' έσμιξες ποτέ σου,
μα ένα μ-πουλί είχες στο κλουβί κι' άνοιξε κι' έφυγέ σου.
Επά δε θα με ξαναδείς, μούδε και δε σου γράφω,
ας πούμε πως με κούκλωσες σήμερα σ' ένα τάφο".

Μισεμός του Μανώλη

Εμίσεψεν το Μανωλιό και πάει στη δουλειά ν-του,
μουδ' άλλη λέξη ήθελε ν' ακούσει του μπαμπά ν-του.

Κι' ανάμεσα στη μια στιγμή, ως τη στιγμή την άλλη,
εμαύρισε τ' αρχοντικό του Σκλαβερομιχάλη.
Το Μανωλιό εμήνυσε τση κοπελιάς προ φύγει,
πως πρέπει πάλι υπομονή να κάμει λίγη - λίγη.
Και, σαν εγύρισεν ετσά, υπομονή να κάνει,
και πως θα την απαρνηθεί, στο νού τζη να μη βάνει.
Οτι να στρώσει μια δουλειά να τη δρομολοήσει,
θα τηνε πάρει δίπλα του και δίπλα τζη θα ζήσει.
Κι' αμόλαρε το Μανωλιό, δίδει των αμαθιώ ν-του,
χοντροή θαλασσοταραχή άφηκε ν-τω γονιώ ν-του.
Η σιγανή Γαρεφαλιά, αρχίνηξε με φούρια,
κι' άνοιξεν εις τον άντρα τζη μεγάλα νταβαντούρια.

Γαρεφαλιά

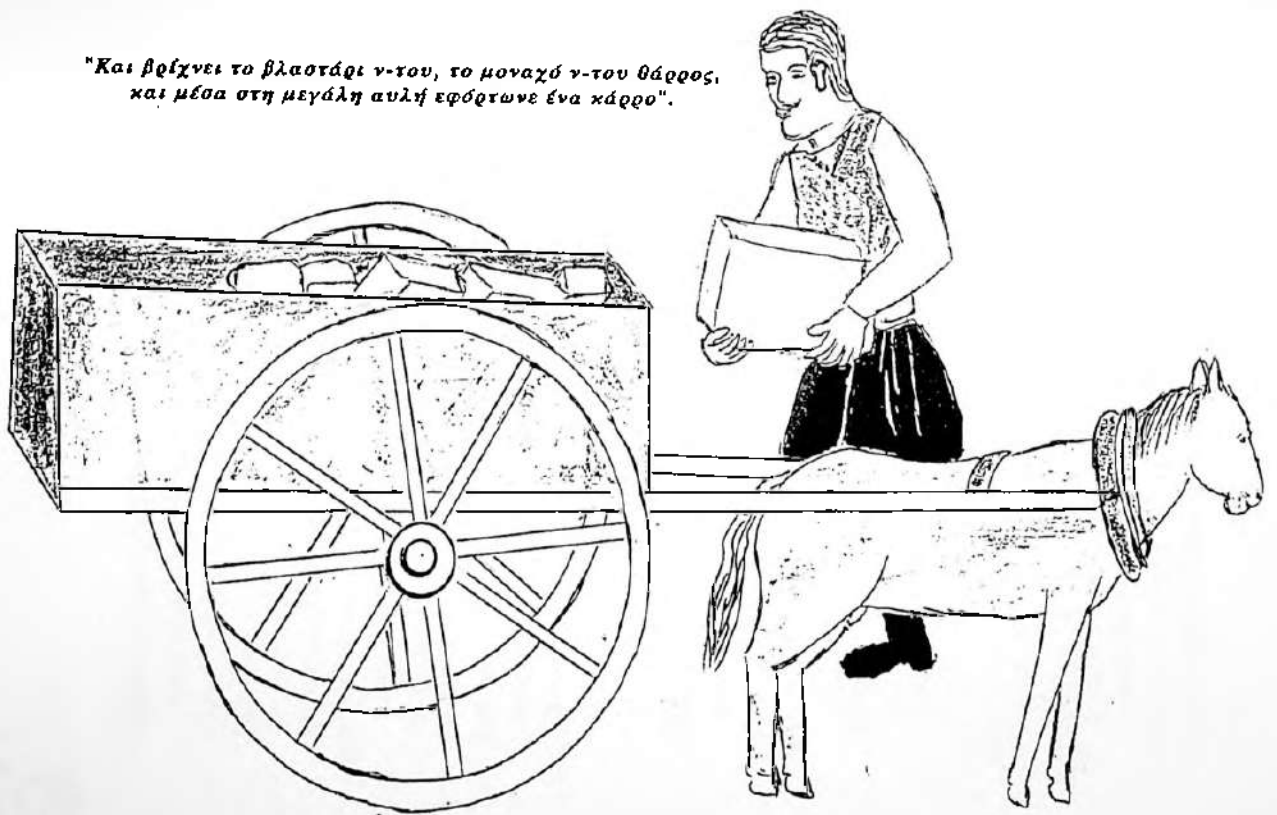
"Σκύλαρε, το κοπέλι μας εσκέφτης να ξορίσεις,
με την παντρεία εφοβήθηκες να μην κακοσειρίσεις.
Το μοναχό μου το παιδί, το μοναχό μου θάρρος,
καλύτερα να μ' έπαιρνε αυτή την μέρα ο χάρος.
Το μοναχό μου στήριγμα, τη μοναχή μου ελπίδα,
κι' εδά χαντώ κι' επέρασα χρόνια που δεν τον είδα.
Ιντα θα μπαίνω να θωρώ μέσα στ' αρχοντικό σου;
και γιάντα να πλερώνω 'γω το λάθος το δικό σου;
Είχα πεθύμιο για να δω το γιο μου παντρεμένο,
κι' εδά θα τονε σκέφτομαι αλάργοξορισμένο.
Το μόνο απού 'θελα εγώ να πάρει όποια τ' αρέσει,
κι' όποια κι' αν ήτο θα' βριχεν εις την καρδιά μου θέση.
Πώς το θωρείς το Κατινιό του Κουδουνοδημήτρη;
Μαγάρι να 'ναι τυχερό να τηνε κάμω νύφη.
Τέθοια ομορφοκοπελιά και καλαναθρεμένη,
και φρόνιμη και λογική και καλοκαμωμένη.

Οποια θα πάρομεν εμείς, αν είν' και φτωχοπούλα,
επά θα τηνε κάμωμε κερά κι' αρχοντοπούλα.
Να κάτσεις τη φοράδα σου και βάλε ομπρός το δρόμο,
να διαλαλείς το Μανωλιό και να ρωτάς τον κόσμο.
Εσύ χωρίς το Μανωλιό να μην ξαναγιαείρεις,
γιατί δε θά 'σαι άντρας μου μα κακομουσαφίρης.
Μη σου φανεί παράξενο, αν δεν μου βρεις το γιό μου,
μην πιώ φαρμάκι να γενεί το τέλος το δικό μου.
Εγώ σ' αυτό τον κόσμο ζωό μόνο για το παιδί μου,
κι' ότι να μην τονε θωρώ δε θέλω τη ζωή μου".

Ποιητής

Είδεν αυτός το λάθος του, ο Σκλαβερομιχάλης,
κι' εθώριενε κ' ίντα τραβά εκείνος απού σφάλει.
Ως τό 'πεν η γυναίκα του, καθίζει στη φοράδα,
και πχιάνει γύρω τα χωριά κι' εγύριζεν αράδα.
Εγύριζε κι' ερρώτανε ποιός είδεν το παιδί ν-του,
μεγάλη ήτον η πρίκα ν-του. Μεγάλη κ' η ντροπή ν-του.
Κιανείς δεν τούδωκενε φως, μούδε κιανείς δεν τό 'δε,
και στα χωριά εγύριζε κι' έπχιαινε πέρα - πόδε.
Οχτώ μέρες εγύριζε εισε χωριά και χώρες,
νύχτα και μέρα εγλάκανε με ήλιους και με μύρες.
Ομως απάνω εις τσ' εννιά του κάμανε χαμπάρι,
πως ένα ξένο είδανε, όμορφο κοπελιάρη.
Ο δρόμος απού τράβανε εξάμωνε στη χώρα,
κ' είναι σα νά 'βρε αποβολές εκείνη δα την ώρα.
Μπαίνει στη χώρα και ρωτά για ένα φαμεγιούρι,
απού 'ρθεν κι' έπχιασε δουλειά τσ' ύστερες μέρες πούρι.
.Ρωτά από 'πα, ρωτά από 'κει και τελικά του λένε,
για ένα καινούριο παραγιό, μα ποιό 'ναι δεν κατένε.

*"Και βρίχνει το βλαστάρι ν-του, το μοναχό ν-του θάρρος,
και μέσα στη μεγάλη αυλή εφόρτωνε ένα κάρρο".*

Σ' ένα χοντρό μπακάλικο στου Φρίξο του Τσισμένη,
σαν το φτωχό, το Μάνωλιό, είχε δουλειά πιασμένη.
Εμπήκε μέσα ο Μιχελής να σμίξει το κοπέλι,
για να το πάρει στο χωριό, να πολεμήσει θέλει.
Και βρίχνει το βλαστάρι ν-του, το μοναχό ν-του θάρρος,
και μέσα στη μεγάλη αυλή εφόρτωνε ένα κάρρο.
Ηρθε ν-του εκείνη τη στιγμή τα νύχια ν-του να βάλει,
και με τ' ανύχια τω χεριώ τα μάθια ν-του να βγάλει.
Σα νά 'πεσεν ο ουρανός και να τονε πλακώσει,
και το Θεό παρακαλεί κουράγιο να του δώσει.
Καθόλου δεν είν' εύκολο κουβέντα ν' αρχινήξει,
εδά για δεύτερη βολά μεταγνωμό να δείξει.
Πώς ν' αρχινήξει να μιλεί και πού να βρει τα λόγια;
λόγια δεν τού 'ρχονται στο νού μα μόνο μοιριλόγια.
Σαν αποφορτωθήκανε τα πράματα στο κάρρο,
σημώνει στο κοπέλι ν-του και του μιλεί με θάρρος.

Σκλαβερομικάλης

"Γιέ μου για δεύτερη βολά το ίδιο λάθος κάνω,
καλύτερα ν' αρρώστουνε να θέσω να ποθάνω.
Ο,τι κι' αν θέλεις να μου πεις δίκιο σ' αναγνωρίζω,
μα μοναχός μου από 'πα, μάθε πως δεν πορίζω.
Μαζί θα φύγομε κ' οι δυο στο σπίτι μας να πάμε,
αυτό, α δε γινεί για με, για τη μαμά σου κάμε.
Και να σκεφτείς τη θέση τζη και την κακομοιριά τζη,
για ένα λάθος πού 'καμα καίγεται η καρδιά τζη".

Ποιητής

Εριχνε τα κατάδικα ούλα στον απατό ν-του,
γιατί τον εκαλόπχιανε όσο μπορεί το γιό ν-του.

Σκλαβερομιάλης

"Αντες να φύγομε μαζί για το νοικοκυριό μας,
και 'σύ θα ζήσεις άρχοντας και πρώτος στο χωριό μας.
Εκείνη απού εδιάλεξες, εκείνη 'δα θα πάρεις,
και που σε στενοχώρησα να μη μου το μπατάρεις.
Ας είναι κι' από σπιτικό νιούς ταπεινού ανθρώπου.
Εμείς θα τηνε κάμομε αρχόντισσα του τόπου.
Εγώ θα πω συμπέθερο τον Κουδουνοδημήτρη,
και την Κατίνα του θα πω αγαπητή μου νύφη.
Αυτή είν' ομορφοκοπελιά και καλαναθρεμένη,
και ούλοι μας θα ζήσομε για πάντα αγαπημένοι".

Ποιητής

Αυτά τα λόγια ο Μιχελής κλαίει και του τα λέει,
μα εκείά απού τα γροίκανε και ο Μανώλης κλαίει.
Εσηκωθήκανε κ' οι δυο κι' εσφιχταγγαλιαστήκα,
όποιος τσ' εθώριε εδάκρουζε κι' έκλαιγε όποιος τσ' εγροίκα.
Χαρούμενοι επήρανε του γιαερμού τη στράτα,
με δάκρυα τα μάθια ν-των ευρίχνουντα γεμάτα.
Εγλυκοκουβεδιάζανε κι' εκλαίγασιν ακόμη,
κι' ο ένας τ' άλλουνού ν-τωνε εγύρευε συγγνώμη.
Εφτάζανε στ' αρχοντικό τη βραδιανάνεκείνη,
και μεγαλύτερη χαρά στον τόπο δεν εγίνη.
Και μόλις η Γαρεφαλιά αντίκρυσεν το γιό τζη,
τσ' εφάνηκεν πως έφεξεν ούλο τ' αρχοντικό τζη.
Σα νάχαν είναι αρρωσταρέ νά 'χει μεγάλη κρίση,
να τση περάσει μονομιάς ντίμπις να ξαρρωστήσει.
Σα νάχανε τα μάθια τζη ολόμαυρο σκοτάδι,
και νά 'ρθει απότομα το φως ήτον αυτό το βράδυ.

Σαν ποθαμένη ήτονε κι' απότομα αναστάθη,
κοντά - κοντά στου Μανωλιού επήγενε κι' εστάθη.
Χυνοβολά του κοπελιού μιαν αγγαλέ το κάνει,
και δάκρυα χαρούμενα απού τα μάθια βγάνει.

*"Εσήμωσε κι' αυτός κοντά. Μιαν αγγαλέ τσοι κάνει,
γυναίκα και παιδί μαζί στα χέρια του τσοι βάνει".*

Εκόλλησεν απάνω του ωσάν την πεταλίδα,
τόσες ημέρες τσ' έλλειπεν η γι-ακριβή τζη ελπίδα.
Χίλια φιλιά του κόλλησε κι' από χαρά τζη κλαίει,
και μέσα στ' αναφιλητά αρχίζει και του λέει.

Γαρεφαλιά

"Κοπέλι μου. Χρυσάφι μου. Ολόγλυκιά μου ελπίδα,
σκέψου με πώς επέρασα τσι μέρες που δε σ' είδα!!

Εφαίνεντό μου κι' έλλειπεν αέρας π' αναπνέω,
και πως και το νταγιάντησα κ' η γ-ίδια δεν κατέω.

Εθετα για να κοιμηθώ μα γω δεν είχα ύπνο,
Κι' ούλες τσι μέρες που 'λειπες δεν έκατσα σε δείπνο.

Τα μάθια μου ετρέχανε ετσα αφού τρέχει η βρούση,
κι' ας μην τη ζήσει άλλη κιαμιά στον κόσμο τέθιοια κρίση.

Θε μου, μην είναι όνειρο πως ήρθεν το παιδί μου,
Θε μου, μη μου ξαναχρωστείς ετέθιοια στη ζωή μου".

Ποιήτης

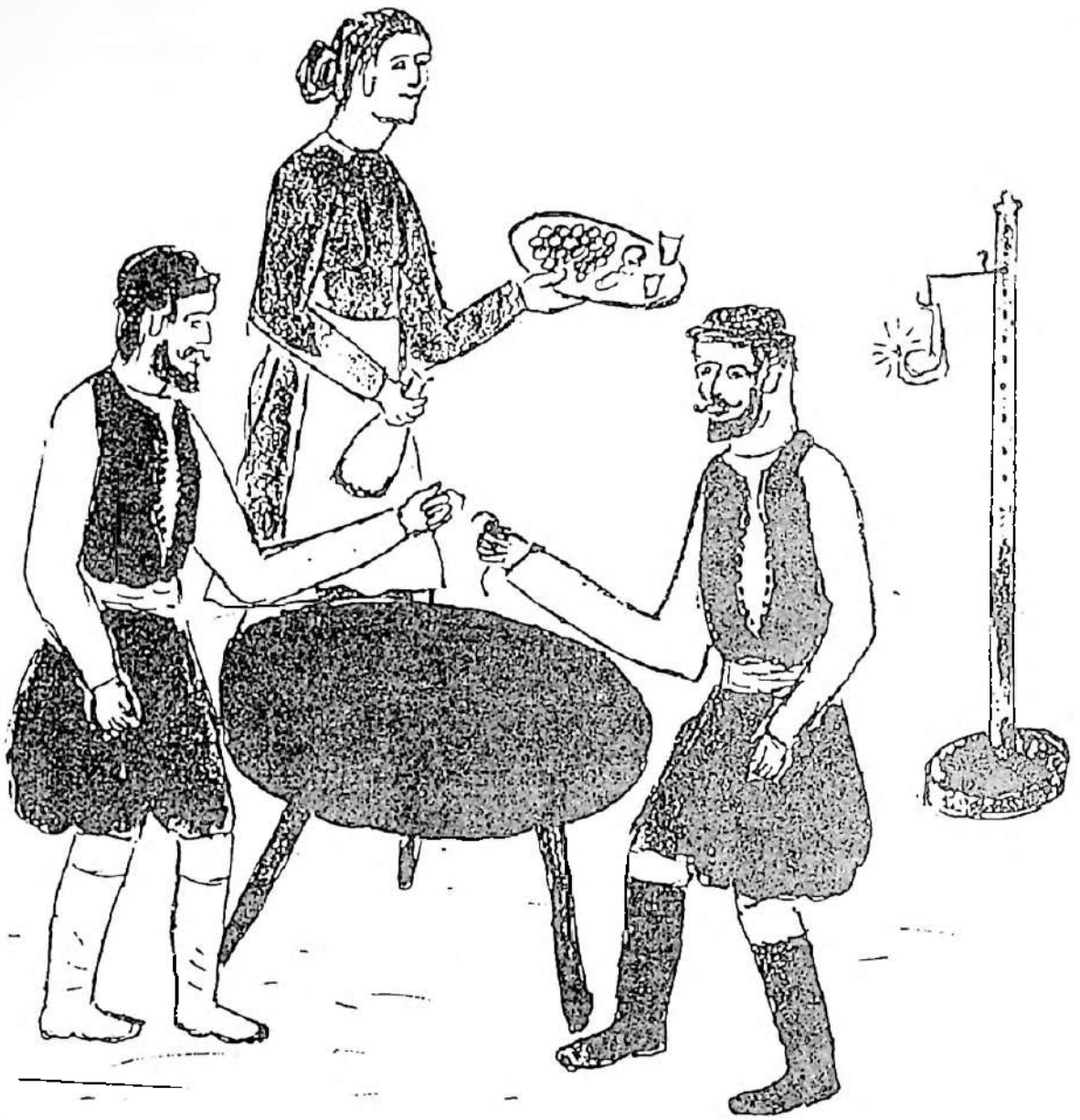
Οπως τα γροίκανε αυτά ο Σκλαβερομηχάλης,
ετρέχανε τα μάθια του, ως τρέχει το βρουσάλι.
Εσήμωσε κι' αυτός κοντά. Μιαν αγγαλέ τσοι κάνει,
γυναίκα και παιδί μαζί στα χέρια του τσοι βάνει.
Εκλάψανε κ' οι τρεις μαζί, εκειά στην ίδια θέση,
κι' εμοιάζανε μ' αγάλματα εις του σπιθιού τη μέση.

Ωρα πολλή εστέκανε εις τση χαράς την κρίση,
κιανείς τωνε δεν ήθελε τη θέση ν-του ν' αφήσει.

Αξιζε να θωρεί κιανείς το Σκλαβερομηχάλη,
με τη γυναίκα και το γιό εις τση χαράς τη ζάλη.

Αξίζε νά 'τον εύκολο για να ζωγραφιστούνε,
τέθιοιες στιγμές ιστορικές ποτές μην ξεχαστούνε.

Απής εξεχωρίσανε, ούλοι ευτυχισμένοι,
του Μανωλιού του λέσινε άλλο μην περιμένει.
Να πά' να παίξει μια φωνή του Κουδουνοδημήτρη,
να τωνε φέρουνε κι' αυτό στου άρχοντα το σπίτι.
Να του το πούνε ορθά κοφτά, ότι το Κατινιό ν-του,

*"Ήτον εταά από τ'όλε το έθιμο του τόπου,
κι' εκόβρασινε μια κλωστή στο προξενειό τ' ανθρώπου".*

ογλήρογα το Μανωλιό το θέλει σύντροφο ν-του.
Ηρθεν ο άνθρωπος κοντά κι' έμπαινε με δειλία,
γιατί δεν ήτο βέβαιος ποιά θά 'ν' η γι-ομιλία.
Μ' εντήρηση, δειλά - δειλά έβγαινε η γ-εμιλιά ν-του.
κατέχει πως το Μανωλιό θέλει την κοπελιά ν-του.
Πιστεύει πως ο άρχοντας δε θα θεληματέψει,
το γιό ν-του το μονάκριβο μ' αυτή να τον παντρέψει.
Εμπήκε στο αρχοντικό με δείλιαση μεγάλη,
μα εύρηκε καλόκαρδο το Σκλαβερομικάλη.

Σκλαβερομικάλης

"Καλώς τονε το φίλο μας τον Κουδουνοδημήτρη,
που θα γενεί σημπέθερος εις το δικό μου σπίτι.
Δημήτρη την απόφαση την πήραν τα παιδιά μας,
κι' ετελειώσαν την δουλειά δίχως την άδειά μας.
Αλήθεια είναι πως εγώ έκανα σκέψη άλλη,
μα σαν το θέλουν τα παιδιά άλλαξα γνώμη πάλι.
Μια και τηνε κατέμενε τη γνώμη των παιδιώ μας,
μην τα καθυστερούμενε με θέλημα δικό μας".

Ποιητής

Φωνιάζει τση Γαρεφαλιάς κλωστή να τωνα φέρει,
για να την κόψουν την κλωστή σήμερα οι συμπεθέροι.
Πιάνει μιαν άκρα κάθα νιείς εις τη δική του χέρα,
κι' εκόψασινε την κλωστή εκείνη την ημέρα.
Ητον ετσά απού τό 'θελε το έθιμο του τόπου,
κι' εκόβασινε μια κλωστή στο προξενειό τ' αθρώπου.
Κι' έχει τη σημασία του γιατί "κλωστή κοιμμένη",
πάει να πει πως η δουλειά είναι τελειωμένη.

Εφέρανε και τοικουδιές κ' ήπιανε κι' ευκηθήκα.
κι' απού τα ξετελέματα ούλοι φχαριστηθήκα.
Και του Δημήτρη είπενε ο Σκλαβερομικάλης,
πως ότι κι' αν επόθηθε τα κάνουνε χαλάλι.

Σκλαβερομικάλης

"Ίδια από τούτη τη στιγμή είν' η κλωστή κομμένη,
και είναι η συμφωνία μας κλεισμένη, τελειωμένη.
Μια και το θέλησεν ετσά η τύχη να το φέρει,
εμείς απού το σήμερο είμαστα συμπεθέροι.
Και ως οψές στο σπίτι μου έμπαινες σα βοσκός μου,
εδά θα μπαίνεις σα δικός και σα συμπέθερός μου.
Εμείς θα δώσομεν ευκή να ζήσουν τα παιδιά μας,
να τα αποκαμαρώνομε να χαίρετ' η καρδιά μας.
Μα για αρραβώνα θά 'θελα κουβέντα να σου κάμω,
κι' αργότερα θα κάμομε κουμάντο για το γάμο.
Την πλια παράνω Κυριακή, αν είναι με βουλή σας,
θα φέρομε το Μανωλιό γαμπρό εις την αυλή σας.
Πέ μας κι' εσύ συμπέθερε το πως σασε ταιριάζει,
κι' αν θέλεις να γενεί αλλιώς καθόλου δεν πειράζει".

Κουδουνοδημήτρης

"Αγαπητό μου αφεντικό. Αφέντη και προστάτη,
στα χέρια σου διατηρώ μια φανελιά χορτάτη.
Πάντα η καλωσύνη σου και η ευγένειά σου,
μας έδιδε μια σιγουριά εις τα νοικοκυριά σου.
Και τό 'χα για πεσιχαριά πως σ' είχα αφεντικό μου,
και δε σε ονειρεύτηκα ποτέ συμπέθερό μου.

Ό,τι ορίσεις κι' ό,τι πεις αντίρρηση δεν έχω,
κι' ακόμη άλλη μια βολά Θεό μου σε κατέχω.
Κατέχω πως η κρίση σου λάθος ποτές δεν κάνει,
κι' ας την αφήσομεν κι' επά το πρόγραμμα να βγάνει".

Σκλαβερομιάλης

"Δε θέλω να με ξαναπείς "αφεντικό" Δημήτρη,
μια κι' έκαμες συμπεθεριό με το δικό μου σπίτι.
Ένα συμπεθεριό εγώ έκαμα στη ζωή μου,
κ' η κοπέλιά σου από δα θά 'ναι κι' εμέ παιδί μου.
Ο γιός μου σαν εδιάλεξε την κόρη σου για ταίρι,
εμείς Δημήτρη θά 'μεσαν οι δυό μας συμπεθέροι.
Στον αρραβώνα πάμε 'δα κι' αργότερα στο γάμο.
του τόπου μας αρχόντισσα το Κατινιό θα κάμω".

Ποιητής

Ορίσαν τ' αρραβώνιασης την ποθητήν ημέρα,
και με τσ' οκάδες τα χρυσά του Κατινιού τα φέρα.
Ετέθοια μιαν πρεμαζωνιά δεν είδανε στον τόπο,
μούδ' ήτο στσάραβωνιασες των αλλωνών αθρώπω.
Σαν εσημώνα στην αυλή οι αρραβωνιαστάδες,
στο' αυλόπορους του Κατινιού στέκουν οι κεραστάδες.
Κρατούν κρασιά, κρατούν ρακές και δίσκους με μεζέδες,
το κέρασμα τσ' υποδοχής κάνουνε στσιοι γλετζέδες.
Τρεις μέρες εγλεντίζανε ούλοι μικροί μεγάλοι,
ο γιός αρραβωνιάζεται του Σκλαβερομιάλη!!
Κ' ήτον εκείνη η χαρά, χαρά ούλου του τόπου,
και δεν εγίνει ετσά χαρά αλλού κιανιούς αθρώπου.
Ηρθανε ούλοι οι χωριανοί μα και ξενοχωρίτες,

κι' ούλοι ετραγουδούσανε τρεις μέρες και τρεις νύχτες.
Το γάμο αποφασίσανε κι' ορίσαν την ημέρα,
απού θελά στεφανωθεί αητός την περιστέρα.
Ούλοι εκαταγίνονται κι' εκάνα ότι μπορούσα,
για να τσοι βρούνε έτοιμους οι μέρες που επερνούσα.
Εκάνανε τα σχέδια, κι' ονειράτα εκάνα,
πως θα βρεθούν εμπόδια στο νού ν-τω δεν εβάνα.
Ο γάμος ήθελα γενεί στο' αρχές του νέου χρόνου,
κι' αρχινισμένες ήσανιε οι μέρες να σημώνου.
Αρχίζαν τα σημεθεριά τσι προετοιμασίες,
γιατ' ήσανιε στο πρόγραμμα μεγάλες φαντασίες.
Μα η μοίρα που πολλές φορές τσ' ανθρώπους στοι πληγώνει,
ετοίμασε ν-τωνε κι' επά ένα γερό καιψώνι.

Αρρώσια τση Κατίνας

Αρχίνηξε το Κατινιό κι' επόνιε η κεφαλή ν-του,
κι' απού τσοι πόνους δύσκολη ήτονε η ζωή ν-του.
Περαστικό και γλήγορο ορπίζανε πως θά 'ναι,
μα οι μέρες τσι στεφάνωσης πάρα πολύ κοντά 'ναι.
Τση κοπελιάς δε τζη περνά και δεν καλυτερίζει,
μα κάθε μέρα το κακό πιλιά τηνε ζορίζει.
Κάνουν υποχρεωτικά αναβολή του γάμου,
κι' άλλη φορά ορίζουνε πότες θα τονε κάμου.
Φέρνου γιατρούς και γιατρικά να γειάνουν την Κατίνα,
μα το κακό δεν έφευγε μα μόνο δα εξεκίνα.
Κι' αντίς να γειαίνει η κοπελιά όλο χειροτερεύει,
κι' άρχιξε νά 'ναι φανερό πως κιόλας κιντυνεύει.
Η σκέψη τω δυονώ σπιθιώ ήτονε η Κατίνα,
δάκρυα πολλά, του Μανωλιού, τα δυο του μάθια εχύνα.
Γιατί πολλά εφοβήθηκε μη χάσει την καλή του,

κι' εφαινετό του κι' έχανε την ίδια τη ζωή του.

Είχενε γούστο να θωρείς το Σκλαβερομιχάλη,
που ήτον ο πόνος του πολύς και η λύπη του μεγάλη.

Αυτός απού δεν ήθελε νύφη να τηνε κάμει,
σαν τη θωρεί στον κίντυνο τρέμει σαν το καλάμι.
Για την καλή τζη την καρδιά και για τη λεβεδιά τζη,
αγάπη ν-τη ο πεθερός καλλιιά απού το μπαμπά τζη.

Σαν την μοναχοκόρη του την Κατινιώ τη θώρει,
και στην καρδιά ν-του τσ' είχενε αγάπη, όση εχώρει.

Ο γιός το' κι' άλλη θελα βρει. Μόνο υγεία να χει,
μα τέθρια σαν το Κατινιό στον κόσμο δεν υπάρχει.

Πρωτύτερα δεν έτυχε να δει πόσο αξίζει,
μα δά είδε την αξία τζη και κλαίει και δακρύζει.
Μα δεν το χώναν οι γιατροί κίντυνο πως θωρούνε,
για να τηνε γλυτώσουνε κάνουν ό,τι μπορούνε.

Κι' άλλους γιατρούς εφέρανε καλούς απού τη χώρα,
μα η γι-αρρώσεια τση μικρής όλο και πλιά επροχώρα.

Ως εθωρούσαν το κακό γιατριά και δεν το πχιάνει,
ήτονε ντίμις φυσικό κι' ο φόβος να πλησιάνει.

Εδείχνανέντο οι γιατροί πως είνιε φοβισμένοι,
κι' ούλοι ερτομάξαν πως θα δουν την κόρη ποθαμένη.

Εστέκαν από πάνω τζη ούλοι και τη θωρούνε,
κι' ούλοι λυπούνται μα καλό να κάμου δε μπορούνε.

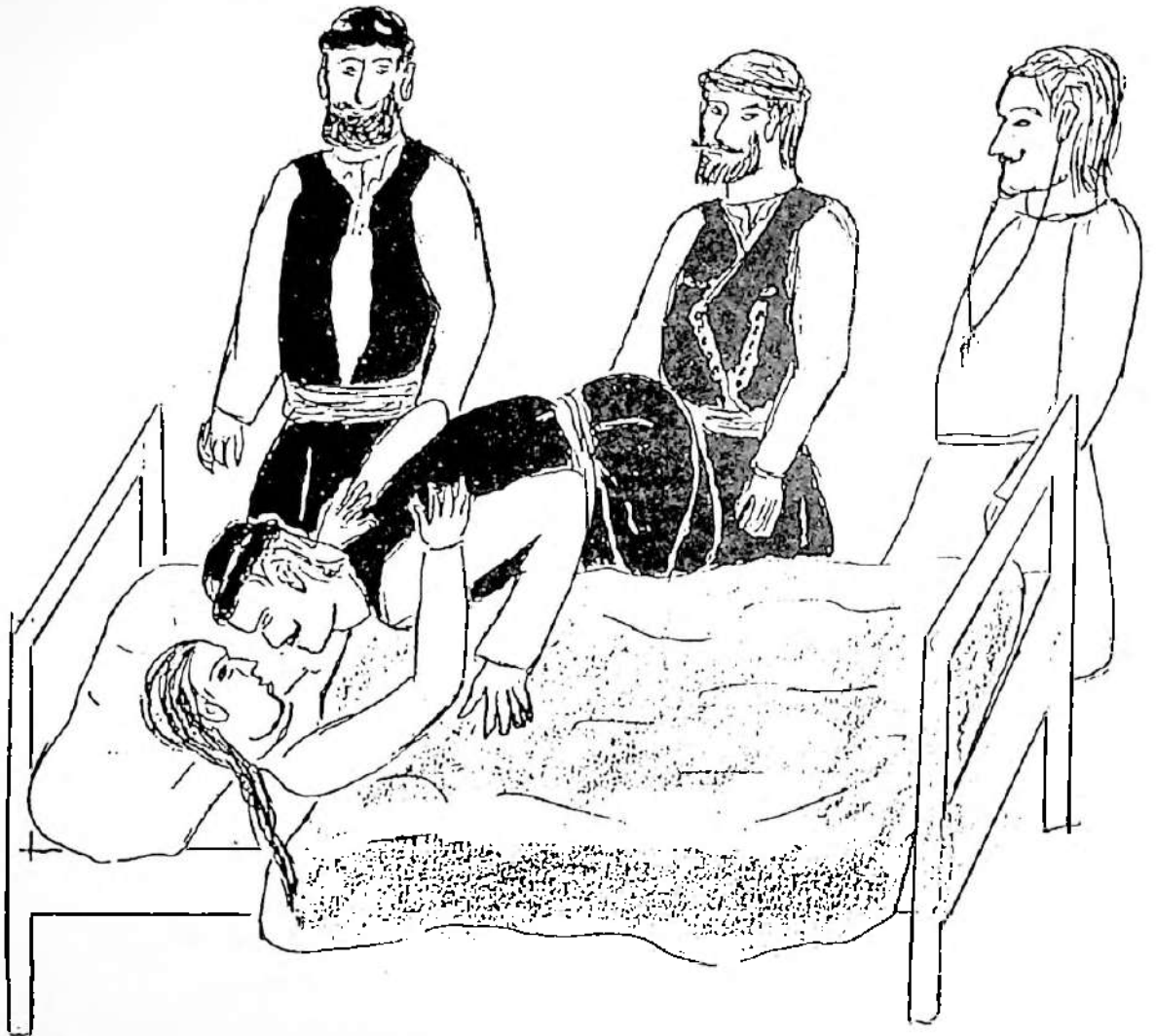
Εστεκεν και το Μανωλιό λουλούδι μαραμένο,
τον πόνο ν-του στα μούτρα ν-του τον είχενε γραμμένο.

Σκύφτει και τη γλυκοφιλεί και τη σφιχταγκαλιάζει,
δεν την εξαναφίλησε. Πονεί κι' ανατριχιάζει.

Πρώτη φορά το Μανωλιό που τσ' έδωκε φιλάκια.

Κι' αρχίξανε κι' ετρέχανε τα τέσσερα ματάκια.

Μ' αυτό είναι μεταδοτικό το γέλιο και το κλάμα.
Κι' ούλοι το κλάημα αρχίξανε δίχως να λένε πρόμα.

*Μπορεί τ' ομορφοζεύγαρο να τό 'πχιασεν αμάτι,
κι' επρωτοφιληθήκανε στου πόνου το κρεβάτι.*

Μπορεί τ' ομορφοζεύγαρο να τό 'πχιασεν αμάτι,
κι' επρωτοφιληθήκανε στου πόνου το κρεββάτι.
Ετότες που το Μανωλιό το Κατινιό ν-του εφίλιε,
με λόγια συγκινητικά άρχιξεν και τση μίλιε.

Μανώλης

"Πολυαγαπημένη μου θωρώ σε και φοβάσαι,
μα γω σε θέλω θαρρετή και αεράτη νά 'σαι.
Δε θα σ' αφήσω μάθια μου, καλή μου να σε χάσω,
για να σε σώσω, κούκλα μου, τον κόσμο θα χαλάσω.
Πολλοί εκιντυνέψανε κι' εγειάνασινε πάλι,
κι' εσύ θα γειάνεις μάθια μου όπως εγειάναν κι' άλλοι.
Ετούτες οι πριχές στιγμές ντίμπις θα ξεχαστούνε,
και οι καιροί απόυ 'ρχουνται χαρές θα σου βαστούνε".

Κατίνα

"Αγάπη μου μοναδική, χρυσάφι τση καρδιάς μου,
θωρώ το πως σε πλήγωσε το πρόβλημα τσ' υγειά μου.
Θωρώ το πως ο θάνατος είναι κοντά σε μένα,
λυπούμαι και πως χάνομαι. Λυπούμαι σε και σένα.
Ευχαριστώ τη γλώσσα σου απόυ μου δίδει θάρρος,
την ώρα απόυ, όπως θωρείς, με τριγυρίζει ο χάρος.
Ευχαριστώ τα χείλια σου για τα καλά σου λόγια,
τα χείλια σου που θα μου που γλήγορα μοιρολόγια.
Λυπούμαι για τα νιάτα μου. Λυπούμαι σε και σένα,
απού για το χατήρι μου πολλά 'χεις τραβηγμένα.
Κατέχω η αγάπη μας πως ήτονε δεμένη,
κι' ανε χαθεί ο ένας μας, χάνεται κι' όποιος μένει.

Και το Θεό παρακαλώ πού 'χει μεγάλη χάρη,
να μη θελήσει τη φορά ετούτη να με πάρει.
Θέλω να ζήσω Μανωλιό και να στεφανωθούμε,
κι' ας είναι χρόνια μερικά να ευχαριστηθούμε.
Κ' ύστερα ας έρθει μια φορά ο χάρος να με πάρει,
ότι να μη με πάρει εδώ, θα του γνωρίζω χάρη".

Ποιητής

Η κοπελιά κι' αν ήτονε απογοητεμένη,
πως θα ξαναγινεί καλά ήθελε ν' ανημένει.
Μα άρχιξεν η κατάσταση νά 'χει μεγάλη κρίση,
κι' εφάινεντον αδύνατο πως θα μπορεί να ζήσει.
Και ξαφνικά αρχίνηξε το θάρρος τση να χάνει,
κι' απόφαση το πήρενε εδώ πως θα ποθάνει.
Εφώνιαξεν του Μανωλιού κι' εσήμωσεν κοντά τζη,
και σαν την ξομολόγησεν τ' ανοίγει την καρδιά τζη.

Κατίνα

"Μανώλη μου, καμάρι μου, αγάπη μου, χαρά μου,
τα όνειρα που έκανες, κι' εμέ τα όνειρά μου.
Φοβούμαι το πως σβήνουνε γιατί εγώ θα σβήσω,
η μοίρα μου η άπονη, δεν τό 'θελε να ζήσω.
Καλέ μου, σε παρακαλώ, μην πληγωθείς για μένα,
ξέχασε όσα λέγαμε. Γράψε τα περασμένα.
Κι' αν φύγω από τη ζωή να μη σ' αφήσω πόνο,
φεύγω με το παράπονο ότι θα σε πληγώνω.
Εσύ είσαι νέος κι' άρχοντας κι' όμορφο παληκάρι,
του τόπου η καλύτερη θα θέλει να σε πάρει.

Στη θέση απού ήμουνε, εγώ εις την κ... σου,
άλλη να βάλεις μάθια μου κι' αυτή θά 'νε... οικιά σου.
Εμείς μαζί να ζήσομε, δεν ήθελεν η μοίρα,
εγώ πως χάνω τη ζωή απόφαση το πήρα.
Εσύ να ζήσεις, μάθια μου κι' εύκομαι να ευτυχήσεις,
κι' ας πούμε πως δεν έτυχε ποτές να με γνωρίσεις.
Ας πούμε πως εις τη ζωή δε μ' έσμιξες ποτές σου,
μα εκράθιες ένα γυαλικό κι' έπεσε κι' έσπασέ σου.
Ας πούμε μιαν αναλαμπή ήμουνε στη ζωή σου,
και να ξανοίξεις να τη βρεις γλήγορα την καλή σου"

Ποιητής

Το Μανωλιό πολλή φωθιά ένιωθε στην καρδιά ν-του,
και μέσα απ' αναφιλητά γροικάται η γ-εμιλιά ν-του.
Με δάκρυα και με κλάηματα κοντά κοντά σιμώνει,
και θέλει με παρηγοριές να την αποστομώνει.

Μανώλης

"Καλή μου, ιντά 'νιε απού γροικώ τ' αχείλια σου και λένε;
είνιε φωθιές αληθινές και την καρδιά μου καίνε.
Κάνε κουράγιο κούκλα μου. Και τούτο θα περάσει,
και δίπλα ο γεις στον άλλο μας θα ζήσει να γεράσει.
Τα λόγια ετούτα τα ζαβά εγώ δεν τα πιστεύω,
μα με ποιιά λογική μου λες μιαν άλλη να γυρεύω;
Γιάντα απογοητεύεσαι; και Γιάντα μου φοβάσαι;
δε θα σε βλάψει η μοίρα μας, μα μόνο τυραννάσε.
Μα εσύ χαντάς, όπως γροικώ, αν ήθελα σε χάσω.
πως θά 'τονε στο χέρι μου ποτές να σου ξεχάσω.
Πως το πιστεύεις πως εγώ μπορώ να πάρω άλλη,

να σου ξεχάσω, μάθια μου, αγάπη μου μεγάλη;
Μην ξανα πείς για θάνατο γιατί θα σε μαλώσω,
ούλα μου τα νοικοκυριά, να γειάνεις, θα τα δώσω.
Τσοι πλιά καλύτερους γιατρούς τσ' Ευρώπης θα σου φέρω,
και θα γεράσομε μαζί και θα με λέεις "γέρο".
Κάμε καλή μου υπομονή. Και τούτο θα περάσει,
και τ' όμορφό μου Κατινιό μαζί μου θα γεράσει".

Ποιητής

Μόλις τα μίλησεν αυτά όξω αποκολώνει,
τα δάκρυα και τα κλάηματα ήθελε να τση χώνει.
Μα γιατρικό θαματουργό τα λόγια ετούτα ήσα,
και μια ουλιά την κοπελιά, μας την αναντρανίσα.
Τα λόγια, σαν απού θα πεις, τση δόκασινε θάρρος,
κι' αμέσως εξεθάρρεψε πως δεν την βλάφτει ο χάρος.
Πρωτύτερα ήτονε πλιά απογοητεμένη,
κι' edά έδειξε μια ουλιά πως άρχισε να γειαινεί.
Αναβλεφτή εγίνηκε και πήραν ούλοι θάρρος,
και τσοι καρδιές λιγότερο ενιώθανε το βάρος.
Ελέγαν η κατάσταση πως ημπορεί ν' αλλάξει,
είδανε και το Κατινιό λιγάκι να γελάξει.
Οι μέρες επερνούσανε κι' όλο καλυτερίζει,
περνούνε ακόμη μερικές και η κόρη αναντρανίζει.
Και όσο εκαλυτέριζε αυτή απού την αρρώστια,
σαν νά 'σαν αρρωστάρηδες κ' οι γι-άλλοι κι' αναρρώσα.
Σιγά - σιγά η κοπελιά επέρασεν την κρίση,
απού την εφοβούντανε ούλοι πως δε θα ζήσει.
Θάρρος επήραν κ' οι γιατροί και όποιος και αν τσ' ερώτα,
του λέγαν πως το Κατινιό θα σιάξει σαν και πρώτα.
Εγίνηκεν η κοπελιά, όπως και πρι γεράκι,
απού το πάθιεν οπροχθές του νάδη το σκαλάκι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΤΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΑΝΩΛΗ ΑΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Πάλι για γάμους και χαρές ήσαν ετοιμασμένοι,
και δεν υποψιάζονταν ίντα τσοι περιμένει.
Μεγάλες πρίκες και καημούς των είρχουντανε πάλι,
πρέπει πως των ετρέχασι τα πάθη και τα βάλη.

Εκάμαν επανάσταση την εποχήν εκείνη,
κι' επήγεν και το Μανωλιό κι' οπλαρχηγός εγίνει.
Όλο εις την ομπρός μερέ τον είχασι μπροστάρη,
θάρρος και σισ' άλλους έδιδεν αυτό το παληκάρι.
Πέντε οχθροί, μια σκοπανές, τον είχαν κυκλωμένο,
κι' επολεμούσανέ ν-τονε αυτό τον αντρειωμένο.
Μα κείνος μούδε μια στιγμή δεν έχασεν το θάρρος,
θάνατο δεν εσκέφτεντο, γη πως υπάρχει χάρος.

Εχिनοβόληξέ ν-τωνε σα νάχαν είνιε ρίφια,
σε πέντε δευτερόλεφτα τσοι θρούλισεν, αλήθεια.
Ομπρός εσκότωσε τζοι τρεις, τον άλλο τραματίζει,
τον ύστερο χυνοβολά και τον αιχμαλωτίζει.

Και τέσσερις, άλλη βολά, τον εκυκλώσαν πάλι,
κι' αυτούς τσ' εκαταθρούλισε, σαν τη βολά την άλλη.
ετούτους και τσοι, τέσσερις τσ' άφηκε σκομενούς,
δε βγάνει ο κόσμος εύκολα ετέθους αντρειωμένους.
Και μοναχός του, άλλη βολά, τρεις αιχμαλώτους πιάνει,
σα τζοι γαιδάρους τσοι λαλεί και στη γραμμή τσοι βάνει.

"Πολλή αντρεία ρημιά σπιθιού" η παροιμία λέει,
μα ο Μανώλης, φαίνεται, πως δεν τηνε κατέει.

Καθόλου δεν εσέβεντο. Καθόλου δεν εδειλία,
σα νάχαν είνιε οι μπαλωτές ροῦ, εἰς ἀπό σταφύλια.
"Απού 'χει χρόνια (έλεγε) ποιές τὸν δεν τα χάνει",
κι' εμπίχεντον εἰς τον οχθρό, πολλή ζημιὰ του κάνει.
Μα μια βολὰ το Μανωλιό την ἀρπαξε την μπάλα,
απού τ' ἀμπέτη εμπήκενε κι' εβγήκε στην κουτάλα.
Κοντά - κοντά ἀπού την καρδιά ἴτونه περασμένη,
εἰς τα πλεμόνια ν-του πολλή ζημιὰ 'χεν καμωμένη.
Τέσσερις το σηκώσανε και στο γιατρό το πάνε,
κι' ελέγανε πως η βραδιά, η γ' ὕστερή ν-του θά 'ναι.
Καθόλου δεν αιστάνεντον εκείνη την ημέρα,
καθόλου δεν εκούνιενε τον πόδα γη τη χέρα.
Νοσοκομείο εἶχασι σ' ένα μεγάλο σπήλιο,
πού 'βανε μέσα το νερό μα 'ζύγωνε τον ἥλιο.
Σ' αὐτό το σπήλιο τρεις γιατρούς εἶχανε παομένους,
κι' ὅτι μπορούσι κάνουνσι για τσοι τραυματισμένους.
Μόλις τον εἶδαν οι γιατροί εἶπανε πως δε γειαίνει,
κ' η γι-αντρειωμένη ντου ψυχὴ σε λίγες ὥρες βγαίνει.
Μα πάλι εκαταγίνουντα για να τονέ γιατρεύου,
πως θα ξαναγεινεί καλά, αὐτοί δεν το πιστεύου.
Εμπέσανε και τό 'πανε του Σκλαβερομιχάλη,
πως το μοναχοπαῖδι ν-του εἶναι σ' αὐτὰ τα χάλη.
Ἦρθε με τη Γαρεφαλιά κι' ἦρθενε κ' η Κατίνα,
εκλαίγασι κι' εδέρνουντα και μαύρα δάκρυα εχύνα.
Και λέσι ν-τῶνε κ' οι γιατροί: "Ἴντα να σασε πούμε;
το Μανωλιό να προπατει δε θα το ξαναδούμε.
Υπομονή θα κινεῖε, ως κάνου οι πονεμένοι,
με τη θεία πατερὴ πληρὴ, ο ἄθρωπος δε γειάνει.
Λυκοὶν τὰ σπού χανετε έναν ετέθοιο ρήγα,
τέθοια λυκόντ'ρια βρίχνουντα σ' οὔλο τον κόσμο λίγα".
Μόλις ἀκούσαν τσοι γιατρούς και τὸ ἀπογοητέψα,

ετότες πως το χάσανε το Μανωλιό επιστέψα.
Αρχίζανε δρυμόφωνο και το μοιρολογούνται,
γλήγορα περιμένουνε εκείνο απού φοβούνται.

*"Όφου κακό που μ' εύρηκε. Πληγή που με πληγώνει,
άχισ ετούτο το γ-καημό και ποιός τονε σηκώνει".*

Καθόλου δεν εκούνιενε. Καθόλου δεν εμίλιε,
με μοιρολόγια η Κατινιώ έσκυφτε γ-και το φίλιε.

Μοιρολόι τση Καίνας

"Αχισ πολλά κακό γραφτό τση μοίρας τση κακής μου,
και παίρνει μου τη φέξη μου, τον ήλιο τση ζωής μου.
Εσύ για γάμους ήσουνε γλυκιό μου παληκάρι,
κι' όμως ο χάρος έρχεται σήμερα να σε πάρει.
Αχισ χαημός στα κάλλη σου. Χαημός στη λεβεδιά σου,
χαημός στην εξυπνάδα σου και στην παληκαριά σου.
Οφου πολλά βαρές καημός και ποιός θα τον αντέξει,
και πώς να ζήσω δίχω σου, ολόχρυσή μου φέξη.
Οφου κακό που μ' εύρηκε. Πληγή που με πληγώνει,
άχισ ετούτο το γ-καημό και ποιός τονε σηκώνει.
Οφου και ποιός μου τό 'λεγε; πού το 'βανα στο νού μου;
Να ειδώ τον ψυχομαχισμό του πλιά καλύτερού μου.
Μαγάρι να μην ήσουνε, καλέ μου, παληκάρι,
να μη σε βρεί ο χάροντας σήμερα να σε πάρει".

Μοιρολόι τση μάνας

"Χρυσάφι μου, διαμάντι μου, μονάκριβή μου γέννα,
γιάντα δε με λυπήθηκες, την κακομοίρα, εμένα;
Ιντα πομένει να θωρώ; Ιντα να καμαρώνω;
ελπίδα μου και θάρρος μου, εσένα είχα μόνο.
Ο κερατάς ο χάροντας, γιάντά 'ρχεται σε σένα;
απού η κακορίζικη δεν είχα όξω ένα.
Και δεν επήγε στσοι πολλούς να πάρει και ν' αφήσει,
μονό 'ρθενε και σ' εύρηκε, το σπίτι μας να κλείσει.
Εγώι μου ίντα μου 'ρχεται τση άτυχης του κόσμου,
και χάνονται οι γι-ελπίδες μου, τα θάρρη και το φώς μου.
Γιάντα δεν τα λυπούσουνε τα τρυφερά σου νιάτα,
κι' έμπαινες δίχως να δειλιάς στα εχθρικά φουστάτα.

Αχις ίντα μου γίνηκε. Ιντά 'χα κι' έχασά το,
ένα κομμάτι μάλαμα. Ενα κορμί δροσάτο.
Σα χάσω γω τη γέννα μου, τ' ολόχρυσο κορμάκι,
δεν τηνε θέλω τη ζωή μόνο θα πιώ φαρμάκι.
Πέτρα θα δέσω στο λαιμό, στη θάλασσα θα πέσω,
μόνο 'τσεδά μια και καλή, φως μου θα ξεμπερδέσω.

Ποιητής

Ο κακομοίρης ο μπαμπάς, κι' αν δε μοιρολογάται,
κλαίει κι' αυτός και δέρονεται, μαδιαίται και μουγκάται.
Το Μανωλιό είν' αναίσθητο μα δε χειροτερεύει,
οργανισμό έχει γερό κι' αντέχει κι' απαλεύει.
Την άλλη μέρα εκούνησε, λίγο τη μια ν-του χέρα,
και λίγο - λίγο επήρασιν οι γι-ειδικοί ν-του αέρα.
Την πλιά από πάνω εκούνησε τα χέρια και τα πόδια,
κι' απής επιάσανε τσ' οχτό είπεν τα πρώτα λόγια.
Αρχίξανε κι' ελπίζανε, πού 'σαν απελπισμένοι,
πως ο Μανώλης θα σωθεί και δεν τωνα ποθαίνει.
Σ' ούλες του τόπου τσ' εκκλησιές επήγεν η Κατίνα,
επαράκάλιε κι' έτασε στο' εικόνες κι' επροσκίνα.
Μυριάκριβα τσισίματα σ' ούλους τσ' Αγίους τάσσει,
να τηνε βοηθήσουνε, το Μανωλιό μη χάσει.
Οι μέρες επεράσανε και οι πληγές του εγειάνα,
κι' επήγε στην Κατίνα ν-του και στη γλυκιά ν-του μάνα.
Το παληκάρι επήγενε γειαμένο στο χωριό ν-του,
κι' ο κόσμος γλέδια και χαρές κάνει για το σωσμό ν-του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

ΓΑΜΟΣ ΚΑΤΙΝΑΣ - ΜΑΝΩΛΗ

Εξαναρχίξανε λοιπός, για γάμο να μιλούνε,
στην άνοιξη απού 'ρχεται τονε τοποθετούνε.
Εις του Θωμά την Κυριακή λένε να τονε κάμου,
κι' αρχίξανε να παίρνουνε τα πράματα του γάμου.
Ηρθεν εκείνη η Κυριακή που ήτον πεθυμισμένη,
κι' απού τα δυο συμπεθεριά ήσαν ετοιμασμένοι.
Ο κόσμος επλημύρισε κι' εγέμεσεν ανθρώπους,
που δεν εξαναγίνηκε ετσά σ' αυτούς τσοι τόπους.
Ηθρανε να τιμήσουνε το Σκλαβερομιχάλη,
να δείξουνε πως τού 'χουσιν εκτίμηση μεγάλη.
Αλήθεια πού βρεθήκανε οι τόσοι γαμηλιώτες,
Ρεθεμιανοί κι' Αμαριανοί και Αποκορωνιώτες.
Με τα κανίσκια εφτάνανε, πολλά οζά σφαμένα,
κουλούρια και ρακόκρασα, πολλά ήσα μαζωμένα.
Σαββάτο απομεσήμερο επήρανε την προύκα,
κι' έφερενε του Κατινιού τα ψιμηθένια ρούχα.
Την ίδια μέρα ήρθενε τση Κρήτης το ξαθέρι,
κουμπάρα ήτον το Μαριό του καπετά - Λευτέρη.
(Εκείνη απού εγύρευε ο Σκλαβερομιχάλης,
κι' απού 'θελε στο σπίτι ν-του νύφη να τηνε βάλει).
Εσερνεν η κουμπάρισσα ξεδιαλεμένους σέρτες,
την ίδια μέρα ήρθανε και οι οργανοπαίχτες.
Η Κυριακή εξημέρωνε κ' ήτο μεγάλη μέρα,
γιατί θελά στεφανωθεί, αητός την πελιστέρα.

Ο γάμος εξεκίνησε κι' όντεν εξεκινούσα,
με το τραγούδι την ευκή τση μάνας εξητούσα.
Ομπρός - ομπρός εις τη σειρά εβάλαν τη σημαία,
κι' οξαποπίσω ακλουθά ατέλειωτη παρέα.
Ομπρός - ομπρός επχιαίνανε και οι τραγουδιστάδες,
αγκαλιασμένοι ήσανιε τριάδες και τετράδες.
Εις τον καφά ο γεις τ' αλλού εβάνανε τα χέρια,
μέ σαλιβάρια ήσανιε κι' ασιμωτά μαχαίρια.
Με τα μιτανογέλεκα ήσανιε στολισμένοι,
κι' όσοι ετραγουδούσανε πάσιν αγκαλιασμένοι.
Είχενε χάζι να βρεθείς σε κοντινό παπούρι,
και να θωρούν τα μάθια σου να καμαρώνεις πούρι.
Ασπρά, μαύρα και κόκκινα ήσανιε τα μουλάρια,
μπλάβα μιτανογέλεκα και μπλάβα σαλιβάρια.
Κόκκινες μεταξόζωνες ζωσμένες εις τη μέση,
ποιός είδε τέθιοιαν ομορφιά να πεις πως δεν τ' αρέσει;
Ησαν κ' οι συνοπάρτουςες ένα σωστό καμάρι,
η ομορφιά ν-τωνε έδιδε σ' ούλο το γάμο χάρη.
Διάφορους χρωματισμούς είχανε τα φουστάνια,
άσπρα, μαύρα και κόκκινα, οι άντρες τα στιβάνια.
Μ' αυτές του γάμου τσ' ομορφιές, και τσ' ομορφιές του τόπου,
και τα τραγούδια τα γλυκιά, πετά η καρδιά τ' ανθρώπου.
Σ' ούλες τσ' αυλές εις το χωριό στέκουνε κερασιτάδες,
ούλο το γάμο να κερνού κι' ομπρός τσοι γλεντιστάδες.
Όπως επχιαίνα ελέγασι του δρόμου τα τραγούδια,
μα δεν ετραγουδούσανε "μοντέρνα" και κανούρια.
Την ώρα απού εσημώνανε στου πεθερού το σπίτι,
ήσαν απ' όξω οι δικοί του Κουδουνοδημήτρη.
Μεξέδες και ρακόκρασα στοι δίσκους τα κρατούνε,
το κέρασμα τσ' υποδοχής στο δρόμο το κερνούνε.
Εκάμαν τη στεφάνωση κι' επήρανε τη νύφη,

*"Ομπρός - ομπρός επχιάλνανε και οι τραγουδιστάδες,
αγκαλιασμένοι ήσανιε τριάδες και τετράδες".*

κι' ο γάμος ξεκίνησε για του γαμπρού το σπίτι.
"Αποχαιρετά νύφη μου..." τση λένε με τραγούδι,
πάει για μεταφύτεμα το ζωντανό λουλούδι.
"Επήραμε την πέρδικα..." λένε και σειραγούνε,
σ' ούλο το δρόμο το σκοπό τση στράτας τραγουδούνε.
Οντεν εφτάνανε κοντά στου Σκλαβερομιχάλη,
το τραγουδάκι απού 'πρεπεν ετραγουδούσαν πάλι:
"Πρόβαλε μάνα του γαμπρού και πεθερά τση νύφης..."
στην πόρτα στέκει η πεθερά εις του γαμπρού το σπίτι.
Η νύφη με την πεθερά εκείά εχαιρετηχήκα,
κι' εσφυχταγκαλιαστήκανε κι' εγλυκοφιληθήκα.
Μαχαίρι μαυρομάνικο εδώκανε τση νύφης,
κάνει στ' ανώφιλιο σταυρό πρίχου να μπει στο σπίτι.
Στη χέρα ρόγδι επήρενε στο σπίτι και πετά το,
τα κούκουδα εσκροπήσανε εις του σπιθιού τον πάτο.
Το ζευγαράκι τ' όμορφο, το τρισευτυχισμένο,
εκάτσανε εις τον παστό που είχανε στολισμένο.
Ο γάμος εμαζώχτηκε κι' εγέμισεν ο τόπος,
για ούλους ήτονε χαρά κι' ας ήτονε και κόπος.
Από χαρά επετούσανε δικοί και συμπεθέροι,
και φίλοι και κουμπάρισσα, η κόρη του Λευτέρη.
Αυτή η χαρά απού γίνηκε δε λέγεται με λόγια,
μούδε και ξαναγίνηκε σ' ούλα τα γυροχώρια.
Για ούλους ήτον η χαρά περίσσια και μεγάλη,
μα ακόμη μεγαλύτερη στο Σκλαβερομιχάλη.
Σε κάθε ζάλο απού 'κανε εχτύπαν και στ' ατζιά ν-του,
κι' εσκέφτεντον πως δε μπορεί ν' αντέξει τη χαρά ν-του.
Κι' όντε σκεφτεί πως έλειξε τη νύφη ν-του να χάσει,
ούλο ν-του το νοικοκυριό καλλιιά 'χε να χαλάσει.
Κι' όντε σκεφτεί πως έλειξε να του ποθάνει ο γιός του,
μακραίνει ετούτη τη χαρά, ο τοτινός καημός του.

Μα κ' η κερά Γαρεφαλιά οπίσω δεν πομένει,
εφαίνεντό τζη κι' αυτηνής στον ουρανό πως βγαίνει.
Σήμερα απού το θωρεί γαμπρό το Μανωλιό τζη.
πιλιά καλύτερη χαρά δεν είδε στον καιρό τζη.
Φοβάται ετούτα απού θωρεί μην είνιε ονειράτά τζη.
αβάσταχτη τση φαίνεται κι' εκείνης η χαρά τζη.
Χρόνια πολλά ετούτο δα ήτονε τ' όνειρό τζη,
να την αξιώσει ο Θεός να δει γαμπρό το γιό τζη.
Εβάστηξε η ξεφάντωση ούλη την εβδομάδα,
κ' είχενε κι' ο καιρός γιορτή με μια γλυκειά λιακάδα.
Ούλοι το περιχαίρονταν το ταιραιστό ζευγάρι,
σαν νά 'ναι ο ήλιος τ' ουρανού μαζί με το φεγγάρι.
Έτσα λεβέντικα κορμιά κι' έτσα καλοσυνάτα,
κ' οι ξένοι καμαρώνουνε σαν δούνε τέθιοια νιάτα.
Μέσα στο χρόνο η Κατινιώ έκαμινε το κοπέλι,
πεντάμορφο, γλυκιό - γλυκιό, πιλιά κι' απού το μέλι.
Εβγάλασί ν-το του παππού και λέσι ν-το Μιχάλι,
κι' εδώκασι πολλή χαρά του άρχοντά μας πάλι.
Χαζομπαμπάδες βρίχνουνται και χαζογυναικάδες,
μα τέθιοιο δα χαζοπαππού, μπορεί, δεν εξανάδες.
Με χίλια μύρια βάσανα πού 'χουνε περασμένα,
ετούτα τα καλόπαιδα, εδά 'νιε ευτυχισμένα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

ΞΕΦΑΝΕΡΩΜΑ ΕΡΩΝΤΑ ΠΑΝΑΓΙΟΥΛΗ - ΜΑΡΙΑΣ

Εισά απόύ στον πόλεμο, αυτός απόύ θα χάσει,
τονε ορρίζει ο νικητής και τονε διατάσσει.
Κι' εκείνο απόύ θα κάμει αυτός τ' αποφασίζουν άλλοι,
κι' αιχμάλωτο τον έχουνε στα πάθη και στα βάλη.
Το ίδιο είν' αιχμάλωτος και ο ερωντεμένος,
γιατί απόύ τον έρωντα βρίζνεται νικημένος.
Και πάντα ποιό 'ναι το σωστό, θωρεί 'το και το νιώθει,
μα στο στραβό πολλές βολές ο έρωντας αμπώθει.
Εισά και το Παναγιουλιό, χειμώνα καλοκαίρι,
επήγαινε καθημερνά στου Καπετά - Λευτέρη.
Ηθέλανε τα μάθια ν-του να ειδούσιν την καλή ν-του,
και την καρδιά ν-του ερώτανε, κι 'όι τη λογική ν-του.
Είχε δεν είχενε δουλειά, έπχαινε κάθε μέρα,
μα τούτα τα φερσίματα τρεχάματα του φέρα.
Τα μάθια εθωρούσανε μα χέρα δεν απλώνει,
υπηρετά τον έρωντα μα δεν τονε λερώνει.
Κι' αν το θελήσει η μοίρα ν-του, όπως περνούν οι μήνες,
περνούνε οι δύσκολοι καιροί κι' έρχονται καλωσύνες.
Μα' πα ο κόσμος τό 'χενε κι' αυτό παρανομία,
μάθια είχανε και στόματα και την κακογνωμία.
Αρχίξανε εις την αρχή κι' ετσουτσουρίζαν ούλοι,
κι' ελέγανε πως τά 'χουνε Μαριό με Παναγιούλη.
Εκάνε γύρο το σουγλί σε μια μεριά και σ' άλλη,
εκείνοι απόύ το δίδασι το παίρνασινε πάλι.
Φτάνει λοιπόζ και εις τ' αρχιά του Καπετά - Λευτέρη,
και πχιάνει το Παναγιουλιό μια μέρα απόύ το χέρι.

Καπετά - Λευτέρης

"Ίντα 'ρχεσαι στο σπίτι μου και θέλεις κάθε μέρα,
και πέ μου πού στηρίζεται κι' έχεις πολύν αέρα:
Και τό 'βαλες στα στόματα του κόσμου το παιδί μου,
επά να μη σε ξαναδώ. Δεν το βαστά η ψυχή μου.
Αγάπουνε το σπίτι σας κι' αγάπουν τον μπαμπά σου,
μ' αλλάξανε τα πράματα με τα φερσίματά σου.
Ετσά δουλειές αταίριαστες, ο νού σου, πως τσι βάνει:
εσύ δεν έχεις λογική; Μυαλό δεν έχεις δράμι;
Κι' εσκεφτής πως την κοπελιά του καπετά - Λευτέρη,
ένας φαμέγιος του μπορεί να τηνε κάμει ταίρι.
Απού 'ναι η καλύτερη στα τέσσερα καστέλια,
και διαλεώνας μπαίνει αυτή στου κόσμου τα κοπέλια.
Εσκεφτηκες πως θάθελεν εσένα να διαλέξει,
αυτό μπορεί να το σκεφτεί, ο νούς τση ανε σαλέψει".

Ποιητής

(Πού να το σκέφτεται ο μπαμπά και πού να το μαντέψει,
πως ήτο στο Παναγιουλιό τση κοπελιά του η σκέψη.
Καθόλου δεν εσκεφτεντο πόσο κακό τση κάνει,
και πως για δεύτερη φορά σε κίντυνο τη βάνει).

Καπετά - Λευτέρης

"Ογλήγορα Παναγιουλιό να σηκωθείς να φύγεις,
κι' όντε θα φεύγεις από 'πα, πίσω να μην ξανοίγεις.
Να μην το ξαναβουληθείς νά 'ρθεις σ' αυτό τον τόπο,
για θα πλερώσεις ακριβά για τον κακό σου τρόπο.
Αν θέλεις τον πατέρα σου στα χέρια μου ν' αφήσεις,

γλήγορα να ξαφανιστείς και μην καθυστερήσεις.
Γιατί ανέ γ-καθυστερείς να πάεις στη δουλειά σου,
σασε ζυγώνω και τσοι δυο, κι' εσέ γ-και τον μπαμπά σου".

Ποιητής

Ο Παναγιούλης δε μιλεί μα πίνει το ζουμί ν-του,
αστροπελέκια επέσανε τα λόγια στο κορμί ν-του.
Επήγεν κι' έφυγεν αυτός, δίχως μιλιά να βγάλει,
μεγάλα βάσανα θωρεί και τον ευρήκαν πάλι.
Επήγεν πάλι κι' έφυγε. Δίδει των αμαθιώ του,
όπου 'ναι, τότε κουβαλεί μαζί ν-του τον καημό του.
Μήνυμα μέμπει του Μαριού υπομονή να κάνει,
και με καιρό τα πράματα σ' άλλη σειρά τα βάνει.
Μόνο με την υπομονή κι' ετούτο θα περάσει,
στην υστεριά τα πράματα ούλα καλά θα πάσι.
Επήγε ετούτη τη βολά κ' ηύρεν ένα μπακάλη,
κι' παρακάλεσέ ν-τονε εργάτη να το βάλει.
Ζαχαρογιάννη ελέγασιν εκείνο το μπακάλη,
κ' είχε χοντρό μπακάλικο και σερμαγιά μεγάλη.
Είχε γυναίκα όμορφη και δύο κοπελιδάκια,
που μοιάζανε με ζωντανά, όμορφα λουλουδάκια.
Πιάνει δουλειά κι' εδούλευε κι' εγνώρισεν τσ' ανθρώπους,
γλήγορα τσ' είδανε κι' επά τσ' ευγενικούς του τρόπους.
Όσοι τον εγνώρισανε τον αγαπήσαν ούλοι,
όπως τον αγαπούσανε παντού τον Παναγιούλη.
Η Ευδοξία, η κοπελιά, η πρώτη του μπακάλη,
του Παναγιούλη έδειχνε εχτίμηση μεγάλη.
Ούλη την ώρα έδειχνε του κοπελιού να νιώσει,
πως την καρδιά τζη θά 'θελε χάρισμα να του δώσει.
Μα κείνο την απόφευγε και τσ' έδειχνε κρυγιάδα,

η στάση του δεν ήτονε μόνο από φρονιμάδα.
Ητον αφού 'χεν την καρδιά σ' άλλη καρδιά δοσμένη,
κι' όπως κι' αν ήρθαν οι καιροί εκείνος περιμένει.
Πάντα πιστεύει πως μπορεί η τύχη να το φέρει,
να παντρευτεί με το Μαριό του καπετά - Λευτέρη.
Τ' αφεντικό εσκέφτηκε πως θά 'τον ταιριασμένο,
να κάμει ετέθοιο ένα γαμπρό άξιο και τιμημένο.
Εθώριε και την κόρη του πως δείχνει αδυναμία,
και τό 'νωθεν πως στην καρδιά τσ' έφερενε τρικυμία.
Μια μέρα στο Παναγιουλιό λέει το "μυστικό" ν-του,
πως, αν το δέχεται κι' αυτός, τον ήθελε γαμπρό ν-του.

Ζαχαρογιάννης

"Εγώ πολύ την εχτιμώ την ικανότητά σου,
και πλούτο τα θεώρησα τα προτερήματά σου.
Εσκέφτηκα πως θά 'θελα να σ' έκανα γαμπρό μου,
και να σου δώσω το μισό που το νοικοκυριό μου.
Πάρε τη θυγατέρα μου, αυτή την Ευδοξία,
από κι' αυτή, όπως κι' εσύ, έχει μεγάλη αξία.
Σκέψου το, καλοσκέψου το, κι' ότι αποφασίσεις,
να μου το πεις κι' αν είναι "ναι", θα με ευχαριστήσεις.

Παναγιούλης

"Αφευτικό μ' αυτά αφού λές, εις τσ' ουρανούς με βγάνεις,
με τούτη δα την πρόταση που σήμερα μου κάνεις.
Εγώ θωρώ τη διαφορά, ποιός είμαι και ποιός είσαι,
μα, δυστυχώς, από ξ' αρχής το ζήτημα το κλείσε.
Ενας μεγάλος έρωνας εις την καρδιά μου καίει,
κι' εγέμισέ μου την καρδιά καιχώρο μπλειό δεν έει.

Αιτία μου 'δωκες εδά κουβέντα να σου κάνω,
ότι να πω τον πόνο μου, χαντώ, θα παγουριάνω.
Αν με θωρείς και βρίζομαι στα ξένα και δουλεύω,
είναι η γι-αγάπη μου αφορμή και βάσανα απαλεύω.
Ολο 'χω μέσα στην καρδιά φλόγες απού με καίνε,
κι' έφυγα απού τον τόπο μου και ζωντανό με κλαίνε.
Αιτία είν' η γι-αγάπη μου κ' είμαι σε τρικυμία,
άλλη για ν' αγαπήσω γω θα ήτον ατιμία.
Ορκο μεγάλο έδωκα εγώ στον απατό μου,
άλλη γυναίκα ώστε να ζωό δε βάνω στο μυαλό μου.
Δε θα σκεφτώ να παντρευτώ μούδε και ν' αγαπήσω,
αν δεν μπορέσω μετ' αυτή π' αγαπήσα να ζήσω.
Πάντα μου θά 'μαι δυστυχής, πάντα μου πληγωμένος,
και πάντα θα κυκλοφορώ στα ξένα ένας ξένος.
Οξω και αν τα πράματα αλλάξουσινε θέση,
να παντρευτώ την κοπελιά, εκείνη απού μ' αρέσει.
Και πάλι σου ευχαριστώ που μ' εχτιμάς εμένα,
μπορεί να μην αξίζω 'γω όσα έχεις μιλημένα.
Συχώρεσέ μου αφεντικό. Δεν είναι από δικό μου,
αν παντρευτώ κιαμιά βολά, θέλω τον άθρωπό μου".

Ζαχαρογιάννης

"Εγώ για την αξία σου τιμώ σε Παναγιούλη,
την εδική σου λογική έπρεπε να 'χουν ούλοι.
Εγώ κουβέντα σου 'καμα γιατ' είδα πως αξίζεις,
μα σαν υπάρχει σοβαρός λόγος που σ' εμποδίζει.
Θα σ' αγαπώ, θα σ' εχτιμώ και φίλοι σαν και πρώτα,
μα θα βρεθούν καλοί γαμπροί για τη δική μου πόρτα".

Κατάσταση τση Μαρίας

Αφήστε το Παναγιουλιό στα ξένα ν' απαλεύει,
να δούμενε και το Μαριό, αυτό πως τα βολεύει.
Απού την ώρα απού 'φυγεν ο άντρας τση καρδιάς τση,
μούδε να στέκει δε μπορεί, μούδε μπορεί να κάτσει.

Εχάθηκεν ο ύπνος τση κι' εκόπην το φαί τζη,
και σε φουρτίνες φοβερές εμπήκεν η ζωή τζη.
Μούδ' έτρωε, μούδ' έπινε, μούδε μιλιά δε βγάνει,
θωρεί την ο πατέρας τση και μαύρα σκώθια κάνει.

Αρρώστησεν πολλά βαρέ ετούτη η θυγατέρα,
και τσοι καλλύτερους γιατρούς απού τη χώρα εφέρα.

Δεν την εγειάναν οι γιατροί μόνο χειροτερεύει,
και η ζωή τζη φανερό είναι πως κιντυνεύει.

Καθημερνά η θέση τζη στο πλιά κακό πηγαίνει,
κ' η γι-εμιλιά τζη δύσκολα απού το στόμα βγαίνει.

Μιλεί τση ο πατέρας τση να την παρηγορήσει,
πράμα δεν είναι ικανό να την αναντρανίσει.

Καπετά - Λευτέρης

"Κάνε καλό μου υπομονή, ομορφοκοπελιά μου,
μη σε θωρώ να χάνεσαι και καίεις την καρδιά μου.
Κι' όποιος κι' αν έρθει στη ζωή πολλές βολές τυχαίνει,
κι' αρρώσιες τονε πιάνουσι κ' ύστερα πάλι γειαίνει.
Μα πρέπει νά 'ναι θαρρετός τα νιάτα όποιος έχει,
γιατί το νέικο κορμί, σ' ότι κιαν τύχει αντέχει.
Εγώ καλή μου κοπελιά τον κόσμο θα χαλάσω,
να μου ξαναγενείς καλά, δε θέλω να σε χάσω".

Μαρία

"Κάμε λιγάκι υπομονή, αγαπητέ πατέρα,
μπορεί να παραξενευτείς ετούτη την ημέρα.
Αν μ' αγαπάς πατέρα μου κι' αν θέλεις να σου ζήσω,
θέλω να μην αντισταθείς σε ότι σου μιλήσω.
Θωρώ 'το και κατέχω το πως δε θα σε βολεύει,
μα σκέψου τη Μαρία σου. Θωρείς πως κιντυνεύει.
Και τάξε μου πατέρα μου, ότι σου πω να κάνεις,
και μόνο μ' ένα λόγο σου αμέσως θα με γειάνεις.

Καπειά - Λευτέρης

"Στα κόκκαλα τση μάνας σου ορκίζομαι Μαριό μου,
ότι ζητήξεις θα γενεί, αν είναι τω χεριώ μου.
Παράξενο μου φαίνεται πως το ζητάς για χάρη,
να σου βουηθήξω να σωθείς, χρυσό μου εσύ βλαστάρι.
Και σα να θέλεις να μου πεις πως είναι τω χεριώ μου,
και πως δε θά 'μαι πρόθυμος να γειάνω το Μαριό μου".

Μαρία

"Κατέχω το, πατέρα μου, πως χάνεσαι για μένα,
μα θα ζητήξω πράματα, όι συνηθισμένα.
Και κιντυνεύει να σκεφτείς, καλλιά να σου ποθάνω,
παρά να δώσεις θέλημα ετσά λοής να γειάνω.

Καπειά - Λευτέρης

"Παιδί μου με τα λόγια σου, αυτά, με μαχαιρώνεις,
γιάντα δειλιάς το γιατρικό να μου το φανερώνεις;
Κι' ανε μου πεις τα μάθια μου να βγάλω με μαχαίρι,

Σ' άλλο χωριό τον έμπεψε, μού 'πε τ' αφεντικό ν-του,
γι' αυτό δεν ήτο σήμερα εις το μπακάλικό ν-του.
Μα 'γω για τση Μαρίας μου το ακριβό χατήρι,
αύριο πα 'να τονε βρώ, κι' αύριο θα γιαείρει.
Και δε δειλιώ πως η δουλειά αυτή με ταπεινώνει,
η κοπελιά μου να σωθεί κι' αυτό δικά και σώνει.
Και αρραβώνα θα του πω γλήγορα να σου φέρει,
κι' ο γάμος σας αργότερα για να γινείται ταίρι.
Αυτός που διάλεξες εσύ, αυτός θά 'να παιδί μου,
όποια κι' αν ήτο στην αρχή εμένα η βουλή μου".

Ποιητής

Την άλλη μέρα το πρωί το δρόμο βάνει ομπρός του,
του Παναγιούλη πάει να πει πως θα γινεί γαμπρός του.
Απάνω στο μπεγίρι του πάλι καβαλικεύει,
και πάλι το Παναγιουλιό επήγε να γυρευεί.
Ηύρε ν-το κ' ήτο στη δουλειά κ' είπε ν-του, σαν αδειάσει,
θέλει να σμιξουσιν οι δυο για να του κουβεδιάσει.
Μόλις ελάσκαρε η δουλειά απούχενε ομπρός του,
πάει να δει ίντα τό 'θελε, μαθώς, ο πεθερός του.

Καπειά - Λευιέρης

"Είδες εδώ Παναγιουλιό πως σου 'πα δυο κουβέντες,
πως έφταιγε και το Μαριό δεν τό 'βανα αμέντες.
Οπως θωρώ τα πράματα, θέλει ο γεις τον άλλο,
γι' αυτό και γω δε θέλω μπλειό εμπόδιο να βάλω.
Αν θέλεις από σήμερα έλα στ' αρχοντικό μου,
δεν έχω μπλειό αντίρρηση και θα σε πω γαμπρό μου.
Θέλω να μην αργήσετε να κάμετε αρραβώνα.

κι' εγώ δε φέρνω αντίρρηση ποτέ μου στον αιώνα.

Οντε θωρείτε ταιριαστό κάνετε και το γάμο,
και τσι καλύτερες χαρές τση ζήσης μου θα κάμω.

Η μεγαλύτερη χαρά σε ούλη τη ζωή μου,
θά 'ναι όντε θα παντρευτεί κι' μένα το παιδί μου"

Παναγιούλης

Ο Παναγιούλης λέει του: "Ναι καπετά - Λευτέρη,
εμείς με τη Μαρία σου αν δε γινούμε ταίρι.

Δε θα κρατήξει για πολύ στον κόσμο η ζωή μας,
κουμάντο κάνουν οι καρδιές μα όχι η λογική μας.
Σαν την αρρώστια απού σιγά - σιγά σε καταπιάνει,
και δε μπορείς ν' αντισταθείς κι' ερείπιο σε κάνει.

Και πολεμάς να γιατρευτείς μα συ χειροτερεύεις,
κι' όλο γυρεύεις γιατρικά κι' όλο γιατρούς γυρεύεις.
Δεν ωφελούν τα γιατρικά και προχωρεί η γι-αρρώστια.
μούδε δεν απαλεύεται με γιατρικά και γρόσια.

Ετσα κι' εμάς μας έπιασε του έρωντα το πάθος,
κι' ερίζωσε, κι' εφούντωσε ως τση καρδιάς το βάθος.

Ετσά ερωντευτήκαμε, εγώ με το Μαριό σου,
κι' ας ήμουνε φαμέγιος σου εις το νοικοκυριό σου.
Αταίριαστο το θώρουνε κι' εγώ με το μυαλό μου.
μα φαίνεται πως ήτονε τέθιοιο το τυχερό μου.

Η θέση μας των ιδυονώ θωρώ πως δεν ταιριάζει,
μα όμως δεν εκάμαμε πράμα που να ντροπιάζει.
Δε με τραβήξαν τα λεφτά του καπετά - Λευτέρη,
μα το κορμάκι τση Μαρίας μόνο με διαφέρει.

Ευχαριστούμε αφεντικό πού 'καμες τέθιοια σκέψη,
δυσ πληγωμένους στην καρδιά ήρθες να θεραπεύσεις".

Καπειά - Λευτέρης

"Δε θέλω να μου ξαναπείς πως είμαι αφεντικό σου,
γιατί θα πάρεις το Μαριό και θά 'μαι ο πεθερός σου.
Εκείνος αφού διάλεξε εμένα το Μαριό μου,
εκείνος θά 'ναι αφεντικό εις το νοικοκυριό μου.
Και σασε δίδω μίαν ευχή, μέσα από την ψυχή μου,
να είναι η τύχη σας χρυσή μαζί με το παιδί μου".

Ποιητής

Ο Παναγιούλης έπιασε και του φιλεί τη χέρα.
πρώτη φορά δειλά - δειλά τον είπενε "πατέρα".

Παναγιούλης

"Ο κήπος τση Παράδεισος με τα πουλιά και τ' άθη,
ήρθεν ετούτη τη στιγμή κι' εξύγωξεν τα πάθη.
Ούλα του κόσμου τα καλά ήρθανε μαζωμένα,
με την κουβέντα αφού 'καμες την ώρα αυτή σε μένα.
Δεν είναι τα νοικοκυριά αφού με συγκινούνε,
μα είναι οι χαρακτήρες μας που μπίτι συμφωνούνε.
Εγώ καλλιιά 'χω τη Μαριό με τα 'μορφά τζη κάλλη,
παρά να ζήσω βασιλιάς να παντρευτώ μίαν άλλη.
Αυτό που αποφάσισες, ο χρόνος θα το δείξει,
πως σ' ένα αποτέλεσμα καλό θα καταλήξει.
Ωστε να ζιώ και να μπορώ και νά 'σαι κι' απατός σου,
θα πολεμώ ευχάριστα να ζήσεις τον καιρό σου.
Τη μέρα τη σημερινή θα τηνε θεωρήσω,
πως θά 'ναι η σπουδιαότερη στα χρόνια που θα ζήσω".

Ποιτής

Αμέσως ετραβήξανε στου γιαερμού το δρόμο,
πάνε να κάμουνε χαρά και του Μαριού τον πόνο.
Στο δρόμο επηγαίνανε δυο πολυαγαπημένοι,
και το Μαριό λιγοψυχά για να τσοι περιμένει.
Ο Παναγιούλης σκέφτεται και κρίνει και συγκρίνει,
το δρόμο αυτό, όντεν έφυγε, ίντα λοής εγίνει.
Ετότες τον επέρασε φαρμάκια φορτωμένος,
κι' εδά γιααίρνει νικητής καταφχαριστημένος.
Σαν εσημώνανε κοντά εις το χωριό να μπούνε,
πιλιά ομπρός τ' αρχοντικό στο δρόμο θα το βρουνε.
Πλιά αλάργο 'ναι το σπιτικό του Καμαρατογιάννη,
κι' ο άρχοντας στ' αρχοντικό τον Παναγιούλη βάνει.
Και λέει του, του κοπελιού, ο καπετά - Λευτέρης,
να μπει να τονε δει η Μαριό την όψη τζη να φέρει.

Καπετά - Λευτέρης

"Εμπα να κάτσεις μια ουλιά μαζί με τη Μαρία,
να καταλάβει πως καλά σαλεύει η γ-ιστορία.
Εμπα να κάτσεις να σε δει απού θ' αναντρανίσει,
κι' αυτή θα παρηγορηθεί μόλις θα σ' αντικρούσει".

Ποιτής

Εμπήκανε κ' οι δυο μαζί και τσ' είδεν η Μαρία,
τέθοιες στιγμές δεν έρχονται συχνά στην ιστορία.
Ο Παναγιούλης δυο φιλιά νάχα μπορεί να δώσει,
και χίλιες λίρες θά 'τονε πρόθυμος να πλερώσει.
Μόνο τα μάθια επαιζανε το ρόλο το μεγάλο,

χερά ποτέ δεν άπλωνεν ο ένας εις τον άλλο.
Τα έθιμα ήσανιε σκληρά κι' εφράσανε τσοι δρόμους,
ανάθεμα να έχουνε που εκάμαν τέθοιους νόμους.
Μα ο Παναγιούλης του Μαριού τού 'σφιξε το χεράκι,
κι' αμέσως εξαρρώστησε κι' έγινε γεράκι.
Το γιατρικό απού γύρευεν η κόρη του μπαμπά τζη,
επήγε και τση τό 'φερε και τό 'χενε κοντά τζη.
Επήγανε και φέρανε τον Καμαρατογιάννη,
κι' ούλη η συντροφιά μαζί τα σκέδια να κάνει.
Και τη μητέρα του γαμπρού τη φέρανε κι' εκείνη,
να δει κι' αυτή και να χαρεί το πράμα πως εγίνει.
Σαν εμονομεριάσανε αμέσως αρχινούνε,
για γάμους κι' αρραβώνιασες να συννονηθούνε.
Μεζέδες και ρακόκρασα εφέρανε να πιούνε,
στα ξέτελα του προξενειού τύχη να ευκηθούνε.
Να είναι καλορίζικοι και να γινούνε γέροι,
ετούτα τα ομορφόπαιδα, το ταιριασμένο ταίρι.
Ιστορικό εγίνηκεν αυτό το μεσημέρι,
πρώτος το λόγο έλαβεν ο καπετά - Λευτέρης.

Καπειά - Λευτέρης

"Πάντα εγώ όντε μιλώ, ντρέτος μ' αρέσει νά 'μαι,
κι' ετούτο το συνήθειο πιστεύω πως τιμάμε.
Εγώ για τη Μαρία μου είχα όνειρα μεγάλα,
μα δεν πειράζει πως εδά τη θέση επήραν άλλα.
Κι' όπως τη φέραν οι καιροί τη θέση των πραγμάτων,
για του Μαριού μου την παντρεία είμαι χαρά γεμάτος.
Τη θέση μη συγκρίνετε εσάς με τη δική μου,
ο Παναγιούλης σήμερα γίνεται το παιδί μου.
Η ψεσινή απόσταση να μη σασε κομπώνει,

είναι μεγάλο και πολύ αυτό που μας ενώνει.
Ο Γιάννης ήτον ως οφές, ο υποταχτικός μου,
μ' αυτού το σήμερα κι' ομπρός θά 'ναι συμπέθερός μου.
Μα πρέπει σήμερα εμείς ετούτη την ημέρα,
να κάμομε τα σκέδια για ούλα παραπέρα.
Γάμοι κι' αρραβωνιάσματα να προγραμματιστούνε,
τέθιοι μπελάδες νά 'ρχονται να μας ευχαριστούνε.
Για τσ' αρραβώνες, βέβαια, λέμε σε πρώτη δόση,
και για τσοι γάμους, ως ταχιά, Θεός να μας τ' αξιώσει.
Την από πάνω Κυριακή, α συμφωνάτε ούλοι,
τον αρραβώνα κάνομε Μαρίας - Παναγιούλη.
Κι' όντεν αποφασίσομε κάνομε και το γάμο,
αυτή τη μέρα καρτερώ, χαρές κι' εγώ να κάμω.
Απού μου φύγαν οι χαρές με τη Βασιλική μου,
δεν ήπια μπλειό γλυκιό νερό κι' όλο πονεί η ψυχή μου.
Να δω κι' εγώ στο σπίτι μου να παίζουνε 'γγονάκια,
να παγουριάνω τση καρδιάς τα έρημα φαρμάκια.
Πέτε κι' εσείς τη γνώμη σας καινούριοι συμπεθέροι,
και μην τα περιμένετε ούλ' αυτού το Λευτέρη".

Ποιητής

Εκάθεντον κι' εγροίκανε ο Καμαρατογιάννης,
ίντα 'λεγε ο συμπέθερος κ' ίντα κουμάντα κάνει.
Νιώθει πολλά κατώτερος του καπετά - Λευτέρη,
δε σκέφτεται σ' ότι κι' αν πει αντίρρηση να φέρει.
Νιώθει χαρά για τη δουλειά, αυτή που ξετελεύει,
χαντά πως είναι όνειρο κι' ότι είδε δεν πιστεύει.
Μα σκεφτεται: "Ενας φτωχός στα σπίθια τα μεγάλα,
είναι έτσεδά που φαίνεται η μύγια είς το γάλα".
Νιώθει πως είναι ταπεινός, μα είναι κι' ευτυχισμένος,
μα για να πει τη γνώμη του είν' υποχρεωμένος.

Καμαρατογιάννης

"Καλά τα λείεις αφεντικό, αντίρρηση δεν έχω,
πως είναι η κρίση σου σωστή, πάντα μου το κατέχω".

Καπετά - Λευτέρης

"Ετσά να μη με ξαναπείς, δεν είμαι αφεντικός σου,
αφεντικό είμουν οφές, μα 'δα, συμπέθερός σου.
Απού το σήμερα κι' ομπρός θέλω να το κατέεις,
πως πρέπει μπλειό συμπέθερο και μόνο να με λείεις".

Ποιητής

Ηρθεν εκείνη η Κυριακή που ήτον πεθυμισμένη,
κι' απ' ούλα τα χωριά πολλοί ήσαν πρεμαζωμένοι.
Ο Παναγιούλης ήρθενε μαζί με συγγενείς του,
και δώρα και χρυσαφικά εκράθιεν τση καλής του.
Είπαν οι σέρτες του γαμπρού την πρώτη μαντινάδα,
γιατί προ να 'ρθουνε αυτοί ήτονε σιγανάδα.
"Χίλιες καλώς σα ηύραμε καινούργιοι συμπεθέροι,
κι' ετούτη η γι-αρραβώνιαση τύχη χρησιή να φέρει".
Ενας δικός τση κοπελιάς την είπενε την άλλη,
κι' από ξαρχής η γι-όρεξη εγίνηνε μεγάλη.
"Χίλιες καλώς μας ήρθετε καλοί μας συμπεθέροι,
να ζήσουνε οι αίτιοι και να γινούνε γέροι".
Κόσμος πολής ευρέθηκε. Μεγάλη φασαριά,
ήτονε τοπική χαρά αυτή η ιστορία.
Η μεγαλύτερη χαρά του καπετά Λευτέρη,
από όντεν έμεινε χωρίς τ' αγαπητό ν-του ταίρι.
Χορεύει όντεν προπατεί κιόντε μιλεί γλεντίζει.

χρόνια πολλά τέθοια χαρά, πρώτη φορά γνωρίζει.
Εκείά ήτον και το Μανωλιό του Σκλαβερομιχάλη,
μαζί με την Κατίνα του χαρά είχανε μεγάλη.
Οπως θυμάστε το Μαριό τσ' έχει στεφανωμένους,
και φίλους τσ' έχουνε καλούς, δεν τσ' έχουνε για ξένους.
Τρεις μέρες ήτο ζωντανό το γλέντι τ' αρραβώνα,
καλύτερο δεν έλαχε ολόκληρο αιώνα.
Απής επάψαν οι χοροί κι' επάψαν τα λαγούτα,
αλλιώς τελείως ήσανιε τα δυο παιδιά ετούτα.
Ως οπροχθές προβλήματα είχαν και δυσκολίες,
μα δά 'χανε επίσημα αγάπες και φιλίες.
Τα πλια καλά ονείρατα είχανε σκαρωμένα,
μα η τύχη κι' άλλα βάσανα των είχενε γραμμένα.
Η μοίρα κι' άλλα βάσανα άσκημα τωνα φέρνει,
περίσσια τωνα μάχεται κι' αλύπητα τα δέρνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'

ΦΥΛΑΚΗ - ΤΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥΛΗ

Στα σύνορα του χειμαδιού του καπετά-Λευτέρη,
αρχίνανε το χειμαδιό του Σήφη του Κουρσέρη.
Και γύρου - γύρου ήσανιε σε τούτο δα τον τόπο,
τα μητατοκαθίσματα πολλά κακών αθρώπω.
Και ο Κουρσέρης ήτονε μεγαλοκουραδάρης,
και κλεφταράς και ψεφταράς, πανούργος και ζηλιάρης.
Κουράδια τάχενε τα ζά. Είχεν κι' ελιές κι' αμπέλια,
είχε και πέντε κοπελιές και τέσσερα κοπέλια.
Μα το Στραθιό ν-του ήτονε πολλά κακό κοπέλι,
κλέφτικο και κακόψυχο, κιανιούς καλό δε θέλει.
Ζηλεύει εις την αρχοδιά του καπετά Λευτέρη,
ζηλεύει και του Μανωλιού που κάνει τέθοιο ταίρι.
Επήγε κι' εκατό οζά των έκλεψε μια νύχτα,
κι' ο Παναγιούλης τά 'μαθε κι' ένα πρωί αρπαχτήκα.
Ο Παναγιούλης τού 'πενε τα ζα να τα πλερώσει,
και μη τζοι βλάψει άλλη βολά για θα τονε σκοτώσει.
Εκλέψανέ ν-τωνε οζά σε λίγες μέρες πάλι,
και ο Μανώλης ήτονε σε ταραχή μεγάλη.
Πάλι το Κουρσεροστραθιό πως τά 'κλεψε αφορούνται,
μα δεν του κάμανε κακό και τ' άδικο φοβούνται.
Μα το Στραθιό είχε κι' αλλωνώ πολλά οζά κλεμένα,
άθρωπο δεν εσέβεντο στον τόπο του κιανένα.
Πάρα πολλοί τ' οργίζονται κι' αθρώπου δεν αρέσει,
πάρα πολλοί θα θέλανε να φύγει απού τη μέση.

Εκάμανε το σκέδιο δυο τρεις παληκαράδες.
κι' αρχίξανε κι' εστένανε για το Στραθιό μποσκάδες.
Και μιαν ημέρα έτυχε και στη μποσκάδα πέφτει,
κι' εκαταλύσανέ ντονε και μπλειό δεν ξανακλέφτει.
Εκαταλύσανέ ντονε κι' έκαμεν αδειανάδες,
καινείς δεν έτυχε να δει τσ' αληθινούς φονιάδες.

Ενοχοποίηση του Παναγιούλης

Ο Παναγιούλης έτυχε κι' εβγήκε στο κυνήγι,
κοντά όπου γίνεται ν-το κακό κι' άλλους αθρώπους σμίγει.
Ακουσε και τσι μπαλωτές που τον εκαταλύσα,
μα εχάνταν άλλοι κυνηγοί στην άλλη μπάντα ήσα.
Εχάνταν άλλοι κυνηγοί πως ήσανιε βγαρμένοι,
δεν αφοράθην το κακό αφού τον ανημένει,
Πολλά κοντά ευρέθηκε, τρακόσια μέτρα μόνο.
την ώρα αφού κάνανε στην άλλη μπάντα φόνο.
Αυτός φωνές δεν άκουσε. Δεν εκακοφοράθη,
μούδε στο νού ν-του επέρασεν αυτά που θελα πάθει.
Ο τόπος δεν εβγόριζε. Κιανείς δεν είδε πράμα,
και δίχως να τσοι δει κιανείς το φονικό το κάμα.
Στην ώρα ευρέθηκεν αυτός σε κείνο δα τον τόπο,
και υποψίες, για φωνιάς, έβαλε των αθρώπω.
Λίγο μετά τον είδανε κ' ήτον κι' αρματωμένος,
εκεία κοντά που ο άνθρωπος ευρέθει σκοτωμένος.
Λίγες ημέρες παρεμπρός του τό 'χενε ταμένο,
κι' ούλοι επιστεύαν πως αυτός τον είχε σκοτωμένο.
Οι ζαφτηγέδες ήρθανε και τον ετσελεκώσα,
και για κακούργο και φονιά στο χάψι τον εχώσα.
Για ν' αποδείξει δε μπορεί την αθωότητά ν-του,
και κάθεται στη φυλακή και σέρνει τα μαλλιά ν-του.

*"Αγάπη μου μοναδική που να το περιμένω,
πως θά 'ρχομαι να σε θωρώ στα σίντερα κλεισμένο".*

Κουστιίζει του στη φυλακή πως βρίχνεται κλεισμένος,
κουστιίζει του στο άδικο που βρέθηκε μπλεμένος.
Μα πλιά πολύ τον έκαψε αυτή η ιστορία,
πως η αγαπημένη του θα σκάσει, η Μαρία.
Εδά που θελα τη χαρεί κι' εκείνος τη ζωή ν-του,
του τό 'φερεν τ' αμπερδουκλο η τύχη η κακή ν-του.
Επήγενε κι' ο πεθερός μαζί με το Μαριό ν-του,
ήρθε να κάμει ό,τι μπορεί κι' αυτός για το γαμπρό ν-του.
Μόλις τον είδε το Μαριό στα σίντερα κλεισμένο,
αρχίνηξε τα κλάηματα αμέσως το καημένο.
Φοβάται το Μανώλη τζη μην τονε φυλακώσου,
φοβάται οι Κουρσέρηδες μη τζη τονε σκοτώσου.

Μαρία

"Αγάπη μου μοναδική που να το περιμένω,
πως θά 'ρχομαι να σε θωρώ στα σίντερα κλεισμένο.
Αδικα και παράδικα στη φυλακή εμπήκες,
εδά, και να σ' αθώσουνε, θα περιμένεις δίκες.
Το λίγο, το λιγότερο, θα κάμεις ένα χρόνο,
ώστε να σε περάσουνε απού τσι δίκες μόνο.
Αυτός ο χρόνος πώς περνά; και ποιός τον υποφέρει;
ποιός απαλεύει τσοι καημούς να δίδει και να παίρνει;
Κι' αν παν τα πράματα κακά και σε καταδικάσου,
για να πορίσεις μερικά χρονάκια θα περάσου.
Απάνω απού η μοίρα μας έκαμε να γελάξει,
αμέσως εμετάγνωσε για να μασε πατάξει.
Αχισ ίντα μας εύρηκε κ' ίντά 'τονε γραφτό μας,
ποιά μοίρα μας εζήλεψε κ' ήθελε το κακό μας;
Οψάργας τό 'δα τ' όνειρο κι' εδά μου ξεδιλυαίνει,
κι' εκάτεχα πολύ κακό πως μασε περιμένει,

Είδα πως είχα ένα μ-πουλί κ' ήτονε μερωμένο,
ένα πουλί πεντάμορφο. Πολλά καμαρωμένο.
Σαν εκελάδιεν έπαιζε βιολί και μαντολίνο,
άλλο πουλί δεν ήτονε σαν το πουλάκι εκείνο.
Ομορφο σαν τη ζωγραφιά, ήτονε πλουμισμένο,
σα νά 'τονε καλό παιδί τό 'χα συμπαθισμένο.
Ητονε παιγνιδιάρικο κι' έβγαινε στην ποδιά μου,
κι' αγάπησά το το πουλί μέσα απού την καρδιά μου.
Ερέγουμου να το θωρώ κ' είχα κρυφό καμάρι,
για κείνο τ' όμορφο πουλί σα νά 'τον παλικάρι.
Μα μια βολά μ' αμπέρδεξε σ' ένα παντέρμο βάτο,
και δεν εμπόρου να βοηθώ κι' έκατσα κι' έκλεγά το.
Να ξαμπερδέξει απάλευε μα κείνο δεν εμπόριε,
και ήτονε καημός καρδιάς για κείνο απού το θώριε".

Παναγιούλης (από τα σίντερα)

"Σώπασε κούκλα μου μην κλαίς. Μη μου στενοχωράσαι,
σ' αυτές τσι δύσκολες στιγμές μπεντένι θέλω νά 'σαι.
Να κάμεις πάλι υπομονή και μην αναδακρυώνεις,
και πίστεψε πως τ' άδικο εύκολα το γλυτώνεις.
Γιατί η γι-αλήθεια πάντα τζη απάνω - πάνω πλέει,
και ο Θεός από ψηλά το δίκιο το κατέει.
Ούλοι μας θ' απαλέψομε, με ούλα μας τα μέσα,
και δίχως άλλο γλήγορα θα βγω απού 'πα μέσα.
Κάμε καλή μου υπομονή και τούτο θα περάσει,
θά 'ρθουνε και καλοί καιροί κι' ούλα θα τα ξεχάσεις.
Κάμε καλό μου υπομονή, μη μ' απογοητεύεις,
και στσι φουρτίνες τση ζωής με θάρρος ν' απαλεύεις".

Καπειά-Λευτέρης

"Κοπέλι μου στη φυλακή εμπήκες για τα ζά μου,
και σε θωρώ στα σίντερα και καίγεται η καρδιά μου.

Και που εμπήκες άδικα, πάλι τα ζά μου φταίνε,
για κείνο δα τα πράματα βαρύτερα με καίνε.
Μα 'πα του κράτους θά 'ρθουνε οι πρώτοι δικηγόροι,
για το χατίρι του γαμπρού και τσ' ακριβής μου κόρης.

Όσα λεφτά χρειιάζονται, εγώ θα τα πλερώσω,
και ακούραστα θ' αγωνιστώ να σ' απολευτερώσω.
Να μη μου σκάτε, μούδ' εσύ μούδε κ' η κοπελιά μου,
μα γω σε τούτο τον καζά κατέχω τη δουλειά μου.

Ο άνθρωπος εις τη ζωή με βάσανα παλεύει,
δε βγάνει δάκρυα ο δυνατός. Λύση να βρει γυρεύει".

Ποιτής

Η μάνα κι' ο πατέρας του ήρθαν, του Παναγιούλη,
ήρθαν και φίλοι και δικοί να τονε δούσιν ούλοι.
Στα σίντερα οι γονέοι ν-του τονε θωρούν και κλαίνε,
για τ' άδικο απού τσ' ηύρενε ούλη την ώρα λένε.

Μα ικανοί δεν ήσανιε ποθές ν' αντισταθούνε,
κι' ούλα απού το συμπέθερο θ' αντιμετωπιστούνε.

Με τούτο δα το προξενειό ήσαν ξελλητισμένοι,
μα' δα που τσ' ηύρεν η μπλεξιά εκλαίγαν οι καημένοι.

Όμως το θάρρος είχανε του γέρο συμπεθέρου,
που στην Αθήνα είπενε θα πάει ταυτέρου.

Είπε πως θάρθουσιν επά οι πρώτοι δικηγόροι,
γιατ' αγαπά και το γαμπρό το ίδιο σαν την κόρη.

Πρώτη δίκη

Τη δίκη την ορίσανε και με καιρό εγίνει,
μα 'κάμασιν αναβολή για τη φορά εκείνη.
Γιατί αρρώστια έτυχε του Σήφη του Κουρσέρη,
στη δίκη δεν εμπόριενε κιανείς να τονε φέρει.
Και δεν εμπόριε δίχως του να προχωρήσει η δίκη,
αμπέρδουκλο έφερε κι' επά του Παναγιούλη η τύχη.
Εφύγασιν οι δικαστές εφύγαν κ' οι μαρτύροι,
ο Παναγιούλης στη φυλακή έχει καιρό να σύρει.
Αναβολή εγίνηκε. Δεν ήρθεν ο Κουρσέρης,
η άλλη δίκη θα γενεί ταχιά το ψιμοκαίρι.
Ο Παναγιούλης πολεμά υπομονή να κάνει,
γιατί χωρίς υπομονή εύκολα δεν τη βγαίνει.

Δεύτερη δίκη

Οι μήνες επεράσανε κ' ήρθε το ψιμοκαίρι,
κι' ετούτη τη φορά γερό τον ηύρε τον Κουρσέρη.
Ήρθανε πάλι οι δικαστές, ήρθαν κ' οι δικηγόροι,
του Παναγιούλη ο πεθερός ήρθενε με την κόρη.
Ήρθανε φίλοι και δικοί, ήρθανε και οι μαρτύροι,
ήρθανε και αργόσκολοι να κάνουνε σεΐρι.
Για τον κατηγορούμενο, όσοι τον αγαπούνε,
ήρθανε στη δικάσιμο να συμπαρασταθούνε.
Τη χτυπητή κατάθεση ακούσαν του Κουρσέρη,
είπεν του γιού ν-του, για φονιά, τον Παναγιούλη ξέρει.
Τον Παναγιούλη, είπενε, πως παίρνει στο λαιμό ν-του,
και δίχως άλλο πως αυτός εσκότωσεν το γιό ν-του.
Και ύστερα οι μάρτυρες για την κατηγορία,
είπανε ότι είδανε σ' αυτή την ιστορία.

Τον Παναγιούλη είπανε είχανε θωρεμένο,
εκειά απού γίνειν το κακό κ' ήτον αρματωμένος.
Εκειά απού γίνει το κακό κοντά τον εθωρούσα,
και λίγη ώρα παρεμπρός τσι μπαλωτές ακούσα.
Είπαν και πως πρωτύτερα του τό 'χενε ταμένο,
κι' ούλοι επιστεύαν πως αυτός τον είχε σκοτωμένο.
Μάρτυρες υπεράσπισης ήρθαν του Παναγιούλη,
πως είναι άνθρωπος καλός, μόνο πως είπαν ούλοι.
Δεν είχανε αποδειχτικά για την αθώτητα ν-του,
κι' εκείνος εφοβάτονε κι' έτρεμεν η καρδιά ν-του.
Ο πρόεδρος εχτύпанε του κατηγορουμένου,
σωστή φωθιά στα σκώθια τ' άφτενέ του καημένου.
Λέει πως είναι ο φονιάς αυτός απού θωρούνε,
γιατί αυτά π' ακούσανε ξεκάθαρα μιλούνε.
Και εις τσ' ενόρκους έδωκε κι' εκειά τη συβουλή ν-του,
για να σκεφτούν τον άνθρωπο που 'χασεν το παιδί ν-του.
Και να σκεφτούνε το λαό πως θέλει προστασία,
να δικαστεί, κάθε φονιάς, πως έχει σημασία.
Ο δικηγόρος του ήτονε κανονικό ξεφτέρι,
για κείνο τον εδιάλεξεν ο καπετά - Λευτέρης.
Ο Παναγιούλης, έλεγε, τη δίκη θα κερδίσει,
κι' αλήθεια τηνε κέρδισε μα, πως θελα πορίσει;
Η δίκη ετελείωσε. Τον Παναγιούλη αθώσα,
και "λόγω αμφιβολιών" απαλλαγή του δώσα.
Ομως το πράμα αμπέρδεξεν εις τον εισαγγελέα,
απού 'χε γνώμη αντίθετη απ' ούλη την παρέα.
Αυτός τη χαρακτήρισε "δίκη πεπλανημένη",
κι' ότι κι' αν είπαν οι πολλοί εκείνος επιμένει.
Μεγάλη απογοήτεψη τότες επήραν ούλοι,
π' αφήνανε στη φυλακή πάλι τον Παναγιούλη.
Πάλι "αναθεώρηση" εκάμανε στη δίκη,

τ' άδικο εθώριεν η Μαριώ κι' αιστάνεντονε φρίκη.
Τη δίκη του κι' άλλη φορά την εξανά 'ξετάξα,
μα πάλι τον αθώσανε, πάλι τον απαλλάξα.
Ωστε να μπει, κι' ώστε να βγει, τσι δίκες του να κάνει,
πλιά αφού το χρόνο στη φλακή ο Παναγιούλης βγάνει.
Μα πάλι οι φίλοι κ' οι δικοί πολλή χαρά ενιώσα,
απού με τόσα δύσκολα τον απολευτερώσα.
Σαν ήρθεν αφού τη φλακή ούλοι φχαριστηθήκα,
στο σπίτι του Παναγιουλιού το βράδυ ευρεθήκα.
Πολλές χαρές εκάμασι κι' ένα μεγάλο γλέντι,
γιατί τον είδαν κ' ήρθενε το διαλεχτό λεβέντη.

Προετοιμασία για γάμο

Σε λίγες μέρες άρχιξεν ο Καμαράτογιάννης,
πάλι για γάμο των παιδιώ συζήτηση να κάνει.
Μα εις τη μέση ήσανιε του δίσεχτου του χρόνου,
τ' αντρώννα του δίσεχτου λένε πως δε στεριώνου.
Η μάνα του Παναγιουλιού το δίσεχτο δε θέλει,
και βάνει χίλια δύσκολα σ' εκείνο το κοπέλι.
Μιλεί του, το παρακαλεί, δίδει του την ευκή τζη,
μόνο μην κάμει δύσεχτο, το γάμο το παιδί τζη.
Γιατί "σε χρόνο δίσεχτο όσοι στεφανωθούνε,
παθήβολα τσοι βρίχνουνε, κακή ζωή περνούνε".
Μα κείνη το κοπέλι τζη το θέλει να φτυχήσει,
με το κοπελιδάκι ν-του χαρούμενος να ζήσει.
Ο χρόνος ελιγόστευε κ' οι μήνες επεράσα,
και τα καλά συμπεθεριά τσοι γάμους ετοιμάσα.
Τον γάμο τον ορίσανε στσι δέκα του Γενάρη,
να πάρει η πρώτη αρχόντισσα το πρώτο παλικάρι.
Κι' αφού τα δυο συμπεθεριά είχασιν αγωνίες,

κι' εκάνασιν από καιρό τσι προετοιμασίες.
Γιατί ούλοι ν-των εθέλανε, αυτόσεδά ο γάμος,
νά ν' ο πιλιά καλύτερος, να μην εγίνην άλλος.
Ο γάμος ήτονε κοντά κι' εσήμωνεν η μέρα,
όμως κακά τρεχάματα οι μοίρες πάλι εφέρα.
Η κοπελιά μια ταχυνή έγνωσε τρομαγμένη,
κ' είπε πως εξημιά πολλή γλήγορα περιμένει.
Είπε πως ντίμπις άσκημο ήτονε τ' όνειρό τξη,
φοβάται να 'μην τύχουνε κακά στο Μανωλιό τξη.

Μαρία

"Εμένα τα ονειράτα ποτές δε με γελούνε,
και δίχως στόμα βρίχνουνε γλώσσα και μου μιλούνε.
Αυτή τη νύχτα στ' όνειρο είδα τον Παναγιούλη,
κι' εφύριεν εις τη ράχη του το κόκκινο σακκούλι.
Νιείς σκύλος τον εδάκασεν εις το δεξιό ντου πόδα,
σα νάχαν είναι αλιθηνά εις τ' όνειρό μου τό 'δα.
Κι' απού τον πόνο τον πολύ έπεσε ντίμπις κάτω,
κι' εκειά εταλαποδέρνοντο κι' επόνιε κι' εμουγκάτο.
Το κόκκινο είναι ογλήγορο. Ο σκύλος είν' εχθρός μας,
ογλήγορα μα και πολύ έρχεται το κακό μας.
Ετούτο δα το όνειρο καθόλου δε μ' αρέσει,
γιατί τον Παναγιούλη μου τον είδα να πονέσει.
Σαν εξανακοιμήθηκα, ονειράτα, τα ίδια,
σ' ένα σακκούλι εκράθιενε απίδια και καρύδια.
Τ' απίδια είνιε παίδεψες απού θα μασε βρούνε,
και τα καρύδια χτυπαρές απού μασε χτυπούνε.
Κι' όπως τ' απίδια ίσανιε γεμάτα πρασινάδα,
είνιε τα πράσινα χολές και φέρουνε πρικάδα.
Μαγάρι τα ονειράτα να μη μου ξεδιλυάνου,

*"Ο Παναγιούλης μια φορά έπεσε σε μπουσκάδα,
κ' ήσαν εκείνοι στο πουσί, κι' αυτός στην παστρικάδα."*

μα εμέ την κακορίζικη σ' έγνοια πολλή με βάνου.
Να μη μου τα ξεχάσετε αυτά που σασε λέω,
πολύ κακό μας έρχεται. Σίγουρα το κατέω".

Τραυματισμός του Παναγιούλης

Εις τον καιρό αφού 'χασι το διγαβρέ του γάμου,
κι' εκείά που λογαριάζανε γάμο καλό να κάμου.
Μιαν άσκημη συνέχεια είχεν η γ-ιστορία,
πάλι των εξεφύτρωξε πολλή στενοχωρία.
"Για λόγους αμφιβολιών" στη δίκη του αθώθει,
μ' αφού τσ' αθρώπους του Στραθιού ακόμη δεν εσώθει.
Οι γι-εδικοί ντου του Στραθιού ήσαν παληκαράδες,
κι' αρχίξα ν-του Παναγιουλιού κι' εστένανε μποσκάδες.
Αυτοί φονιά του γιού ν-τωνε έχουν τον Παναγιούλη,
και να τονε σκοτώσουνε το πεθυμούσαν ούλοι.
Ο Παναγιούλης μια φορά έπεσε σε μποσκάδα,
κ' ήσαν εκείνοι στο πουσί, κι' αυτός στην παστρικάδα.
Εξε μπαλές του παίξανε κ' οι πέντε τον ευρήκα,
για σκοτωμένο εφύγανε αυτοί και τον αφήκα.
Μια είχεν εις τη χέρα ν-του και μια εις το μερό ν-του,
μιαν άλλη τον επέτυχε στον νόμο το δεξιό ν-του.
Μια άλλη το Παναγιουλιό την είχε στα λαγκώνια,
μα η πιλιά φαρμακερή ήτονε στα πλεμώνια.
Επέρναν ένας κυνηγός κ' ηύρε ν-το πληγωμένο,
αλλιώς θελά 'ναι σίγουρα το μαύρο ποθαμένο.
Εφώνιαζεν ο άθρωπος, ώστ' αφού τον ακούσα,
κι' όσοι ευρεθήκανε κοντά, αμέσως εγλακούσα.
Απής τον αντικρύσανε πως είχε τέθοια χάλη,
ούλους απογοήτεψη τσ' έπιασενε μεγάλη.
Κιανείς δεν επερίμενε πως θελα ξαναγειάνει,

εκείνο το χρυσό παιδί του Καμαρατογιάννη.
Απ' ούλους τσ' άλλους το Μαριό πιλιά πολύ επληγώθει.

**"Θέ μου και Παναγία μου κι' οι γι-αποστόλοι ούλοι,
βοηθήξετε να ξαναδώ γερό τον Παναγιούλη".**

και την καρδιά τζη να χτυπά σα τζι βροντές τη νιώθει.
Φωνιάζει, κλαίει, δέρονεται κι' αντιλαλούν τα πλάγια,

μαχαίρια τηνε σφάζουνε μέσα στα φυλλοκάρδια.
Πάει σε ούλες τσ' εκκλησίες τασίματα και κάνει,
για τον αγαπημένο τζη, να τονε δει να γειάνει.

Η Μαρία σισ' Αγίους

"Αγιε Παντελεήμονα, πρώτε γιατρέ του κόσμου,
βοήθηξέ μου σήμερα να γειάνει ο δικός μου.
Και το βραχιόλι τ' ακριβό που μου 'χε χαρισμένο,
θα φέρω στην εικόνα σου, σαν τονε δω γειαμένο.
Αϊ Γιώργη μου θαματουργέ, Μεγαλομάρτυρά μου,
βουήθηα μου να ξαναβρώ, σαν πρώτα τη χαρά μου.
Κι' ότι να τονε δω καλά θα σου 'ρθω πάλι η γ-ίδια,
να βάλω στην εικόνα σου τα δυό μου δαχτυλίδια.
Χριστέ Μεγαλοδύναμε, Διευθυντή του κόσμου,
βουήθηξέ μου σήμερα να γειάνει ο άθρωπός μου.
Κι' εγώ σαν τονε δω καλά, στην Αγιά σου κόνα,
θα φέρω με τα χέρια μου τούτο τον αρραβώνα.
Μα μένα ο Παναγιούλης μου, ότι να του περάσει.
άλλο πιλιά καλύτερο θα πάει να μ' αγοράσει.
Θέ μου και Παναγία μου κι' οι γι-αποστόλοι ούλοι,
βοηθήξετε να ξαναδώ γερό τον Παναγιούλη.
Αδικα και παράδικα έτυχε να μπλεχτούμε,
Θέ μου κατέεις το καλά. Βοήθα να σωθούμε".

Ποιητής

Η μάνα κι' ο πατέρας του κλαίσινε και μαδιούνται,
μα για να βοηθήσουνε δεν ανεχειριδιούνται.
Εχάσαν τα και φαίνονται σαν αποσβολωμένοι,
απού τον πόνο το βαρέ απού σαν πληγωμένοι.

Επά ενδιαφέρθηκεν ο καπετά - Λευτέρης,
αμέσως εκινήθηκε να βρει γιατρούς να φέρει.
Μόλις εφτάξαν οι γιατροί, σαν είδανε το τράμα,
είπανε πως για να σωθεί θα τό 'χουνε για θάμα.
Τρεις μέρες όμως είπανε, αν τύχει και τσ' αντέξει,
έχει γερό οργανισμό, μπορεί και ν' απαλέψει.
Οποιος κίαν έχει λογική. Οποιος κίαν έχει κρίση,
φαντάζεται ποιά ήτονε τριώ μερώ η ζήση.
Για το καημένο το Μαριό και τσ' εδικούς του τσ' άλλους,
απού τον εθωρούσανε σε κίντυνους μεγάλους.
Και το Μαριό κ' οι γι-εδικοί, ούλοι του Παναγιούλη,
τρεις μέρες από πάνω ν-του επαραστέκαν ούλοι.
Οι τρεις ημέρες ήσανιε μια τριανταετία,
για όσους αγαπούσανε αυτό τον τραματία.
Μα σώντας κι' επεράσανε και ζει το παληκάρι,
μπορεί, οι Αγίοι, του Μαριού να κάμουνε τη χάρη.
Περνούνε μέρες άλλες τρεις κι' αρχίζει ο Παναγιούλης,
καλυτεράδα κι' έδειχνε κι' αναθαρρέψαν ούλοι.
Οπως επέρναν ο καιρός έγειαينه γ-και το τράμα,
το παληκάρι εσώθηκε κι' εγίνηκε το θάμα.

Ξεφανέρωμα των αληθινώ φονιάδω

Ακόμη το Παναγιουλιό τα τράματα απαλεύει,
και η γι-αλήθεια για να βρει τη θέση τζη γυρεύει.
Αυτό το Κουρσεροστραθιό, αυτοί που το σκοτώσα,
επήραν το ντουφέκι ν-του και τον εξαρματώσα.
Παίρνουν κι' απού τη μέση ν-του τ' ασιμωτό μαχαίρι,
και το δαχτυλιδάκι ν-του βγάνουν απού το χέρι.
Πολύς καιρός επέρασε πρίχου τσ' αφοραθούνε,
πρίχου να 'δείξουνε ομπλή να ξεφανερωθούνε.

Μα μιαν ημέρα του Θεού είδεν το δαχτυλίδι,
άθρωπος που το γνώρισε και πάει και τσοι προδίδει.
Για το αδικομπλέξιμο πάνε απού του Κουρσέρη,
και μπέμπουν ένα ριτζατζή στου καπετά - Λευτέρη.
Με εντήρηση, ο ριτζατζής, φτάνει και με δειλία,
μα είπε ν-τούτο πως αυτός κάνει παραγγελία.

Ριτζατζής

"Εμένα επά για ριτζατζή μ' έμπειψεν ο Κουρσέρης,
παρακαλώ να με δεχτεί ο καπετά - Λευτέρης".

Καπετά - Λευτέρης

"Ό,τι κι' αν έχεις να μου πεις, πέ το και μη δειλιάζεις,
μα μεις εχθρό δε σ' έχομε και δε μασε πειράζεις".

Ριτζατζής

"Παρακαλώ σε όσα πώ να δώσεις σημασία,
πάντα ένας συβιβασμός έχει μεγάλη αξία.
Αδिका και παράδικα την πλέρωσε ο γαμπρός 'σου,
άδικα ενοχλήστηκες εις το νοικοκυριό σου.
Είναι απού εκείνο τον καιρό, ετσά επιστεύαν ούλοι
πως εσκοτώθην το Στραθιό απού τον Παναγιούλη.
Ητονε απού παρεμπρός του τό 'χενε ταμένο,
ήτον απού τον είδανε στον τόπο αρματωμένο.
Μα σαν εβούηθηξε ο Θεός κ' είδενε την υγεία ν-του,
να κάμετε συβιβασμό για την ασφάλειά ν-του.
Πιάσετε να ξεχάσετε ούλα τα περασμένα,
πιάσετε να φιλέψετε. Γροικάτε μου κι' εμένα.

Εις του Κουρσέρη τη σπιτέ πολλά στενοχωριούνται,
και τ' άδικο πειράζει τσοι κι' εγδίκηση φοβούνται.
Ετούτος ο τραυματισμός, πολλά τωνα στιχοίζει,
σα ν-του Στραφθιού το θάνατο, το ίδιο τωνα γκίζει.
Δεν τό 'χουνε μικρή δουλειά ότ' είναι γινομένο,
τον Παναγιούλη άδικα έχουν τραυματισμένο.
Μα σαν εσώθηκεν αυτός το μόνο απού ταιριάζει,
με τη φιλιά το κακό μόνο καταλαγιάζει.
Κι' ο Παναγιούλης, αν σκεφτεί εγδίκηση να κάνει,
θα ξανα μπει σε κίντυνο, πράμα καλό δε βγάνει.
Αυτός απού την κλινική γλήγορα θα γυρίσει,
κ' η γι-αφεδιά σου λογικά μπορεί να του μιλήσει.
Να τηνε σιάξεις τη δουλειά ούλα να ξεχαστούνε,
τα μίση για παντοτινά δεν πρέπει να βαστούνε.
Ούλα να τα ξεχάσετε κ' η μια μεριά κ' η γι-άλλη,
και με τ' αδέρφια του Στραθιού να φιλευτούνε πάλι.
Νιείς ανοιχτός λογαριασμός πολλά μπορεί να φέρει,
για κείνο δα με μπέψανε στου καπετά - Λευτέρη.
Σα θέλεις να φιλέψουνε, πε το στο παληκάρι,
και για να δέσει η δουλειά, γίνονται και κουμπάρου".

Καπετά - Λευτέρης

"Ο Παναγιούλης είπαμε πως άρχισε και γειαίνει,
κ' είπαν απού την κλινική σε λίγες μέρες βγαίνει.
Και μόλις βγει με το καλό κουβέντα θα του κάμω,
κουμπάρους τσοι Κουρσέρηδες να βάλομε στο γάμο.
Για να μην έρθει κίντυνος και πάλι στα παιδιά μου,
θα βάλω για συβιβασμό ούλα τα δυνατά μου.
Και μόλις εις το σπίτι ν-του θα πάει ο γαμπρός μου,
για τα σιαξίματα δουλειά θα βάλω εγώ ομπρός μου.

Ποιητής

Ο Παναγιούλης ήρθενε στο σπίτι του γειαμένος,
ούλος ο κόσμος στο χωριό είν' ευχαριστημένος.
Και το Μαριό πατεί στη γη στο χώμα και δε γκίζει,
στον ουρανό, τη φαίνεται, πετά φτερουγίζει.
Σα να τον αποδέχτηκε κ' ήρθεν απού τον άδη,
διπλή την είχε τη χαρά ετούτο δα το βράδυ.
Είναι γιατί στο σπίτι του εγιάειρε γειαμένος,
είναι κι' απού το φονικό πως είν' απαλλαγμένος.
Κι' ο πεθερός έχει χαρά περίσσια και μεγάλη,
απού δε ν-το γαμπρό γερό κι' εγιάειρέ ν-του πάλι.
Την άλλη μέρα εσκέφτηκε ο καπετά - Λευτέρης,
εις το γαμπρό αθυβολή συβιβασμού να φέρει.

Καπετά - Λευτέρης

"Παιδί μου, Παναγιούλη μου, που νά 'χεις την ευκή μου,
όπως και η Μαρία μου είσαι και συ παιδί μου.
Παιδί μου, Παναγιούλη μου, καλό μου παληκάρι,
σήμερα σε παρακαλώ και σου ζητώ μια χάρη.
Εμπέψασί μου ριζατζή για τον τραυματισμό σου,
κι' edέχτηκα κι' emίλησα, μόνο για το καλό σου.
Ηθέλαν οι Κουρσέριδες εσένα να σκοτώσου,
το φονικό εχαντούσανε για έργο τω χεριώ σου.
Και τό 'χανε για σίγουρο πως τό 'χες καμωμένο,
εσύ τον αδερφό ν-τωνε πως είχες σκοτωμένο.
Μα μόνο δα emάθανε πως άλλοι τωνε φταίνε,
και πως σε τραματίσανε πειράζονται και κλαίνε.
Εριξε φως εις τη δουλειά ένα δαχτυλιδάκι,
σαν το γνωρίσαν, το νερό emπήκενε στ' αυλάκι.

Γιατί το Κουρσεροστραθιό, αυτοί που το σκοτώσα,
ο διάολος τσ' εφώτισε και τονε ξαρματώσα.
Και το δαχτυλιδάκι ν-του εβγάλαν και του πήρα,
γιατί τσ' εκακοφώτισεν η μαύρη ν-τωνε μοίρα.
Το δαχτυλίδι του Στραθιού τό 'δαν και το γνωρίσα,
κ' είπαν 'το των Κουρσέρηδω και των το μαρτυρήσα.
Ετσά εξέμπλεξες εσύ και μπλειό δε σ' αφορούνται,
μα που σε τραματίσανε πολλά στενοχωρούνται.
Ας είναι 'δα δε θέλω γω να τα πολυλογούμε,
μόνο στη χάρη απού ζητώ, ίντα θα πεις να ειδούμε.
Θέλω παιδί μου καθ' αργά ήσυχος να κοιμάσαι,
κι' ανέγνοιαστος να προπατείς και δίχως φόβο νά 'σαι.
Και θέλω να μη σκέφτεσαι στο δρόμο απού θα πχαιίνεις,
πως ημπορεί να δεις εχθρούς όπου δεν περιμένεις.
Από κακά τρεχάματα, αν θέλεις να ξεγνοιάσεις,
παρακαλώ σε τη δουλειά αυτή να τη συβάσεις.
Αυτοί που σε χτυπήσανε είχαν και κείνοι πόνο,
γιατ' εχαντούσαν πως εσύ τον έκαμες το φόνο.
Σαν ήθελεν η μοίρα μας κι' έτυχε να γλυτώσεις,
χάρη μεγάλη σου ζητώ συχώρεση να δώσεις.
Ελα για το χατήρι μου που σου ζητώ τη χάρη,
να μου δεχτείς να μπούσινε στο γάμο σου κουμπάροι".

Παναγιούλης

"Πατέρα αυτό που μου ζητάς έχει μεγάλο βάρος,
αυτός απού με σκότωσε νά 'ρθει να μπει κουμπάρος.
Εγώ έδωκα το λόγο μου κ' είπα στο απατό μου,
να κάνω το χατήρι σου σε ούλο τον καιρό μου.
Μα τούτο απού μου ζητάς δύσκολα το σηκώνω,
και μόνο που το σκέφτομαι πονώ κι' αναδακρυνώνω.

Μα και να μού 'τον εύκολο κουμπάρους να τσοι κάμω,
σ' άλλο κουμπάρο έταξα για το δικό μου γάμο.
Απ' όντεν ήμουνε κοντά στον Αρχοντοβασίλη,
είπα να κουμπαρέψομε για νά 'μεστα πλιά φίλοι.
Μ' αυτό τον αρχοντάθρωπο εδώκαμεν το χέρι,
και θα με στεφανώσει αυτός, και όι οι Κουρσέροι".

Καπειά - Λευιέρης

"Σκέψου παιδί μου λογικά και γροίκα μου κι' εμένα,
στα χρόνια μου, τα μάθια μου, πολλά έχου θωρεμένα.
Σα σμίγεις τσοι Κουρσέρηδες και τσοι θωρείς εχθρούς σου,
κιαμιά βολά απού τσι πολλές κακό θα βάλει ο νούς σου.
Ξύλα που δεν το δέχουνται ποτές να λυγιστούνε,
πιλιά ζημιά παθαίνουνε γιατί αυτάνα σπούνε.
Ετσά λοιπός κι ο άνθρωπος, ότι να γινατώσει,
αυτός μπορεί να σκοτωθεί. Μπορεί και να σκοτώσει.
Ο άνθρωπος ο λογικός σιάξιμο θα διαλέξει,
κι' αφήνει τον κακόβολο να πάει αλλού να μπλέξει.
Εχω το θάρρος να μιλώ γιατ' είμαι ο πεθερός σου,
να σκέφτεσαι τα νιάτα σου, Σκέψου και το Μαριό σου.
Πάτησε δα τον πειρασμό, δός μου το θέλημά σου,
για νά 'σαι ξέγνοιος κ' ήσυχος εις τα νοικοκυριά σου.
Κι' άφης τσοι τσοι Κουρσέρηδες μ' αυτοί κακά τραβούνε,
κι' αν δεν αλλάξουν κεφαλή θα ξανά σκοτωθούνε.
Μα να το βρούνε απ' αλλού δίχως εσύ να φταίξεις,
και πάλι σε παρακαλώ παιδί μου να μην μπλέξεις".

Παναγιούλης

"Πατέρα δε σου το χαλώ ποτές το θέλημά σου,
μα η κουμπαριά δε γίνεται που θέλει η γι-αφεδιά σου.
Κατέεις πως το λόγο μου τον έχω αλλού δοσμένο,
και μοιάζει με συμβόλαιο από 'ναι υπογραμμένο.
Μόνο για το χατήρι σου, σαν το ζητάς για χάρη,
αν δέχεται ο κουμπάρος μου να μπουνε δυο κουμπάροι".

Καπετά - Λευτέρης

"Ελα παιδί μου σίμωσε κοντά να σε φιλήσω,
τη χάρη αυτή δεν την ξεχνώ όσον καιρό κι' αν ζήσω.
Αν είναι για την κουμπαριά είναι δουλειά απόύ σιάζει,
πως θά 'νιε οι κουμπάροι δυο καθόλου δεν πειράζει.
Κι' ως είναι άθρωπος καλός ο Αρχοντοβασίλης,
θα το χαρεί που γίνεστε με τσοι εχθρούς σου φίλοι".

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι'

ΓΑΜΟΣ ΠΑΝΑΓΙΟΥΛΗ - ΜΑΡΙΑΣ

Η εποχή ήτονε καλή, ήρθε καλοκαιράκι,
κι' ο Παναγιούλης, όπως προ εγίνηκε γεράκι.
Το γάμο για να κάμουνε πάλι είνιε ετοιμασμένοι,
μα αφορμή είνιε τα παλιά κι' όλο είνιε φοβισμένοι.
Για δεν κατένε η μοίρα ν-των ίντα των ετοιμάζει,
όλο τα ίδια σκέφτονται κ' η σκέψη τσοι τρομάζει.
Πάλι το λόγο έλαβεν ο καπετά - Λευτέρης,
και για το γάμο αθυβολή θέλει ξανά να φέρει.
Επήγε μιαν αργαδινή στο σπίτι του γαμπρού ν-του,
και για το γάμο ερώτησεν ίντα 'χει αυτός στο νού ν-του.

Καπετά - Λευτέρης

"Παναγιουλιό, τον Αυγουστο, μετά τη Παναγία,
σαν είναι η πρώτη Κυριακή, αν έχομεν υγεία.
Το γάμο να ορίσομε κι' εσείς αν συμφωνάτε,
μπορεί η μοίρα μας εδά να μη μας απονάται".

Παναγιούλης

"Πατέρα μου καλά είναι ετσά, αν έχομεν υγεία,
ταιριάζει ο γάμος να γινεί μετά την Παναγία".

Ποιτής

Ούλη αποδεχτήκανε τον ορισμό του γάμου,
είκοσι θά 'χει ο Αγουστός όντε θα τονε κάμου.

*"Την ώρα από φτάξανε κι' από εχαιρετηχτήκα,
εοφιχταγκαλιαστήκανε κι' εσταυροφιληθήκα".*

Κι ως είχανε το διγαυρέ του γάμου, οι συμπεθέροι,
ήρθενε πάλι ο ριτσατζής που εμπέψαν οι Κουρσέροι.
Γυρεύει, οι Κουρσέριδες να μπούσινε κουμπάροι,

απού η έχθρα απού 'χουνε θέση φιλιάς να πάρει.
Είπαντου πως ετάξανε του Αρχοντοβασίλη,
μα, ας μπούνε οι κουμπάρου δυο και ούλοι θά 'νιε φίλοι.
Ηρθαν οι μέρες κι' ο καιρός κι' ετοιμασίες κάνου,
κι' ούλα σε τάξη και σειρά, τα πράματα τα βάνου.
Από παντού ήρθενε λαός κι' εμονομεριασθήκα.
Κι' ο γάμος ήτον όμορφος κι' ούλοι αγαριστηθήκα.
Κι' οργανοπαίχτες ήρθανε, λύρες και μαντολίνα,
κι' ήσαν τα πρώτα του νησιού τα όργανα εκείνα.
Ηρθαν απ' ούλο το νησί τηη Κρήτης το ξαθέρι,
ήρθανε να τιμήσουνε τον κατετά - Λευτέρη.
Ηθρενε και το Μανωλιό μαζί με την Κατίνα,
γιατί 'χανε πολλή φιλιά τα ζευγαράκια εκείνα.
Ηθρενε ο κουμπάρου του ο Αρχοντοβασίλης,
και του Κουρσέρη τα παιδιά, Κουμπάρου μπλειό και φίλοι.
Την ώρα απού φτάξανε κι' απού εχαιροτηχθήκα,
εσφιχταγκαλιασθήκανε κι' εσταυροφιληθήκα.
Αυτός απού το Μανωλιό είχε τραυματισμένο,
δεν ήθρενε γιατί ήτονε ακόμη φλακισμένος.
Μα ήρθανε τα αδέρφια του ο Γιάννης κι' ο Νικόλας,
ο Γιάννης τον εφύλιενε κι' εδάκρουζενε κιόλας.

Κουρσερογιάννης

"Κουμπάρου μου αγαπητέ, φίλε μου πιστεμένε,
πολλώ λογιώ κακές στιγμές έχομε περρασιμένες.
Δεν έχω αμάθια να σε ειδώ, στόμα να σου μιλήσω,
δε βρίζνω λόγια βολικά για να σου εξεγήσω,
εμείς ετότες σ' είχαμε φονιά του αδερφού μας,
και στο κακό που κάμαμε μας άμπωξεν ο νούς μας.
Δόξα να έχει ο Θεός πού 'χει μεγάλη χάρη.

απού 'θελεν κι' εγλύτωσες κουμπάρε, παληκάρι.
Μα απού το σήμερο κι' ομπρός σε νιώθομε δικό μας,
δε σ' αποξεχωρίζομεν απού τον αδερφό μας.
Ωρες κακές το φέρανε κουμπάροι να γενούμε,
μα η φιλιά μας θα βαστά γερά κι' ώστε να ζιούμε.

Παναγιούλης

"Κουμπάρε σαν edέχτηκα κουμπάροι να γενούμε,
εκείνα απού περάσαμε θέλω να τα ξεχούμε.
Και ντίμπις να τα σβήσομεν ούλα τα περασμένα,
και να τα θεωρήσομε πως είναι ξεχασμένα.
Εγώ για φίλους μπιστικούς για πάντα θα σας έχω,
ετσά θα μ' έχετε κι' εσείς πιστεύω κι' απαντέχω.
Εκείνα που περάσαμε να μην τα συζητούμε,
εσείς να τα ξεχάσετε κι' εγώ δεν τα θυμούμαι".

Ποιητής

Μιαν εβδομάδα ήτονε το γλέντι αναμμένο,
και το καινούριο αντρούνο ήτον ευτυχισμένο.
Ομορφα εξετέλειφεν ολόκληρο το γλέντι,
στο γάμο τση λεβέντισσας μαζί με του λεβέντη.
Πολλή χαρά επήρενε ο καπετά - Λευτέρης,
απού είδε τη Μαρία του σήμερο με το ταίρι.
Απ' όντεν έχασεν αυτός το ταίρι τ' ακριβό ν-του,
έζησεν ως τα σήμερο χωσμένος στον καημό ν-του.
Μα σήμερο απού έφταξε το γάμο τση Μαρίας,
έβγαλεν απού την καρδιά κάθε στενοχωρία.
Εγλέντιζε κι' εχόρευε κι' εχτύπανε στ' ατζιά ν-του,
καθόλου δεν επάθιενε χόμα απού τη χαρά ν-του.

Ούλο τον κόσμο ήθελε να τον ευχαριστήσει,
που στη μεγάλη του χαρά ήρθε να προτιμήσει.
Μα κ' οι δικοί ν-του του γαμπρού πολλή χαρά επήρα,
απού είδαν το Παναγιουλιό κι' έκαμε τέθoια μοίρα.

Γεννιούνται μπραγά

Μέσα στο χρόνο το Μαριό μπραγά κοπέλια κάνει,
του κάθα νιούς παππού ν-τωνε, σύνομο τό 'να βγάνει.
Ονόματα των κοπελιώ: ο Γιάννης κι' ο Λευτέρης,
ούλοι περιχαρίκανε, δικοί και συμπεθέροι.
Ο καπετά - Λευτέρης μας πετά την ώρα κείνη,
ούλους του τσοι παλιούς καημούς παράμερα τσ' αφήνει.

Αγαπημένα τα δυο ζευγαράκια

Ο Παναγιούλης κ' η Μαριό, Κατίνα και Μανώλης,
πάντα παρέα κάνανε καθημερινή και σκόλη.
Σα νάχα ν-είνιε αδερφοί ήταν αγαπημένοι,
κι' ούλοι τσοι περιχαίρονταν κι' οι γι-εδικοί κ' οι ξένοι.
Πάρα πολλά τραβήξανε οι τέσσερις μας φίλοι,
μεγάλες δύσκολες στιγμές και πρoικαμένα χείλη.
Τέλος τα καταφέρανε κι' εβήκαν κερδισμένοι,
ούλα τα ξεπεράσανε και ζιούν ευτυχισμένοι.
Σαν είχανε ύστερα καλά τα δυο μας ζευγαράκια,
γλυκάδες εγινήκανε τα πρωτινά φαρμάκια.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Εις το Βουβά εις τα Σφαιά, εις το χωριό μου εμένα,
έκατσα κι' εσυγκλώνιασα όσα είναι επά γραμμένα.

Απ' όντεν ήμουνε μικρός εσκάρωνα τσι ρίμες,
κι' επίστεφα σιγά - σιγά πως ριμαδόρος είμαι.

Εδά τον ύστερο καιρό μ' έπιασε το μεράκι,
να κάμω ποίημα κι' εγώ ένα βιβλιαράκι.

Δεν έχω την εντύπωση τέλειο πως εγίνει,
μ' αν το διαβάσει και κιανείς και θέλει να το κρίνει.

Εις το δημοτικό σκολειό τέλειωσα τσι "σπουδές" μου,
εγώ εις το γυμνάσιο δεν έλαχα ποτές μου.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Αβιζιαίρων:	Παραγγέλω επίμονα.
Αθιβολή:	Συζήτηση.
Αμέντες:	Προσοχή (Έχε τσ' αμέντες σου: Πρόσεχε).
Αμόλαρα:	Εξεκίνησα, αλλά και απελευθέρωσα κάτι (έπιασα ένα πουλί μα το αμόλαρα). Αμόλαρα κι' έφυγα.
Αμούδιασα:	Μούδιασμα, μα, έκαμα τα αμούδιασμα μου: αιφνιδιαστικά, έκπληξη.
Αναληγαδιάζω:	Αναφέρω πολλά σχετικά.
Ανατσουκνώνω:	Αναφέρομαι σε παλιά ξεχασμένη υπόθεση.
Αναχαιριδιάζομαι:	Ετοιμάζομαι να ξεκινήσω κάτι.
Απαντέχω:	Ελπίζω.
Απής:	Όταν, άμα.
Αποβολές:	Ιχνη.
Αποδιαντρέπομαι κάποιον:	Του φέρομαι χωρίς σεβασμό.
Αποκωλώνω:	Προχωρώ σε σημείο που δεν φαινόμαι πια.
Απονούμαι:	Εχω έχθρα.
Απατός μου, σου, του:	Εγώ, εσύ, αυτός, αντίστοιχα.
Ατζί:	Γάμπα.
Αφουρκάζομαι:	Ακούω, αλλά και υπακούω.
Αφορούμαι:	Υποψιάζομαι.
Βαρεμένη:	Έγκυος.
Γροικώ:	Ακούω.
Γνώθω:	Ξυπνώ, γνωστός: ξυπνητός.
Διγαβρές:	Εντονη φροντίδα.
Δικά:	Φτάνει.
Ελειξε:	Ελειψε (έλειξε να πέσω: λίγο έλειψε να πέσω).
Εμπασάδα:	Βοήθεια, μικροαποστολή.
Εντήρηση:	Επιφύλαξη.

Εχνη:	Ζωά ήμερα.
Θέτω:	Πλαγιάζω στο κρεβάτι.
Καζάς:	Ζημιά, δυσκολία (καζούρα).
Καλλιμέντα:	Προοδευτικά έργα.
Κατακαυκαλέ:	Χτύπημα στο κεφάλι.
Καταλαγιάζω:	Τελειώνω από κάτι που ήτανε ζόρικο, καθησυχάζω.
Κετές:	Επειτα.
Κοπελιάρης:	Νεαρός.
Λαγάρες:	Μικρά φαράγγια.
Μητάτο:	Τυροκομείο στα βουνά.
Μαδάρα:	Θερινός, ορεινός βοσκότοπος.
Μουρί:	Εμφανές μέρος του βουνού.
Μπατάρω:	Αναγνωρίζω.
Μπεγίρι:	Αλογο.
Μπλειό:	Πλέον.
Μποσκάδα:	Ενέδρα.
Μπραγά:	Δίδυμα.
Νάμι:	Φήμη.
Νταγιαντώ:	Αντέχω.
Ντίμπις:	Τελείως.
Ξαθέρι:	Αφρόκρεμα.
Ξελληνίζομαι:	Ενθουσιάζομαι (εξελληνίζομαι).
Ξεστάχι:	Στέλεχος του χόρτου.
Ομπλή:	Ενοχοποιητικό στοιχείο.
Παγουριαίνω:	Μαλακώνω (λέγεται ιδίως για πόνους).
Παθίβολα:	Βάσινα.
Παπούρα:	Στροπή κορφή βουνού.
Παστός:	Το μέρος που καθίζει η νύφη όταν πρωτομπαίνει στον γαμπρού
Πασιχαριά ή πεσιχαριά:	Προθυμία.

Περιπλοκάδι:	Φυτό που περιπλέκεται στα κοντινά του φυτό.
Πλουμί:	Διακόσμηση.
Πούρι:	Πράγματι.
Πουσί:	Μέρος που κρύβεται όποιος στήνει ενέδρα.
Πρικιά:	Πικρό.
Ρέγομαι:	Μου αρέσει (ορέγομαι).
Ρεμέδιο:	Λύση.
Ριγοςαίρωνω:	Ευδοκιμώ.
Ριτσατζής:	Μεσίτης.
Σειραγώ:	Συνεχίζω το δρόμο μου.
Σεΐρι:	Χάζεμα.
Σερμαγιά:	Ότι πουλά το μαγαζί.
Σιοθεύω:	Ταχτοποιώ.
Σκαπουλώ:	Ξεπερνώ.
Σουχλί:	Κουταμπολιά.
Στεροδιώχνει:	Στηρίζει εκ των υστέρων ότι είπαμε ή κάμαμε.
Συγκλωνιάζω:	Μιλώ για ανύπαρκτα πράγματα.
Συνοπάρτουσες:	Οι γυναίκες που πάνε με τον γάμο να γυρίσουνε με τη νύφη.
Συργουλεύω:	Καλοπιάνω.
Σώντας:	Αφού.
Ταυτέρου:	Αύριο.
Τζέλομαι:	Το έχω μεράκι.
Τσελέκια:	Χειροπέδες.
Φαμέγιος:	Υπηρέτης.
Χάψι:	Φυλακή.
Χειμαδιό:	Χειμερινός βοσκότοπος.
Χούι:	Συνήθεια.

Το βιβλίο του Κανάκη Γερωνυμάκη

ΠΕΡΙΠΛΟΚΑΣΙΑ

τυπώθηκε για λογαριασμό του συγγραφέα
τον **ΝΟΕΜΒΡΙΟ 1995**
από την *Εταιρεία Γραφικών Τεχνών*

ΕΥΡΩΤΥΠ Α.Ε.

Κλαδισσός Χανίων Κρήτης

☎ 72.961

